

Obsah

II Oznámenia

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ ÚNIE

Európska komisia

2021/C 121/01	Oznámenie Komisie – Usmernenie týkajúce sa predchádzania a riešenia konfliktov záujmov v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách	1
2021/C 121/02	Nevznesenie námietky voči oznámenej koncentrácii (Vec M.9945 — Siemens Healthineers/Varian Medical Systems) ⁽¹⁾	44
2021/C 121/03	Nevznesenie námietky voči oznámenej koncentrácii (Vec M.9970 — Cordes & Graefe/FACQ) ⁽¹⁾	45
2021/C 121/04	Nevznesenie námietky voči oznámenej koncentrácii (Vec M.10194 — CDP Venture Capital/Generali Welion/JV) ⁽¹⁾	46
2021/C 121/05	Stiahnutie oznámenia o koncentrácii (Vec M.9489 — Air Canada/Transat) ⁽¹⁾	47

IV Informácie

INFORMÁCIE INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ ÚNIE

Európska komisia

2021/C 121/06	Výmenný kurz eura — 8. apríla 2021	48
---------------	--	----

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

OZNÁMENIE KOMISIE

**Usmernenie týkajúce sa predchádzania a riešenia konfliktov záujmov v zmysle nariadenia
o rozpočtových pravidlách**

(2021/C 121/01)

VYHLÁSENIE O ODMIETNUTÍ ZODPOVEDNOSTI: „V tomto dokumente sa na základe platných právnych predpisov EÚ uvádzajú technické usmernenia pre zamestnancov a subjekty zapojené do plnenia, monitorovania a kontroly rozpočtu EÚ, ktoré sa týkajú výkladu a uplatňovania pravidiel EÚ a ktorých cieľom je uľahčiť vykonávanie a podporiť uplatňovanie osvedčených postupov. Príklady uvedené v tomto dokumente slúžia len na objasnenie konkrétnych koncepcií uvedených v jednotlivých kapitolách. Právomoc záväzne vykladať parvo Únie má len Súdny dvor Európskej únie.“

OBSAH

	<i>Strana</i>
1. Odkazy na právne predpisy	3
2. Úvod a účel usmernenia	3
3. Konceptia predchádzania konfliktom záujmov a súvisiace povinnosti	4
3.1 Hlavné rozdiely medzi predchádzajúcim a súčasným nariadením o rozpočtových pravidlách, pokiaľ ide o konflikty záujmov	4
3.2 Nové ustanovenia týkajúce sa konfliktu záujmov v NoRP 2018	6
3.2.1 Vymedzenie pojmu konflikt záujmov	7
3.2.2 Na koho sa to vzťahuje	7
3.2.3 „Situácie, ktoré môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov“	10
3.2.4 Povinnosti v prípade konfliktu záujmov	12
4. Špecifické prvky týkajúce sa priameho/nepriameho riadenia	15
4.1 Konflikt záujmov pri postupoch udeľovania	16
4.2 Ďalšie odkazy na konflikty záujmov v NoRP 2018	17
4.3 Etické otázky v nefinančných súvislostiach	18
5. Špecifické prvky týkajúce sa zdieľaného riadenia	22
5.1 Vymedzenie úloh v kontexte zdieľaného riadenia	23
5.2 Pravidlá týkajúce sa konfliktu záujmov podľa smerníc o verejnom obstarávaní	25
5.3 Špecifické prvky týkajúce sa finančných nástrojov zdieľaného riadenia	29
6. Možné opatrenia na zabránenie konfliktom záujmov a ich riešenie	30
6.1 Zvyšovanie informovanosti	31
6.2 Politiky, pravidlá a postupy	31
6.3 Vyhlásenia o záujmoch, majetkové priznanie a výlučné funkcie	33
6.4 Ostatné opatrenia	35
Príloha I – Iné názorné príklady konfliktov záujmov	39
Príloha II – Právne ustanovenia EÚ týkajúce sa konfliktov záujmov v oblasti zdieľaného riadenia	39

1. ODKAZY NA PRÁVNE PREDPISY

Legislatívny akt	Články
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 ⁽¹⁾ Nariadenie o rozpočtových pravidlách (ďalej len „NoRP 2018“)	Články 2, 26, 33, 36, 61, 62, 63, 69, 70, 71, 73, 76, 77, 78, 89, 136, 137, 141, 150, 154, 155, 167, 205, 209, 216, 225, 237 a body 20.6, 28.2 a 29.1 prílohy I
Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012, o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ⁽²⁾ Nariadenie o rozpočtových pravidlách (ďalej len „NoRP 2012“)	Články 32, 57 a 59
Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ Smernica o verejnom obstarávaní	Články 2, 24, 41, 57, 58 a 83

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 298, 26.10.2012, s. 248.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65.

⁽⁴⁾ Na účely jasnosti a zrozumiteľnosti tohto usmernenia treba odkazy na smernicu o verejnom obstarávaní 2014/24/EÚ chápať aj ako odkazy na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesíí a na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES, keďže koncept konfliktu záujmov je podobne vymedzený vo všetkých troch smerniciach.

2. ÚVOD A ÚČEL USMERNENIA

Prostredníctvom NoRP 2018, ktoré nadobudlo účinnosť 2. augusta 2018, sa posilnili opatrenia na ochranu finančných záujmov EÚ. Ako hlavný príklad možno uviesť posilnenie pravidiel týkajúcich sa konfliktov záujmov, ktoré sú teraz okrem priameho a nepriameho riadenia výslovne rozšírené aj na orgány členských štátov (bez ohľadu na mechanizmy vnútorného riadenia daných členských štátov) a na akúkoľvek osobu implementujúcu finančné prostriedky EÚ v rámci zdieľaného riadenia.

Situácie, v ktorých dochádza ku konfliktom záujmov, môžu nastať kedykoľvek. Je mimoriadne dôležité týmto konfliktom predchádzať alebo ich v prípade, že k nim dôjde, náležite riešiť. Táto požiadavka je kľúčová na zachovanie transparentnosti, dobrej povesti a nestrannosti verejného sektora a dôveryhodnosti zásad právneho štátu ako základnej hodnoty EÚ. Takisto je dôležitá z hľadiska zachovania dôvery verejnosti v integritu a nestrannosť verejných subjektov a činiteľov, ako aj v rozhodovacie procesy slúžiace všeobecným záujmom. Naopak, ak sa konfliktom záujmov nepredchádza alebo sa v prípade, že k nim dôjde, náležite neriešia, môžu negatívne ovplyvniť rozhodovací proces verejných subjektov a viesť k nevhodnému použitiu verejných finančných prostriedkov a poškodeniu dobrého mena. Zároveň môžu spôsobiť stratu dôvery v schopnosť verejného sektora konať nestranne a vo všeobecnom záujme spoločnosti.

Konfliktom záujmov je potrebné predchádzať a riešiť ich a dôsledne dodržiavať zásady, ktorými sa riadi rozpočet EÚ ⁽¹⁾. Zavedenie podrobných politík a pravidiel zameraných na predchádzanie konfliktom záujmov a ich riadenie je základnou súčasťou dobrej správy vecí verejných.

Vzhľadom na to, že pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov majú zásadný význam, porušenie právnych predpisov EÚ v tejto súvislosti predstavuje vážny problém a za bežných okolností je jeho dôsledkom určitá forma nápravy, či už finančnej alebo inej (napr. disciplinárnej) ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Hlava II NoRP 2018.

⁽²⁾ Pozri aj kapitolu 3.2.4 a kapitolu 5.1.

Cieľom tohto usmernenia je:

1. podporiť jednotný výklad a uplatňovanie pravidiel týkajúcich sa predchádzania konfliktom záujmov ⁽³⁾ pre účastníkov finančných operácií ⁽⁴⁾ a zamestnancov inštitúcií EÚ, ktorí sú zapojení do plnenia, monitorovania a kontroly rozpočtu EÚ v rámci priameho/nepriameho/zdieľaného riadenia;
2. zvýšiť informovanosť orgánov členských štátov, verejných činiteľov (vrátane členov vlády) a akýchkoľvek ďalších osôb, ktoré sú zapojené do plnenia rozpočtu EÚ v rámci zdieľaného riadenia ⁽⁵⁾, o platných ustanoveniach uvedených v NoRP 2018 a smernici o verejnom obstarávaní, ktoré sa týkajú predchádzania konfliktom záujmov a
3. zvýšiť informovanosť externých partnerov ⁽⁶⁾ (vrátane ich zamestnancov a akéhokoľvek subjektu, s ktorým má externý partner zmluvný vzťah týkajúci sa plnenia rozpočtu) zapojených do plnenia rozpočtu EÚ v rámci nepriameho riadenia o platných ustanoveniach uvedených v NoRP 2018, ktoré sa týkajú predchádzania konfliktom záujmov.

Kapitoly 1 až 3 tohto usmernenia sa vzťahujú na všetky spôsoby riadenia, zatiaľ čo v kapitole 4 sa uvádzajú špecifické prvky týkajúce sa priameho/nepriameho riadenia a v kapitole 5 sa uvádzajú špecifické prvky týkajúce sa zdieľaného riadenia. Kapitola 6 obsahuje neúplný zoznam návrhov a odporúčaní týkajúcich sa opatrení, ktoré by sa mohli zaviesť na účely predchádzania situáciám konfliktu záujmov a ich riadenia. Cieľom týchto návrhov a odporúčaní je poskytnúť inštitúciám EÚ a orgánom členských štátov usmernenia a nástroje, ktoré im pomôžu pri predchádzaní konfliktom záujmov.

3. KONCEPCIA PREDCHADZANIA KONFLIKTOM ZAUJMOV A SUVISIACE POVINNOSTI

3.1. Hlavné rozdiely medzi predchádzajúcim a súčasným nariadením o rozpočtových pravidlách, pokiaľ ide o konflikty záujmov

NoRP 2012	NoRP 2018
<p>Článok 57 Konflikt záujmov</p> <p>„1. Účastníci finančných operácií a iné osoby zapojené do plnenia rozpočtu a hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami vrátane jeho prípravných aktov, auditu alebo kontroly nepodniknú žiadne kroky, ktoré môžu priviesť ich vlastné záujmy do konfliktu so záujmami Únie.</p> <p>Ak takéto riziko existuje, dotknutá osoba sa zdrží takéhoto konania a postúpi záležitosť povolujúcemu úradníkovi vymenovanému delegovaním, ktorý písomne potvrdí, či došlo ku konfliktu záujmov. Dotknutá osoba informuje tiež</p>	<p>Článok 61 (nami podčiarknuté) Konflikt záujmov</p> <p>„1. Účastníci finančných operácií v zmysle kapitoly 4 tejto hlavy a iné osoby vrátane národných orgánov na akejkoľvek úrovni, ktoré sú zapojené do plnenia rozpočtu na základe priameho, nepriameho a zdieľaného riadenia vrátane jeho prípravných aktov, auditu alebo kontroly, nesmú podniknúť žiadne kroky, ktoré môžu priviesť ich vlastné záujmy do konfliktu so záujmami Únie. Prijímajú tiež vhodné opatrenia na predchádzanie konfliktu záujmov pri činnostiach, ktoré patria do ich zodpovednosti, a na riešenie situácií, ktoré môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov.</p>

⁽³⁾ S výnimkou etických otázok v nefinančných súvislostiach, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ a dokumenty Komisie, ktoré priamo nesúvisia s plnením rozpočtu EÚ.

⁽⁴⁾ Účastníci finančných operácií (v zmysle hlavy IV kapitoly 4 článkov 73, 76, 77 a 89 NoRP 2018) sú povolujúci úradníci (každá inštitúcia EÚ vykonáva funkciu povolujúceho úradníka a deleguje – prípadne ďalej subdeleguje – povinnosti vyplývajúce z tejto funkcie na zamestnancov príslušnej úrovne), účtovníci (vymenovaní každou inštitúciou EÚ spomedzi úradníkov, na ktorých sa vzťahuje služobný poriadok) a správcovia záloh (vymenovaní rozhodnutím účtovníka inštitúcie EÚ na základe riadne odôvodneného návrhu zodpovedného povolujúceho úradníka).

⁽⁵⁾ Príkladmi finančných prostriedkov EÚ v rámci zdieľaného riadenia členskými štátmi sú: i) Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR); ii) Európsky sociálny fond (ESF); iii) Kohézny fond (KF); iv) Európsky námorný a rybársky fond (ENRF); v) Fond pre azyl a migráciu (AMIF); vi) Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF); vii) Nástroj na riadenie hraníc a víza (BMVI), viii) Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV); ix) Európsky poľnohospodársky záručný fond (EPZF); x) Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD); xi) Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii (EGF) a xii) Fond solidarity Európskej únie (FSEÚ).

⁽⁶⁾ Neúplný zoznam externých partnerov je k dispozícii v kapitole 4.

svojho priameho nadriadeného. Ak sa zistí, že došlo ku konfliktu záujmov, príslušná osoba prestane vykonávať všetky činnosti v príslušnej záležitosti. Povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním osobne prijme všetky ďalšie potrebné kroky.

2. Na účely odseku 1 nastáva konflikt záujmov vtedy, keď je ohrozený nestranný a objektívny výkon funkcií účastníka finančnej operácie alebo inej osoby uvedených v odseku 1 z rodinných alebo citových dôvodov, z dôvodov politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného záujmu spoločného s príjemcom.

3. Komisia je splnomocnená v súlade s článkom 210 prijívať delegované akty, ktorými určí konanie, ktoré môže predstavovať konflikt záujmov, a to spolu s postupom, ktorý je potrebné v takýchto prípadoch uplatňovať.“

Článok 32 pravidiel uplatňovania NoRP 2012 ⁽¹⁾

Konanie, ktoré môže predstavovať konflikt záujmov a príslušné postupy

(Článok 57 nariadenia o rozpočtových pravidlách)

„1. Konanie, ktoré môže byť ovplyvnené konfliktom záujmov v zmysle článku 57 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách, môže mať, a to bez toho, aby bola dotknutá možnosť kvalifikovať ho ako protiprávne konanie podľa článku 106 ods. 1 písm. d) nariadenia o rozpočtových pravidlách, okrem iného jednu z týchto foriem:

- a) neoprávnené poskytovanie priamych alebo nepriamych výhod sebe alebo iným;
- b) odmietnutie priznať príjemcovi práva alebo výhody, na ktoré má príjemca nárok;
- c) dopustenie sa nenáležitého alebo nesprávneho konania alebo opomenutie konania, ktoré je záväzné.

Konfliktom záujmov môže byť ovplyvnené aj konanie, ktoré môže ohroziť nestranný a objektívny výkon funkcie danej osoby, ako napr. účasť v komisii pre vyhodnotenie ponúk v rámci postupu verejného obstarávania alebo v komisii pre vyhodnotenie návrhov v rámci postupu udeľovania grantov, ak môže mať táto osoba priamy alebo nepriamy finančný prospech z výsledku týchto postupov.

2. Konflikt záujmov nastáva vtedy, ak je žiadateľ, záujemca alebo uchádzač zamestnancom, na ktorého sa vzťahuje služobný poriadok, pokiaľ jeho účasť na postupe vopred neschválil jeho nadriadený.

3. V prípade konfliktu záujmov prijme povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním primerané opatrenia, ktoré zabránia neprímeranému vplyvu danej osoby na príslušný postup.“

2. Ak existuje riziko konfliktu záujmov týkajúce sa člena personálu národného orgánu, dotknutá osoba postúpi záležitosť svojmu priamemu nadriadenému. Ak takéto riziko existuje vo vzťahu k personálu, na ktorý sa vzťahuje služobný poriadok, dotknutá osoba postúpi záležitosť príslušnému povoľujúcemu úradníkovi vymenovanému delegovaním. Príslušný priamy nadriadený alebo povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním písomne potvrdí, či došlo ku konfliktu záujmov. Ak došlo ku konfliktu záujmov, menovací orgán alebo príslušný národný orgán zabezpečí, aby dotknutá osoba ukončila všetky činnosti v tejto záležitosti. Príslušný povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním alebo príslušný národný orgán zabezpečia, aby sa v súlade s platným právom vykonali akékoľvek ďalšie vhodné kroky.

3. Na účely odseku 1 dochádza ku konfliktu záujmov vtedy, keď je ohrozený nestranný a objektívny výkon funkcií účastníka finančnej operácie alebo inej osoby uvedených v odseku 1 z rodinných alebo citových dôvodov, z dôvodov politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného priameho alebo nepriameho osobného záujmu.“

⁽¹⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 1268/2012 z 29. októbra 2012 o pravidlách uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L 362, 31.12.2012, s. 1).

Nariadením o rozpočtových pravidlách z roku 2018 sa uplatňovanie ustanovení o konfliktoch záujmov výslovne rozširuje na všetky spôsoby riadenia ⁽⁷⁾ a na všetkých účastníkov vrátane vnútroštátnych orgánov na všetkých úrovniach, ktorí sú zapojení do plnenia rozpočtu EÚ vrátane vykonávania prípravných aktov, auditov a kontroly.

Hlavné zmeny zavedené NoRP 2018, ktoré sa týkajú konfliktov záujmov, sú uvedené ďalej.

- Širší rozsah pôsobnosti: rozsah pôsobnosti sa výslovne uplatňuje na zdieľané riadenie (popri priamom a nepriamom riadení) a na vnútroštátne/regionálne orgány na každej úrovni vrátane členov vlády.
- Preformulované vymedzenie pojmu konflikt záujmov: pojem konflikt záujmov sa teraz vzťahuje na „akýkoľvek iný priamy alebo nepriamy osobný záujem“, a teda sa chápe širšie ako „akýkoľvek iný záujem spoločný s príjmom“ vymedzený v článku 57 NoRP 2012.
- Viac zahrnutých situácií: výslovne sa vyžaduje nielen to, aby sa situáciám, v ktorých dochádza ku konfliktu záujmov, predchádzalo, ale aj to, aby sa takéto situácie riešili, a to vrátane situácií, ktoré „môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov“. Týmto ustanovením sa posilňuje preventívna funkcia v súvislosti so situáciami konfliktu záujmov.

Zdieľané riadenie

Pred prijatím NoRP 2018 neboli pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov stanovené v článku 57 NoRP 2012 pri plnení rozpočtu EÚ v rámci zdieľaného riadenia priamo uplatniteľné v členských štátoch. Vzhľadom na to, že osobitné opatrenia, ktoré sa mali prijímať podľa článku 57 NoRP 2012, boli zamerané len na povinnosti povoľujúceho úradníka vymenovaného delegovaním, tieto ustanovenia sa vzťahovali len na zamestnancov inštitúcií a orgánov EÚ.

V článku 59 ods. 1 NoRP 2012 sa však stanovuje, že „Komisia a členské štáty dodržiavajú pri hospodárení s finančnými prostriedkami Únie zásady riadneho finančného hospodárenia, transparentnosti a nediskriminácie ⁽⁸⁾“ a že „Komisia a členské štáty plnia príslušné povinnosti kontroly a auditu“. V súlade s článkom 59 ods. 4 NoRP 2012 boli subjekty, ktoré členské štáty určili za zodpovedné za riadenie a kontrolu finančných prostriedkov EÚ v rámci zdieľaného riadenia, povinné zriadiť účinný a efektívny systém vnútornej kontroly a zaistiť jeho fungovanie.

Okrem toho sa v článku 32 ods. 1 NoRP 2012 stanovovalo, že rozpočet sa musí plniť v súlade so zásadou účinnej a efektívnej vnútornej kontroly (v prípade všetkých spôsobov hospodárenia) a v súlade s príslušnými predpismi platnými v jednotlivých odvetviach. V článku 32 ods. 3 písm. c) NoRP 2012 sa vyžadovalo, aby tieto systémy vnútornej kontroly umožňovali predchádzať konfliktu záujmov v prípade všetkých spôsobov plnenia rozpočtu.

Predchádzanie konfliktu záujmov bolo teda jednou zo zásad zdieľaného hospodárenia zakotvenou v článku 59 ods. 1 NoRP 2012. Ešte pred nadobudnutím účinnosti NoRP 2018 mali preto členské štáty podľa NoRP 2012 povinnosť prijať pri plnení rozpočtu EÚ v rámci zdieľaného riadenia potrebné opatrenia, aby sa predišlo konfliktom záujmov. Táto povinnosť bola jasne stanovená napríklad v akreditačných kritériách pre platobné agentúry v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) ⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Spôsoby používané na plnenie rozpočtu EÚ sú uvedené v článku 62 NoRP 2018 (priame/nepriame/zdieľané riadenie).

⁽⁸⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. marca 2015, eVigilo Ltd., C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, body 35, 42 a 43, o verejných zákazkách. Súdny dvor rozhodol, že rozhodnutie o zadaní zákazky prijaté v situácii konfliktu záujmov je porušením zásad rovnakého zaobchádzania a transparentnosti. Uzavrel, že právo EÚ nebráni tomu, aby vnútroštátny súd mohol rozhodnúť, že je rozhodnutie protiprávne výhradne na základe zaujatosti verejného obstarávateľa, ktorú sťažovateľ nemusí dokázať, ale ktorú musí rozhodujúci orgán preskúmať. Konflikt záujmov obsahuje riziko, že sa verejný obstarávateľ nechá viesť úvahami, ktoré nesúvisia s konkrétnou zákazkou, a že iba z toho dôvodu uprednostní uchádzača. Takýto konflikt záujmov môže preto predstavovať porušenie zásad rovnakého zaobchádzania a transparentnosti. Povinnosť verejných obstarávateľov zaobchádzať s hospodárskymi subjektmi rovnako a nediskriminačne a konať transparentne navyše znamená, že pri uplatňovaní týchto zásad zadávania verejných zákaziek majú aktívnu úlohu. Verejný obstarávateľ je preto povinný overiť existenciu prípadných konfliktov záujmov a prijať opatrenia na to, aby im zabránil, odhalil ich a odstránil.

⁽⁹⁾ V ďalšej veci (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 17. marca 2005, AFCon Management Consultants a ďalší/Komisia, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107, bod 74), týkajúcej sa verejného obstarávania zo strany Komisie, sa požiadavka predchádzania konfliktom záujmov takisto zakladala na zásade správneho finančného riadenia.

⁽¹⁰⁾ Príloha I k delegovanému nariadeniu Komisie (EÚ) č. 907/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013, pokiaľ ide o platobné agentúry a ostatné orgány, finančné hospodárenie, schvaľovanie účtovných závierok, zábezpeky a používanie eura [Ú. v. EÚ L 255, 28.8.2014, s. 18, najmä bod 1 písm. B bod v)].

3.2. Nové ustanovenia týkajúce sa konfliktu záujmov v NoRP 2018

Jedným dôležitým právnym ustanovením ⁽¹¹⁾ v súvislosti s predchádzaním konfliktom záujmov je článok 61 NoRP 2018, ktorý obsahuje revidované pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov. Od 2. augusta 2018 sa vzťahuje na všetky finančné prostriedky pochádzajúce z rozpočtu EÚ a na všetky spôsoby riadenia.

Článok 61 NoRP 2018 sa priamo uplatňuje na členské štáty v takom rozsahu, v akom sa podieľajú na plnení rozpočtu EÚ. Ich povinnosť predchádzať konfliktom záujmov a riešiť ich, ktorá sa stanovuje v uvedenom článku, tak nezávisí od prijatia vnútroštátnych vykonávacích opatrení. Keďže sa však v článku 61 NoRP 2018 odkazuje na prijatie vhodných opatrení na predchádzanie situáciám konfliktu záujmov a ich riešenie, konflikty záujmov a spôsoby, akými by sa mali riešiť, sa v tomto článku neupravujú komplexne. Vnútroštátne orgány majú navyše naďalej právomoc prijímať doplňujúce a prípadne ešte podrobnejšie a/alebo prísnejšie vnútroštátne predpisy, ako to vyplýva z odkazu na „akékoľvek ďalšie vhodné kroky vykonané v súlade s platným právom“ v článku 61 ods. 2 NoRP 2018.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti by uplatňovanie takýchto vnútroštátnych pravidiel prestalo byť výhradne vnútroštátnou záležitosťou a mohlo by sa zahrnúť do rozsahu overovaní, kontrol a auditov, ktoré vykonávajú útvary Komisie a Európsky dvor audítorov v súlade s článkom 61 ods. 2 NoRP 2018. Zatiaľ čo členské štáty majú naďalej právomoc uplatňovať svoje vlastné doplňujúce a/alebo podrobnejšie vnútroštátne pravidlá (a to aj napriek tomu, že článok 61 NoRP 2018 je priamo uplatniteľný), mali by zväziť zosúladenie a doplnenie akýchkoľvek miernejších alebo neúplných vnútroštátnych pravidiel, aby sa zvýšila právna istota platných pravidiel v prípadoch týkajúcich sa rozpočtu EÚ.

Príklady pravidiel týkajúcich sa etiky a konfliktov záujmov na úrovni členských štátov

1. V jednom členskom štáte je zakázané, aby osoby, ktoré zastávajú vedúce pozície v štátnej správe (napr. minister, štátny tajomník, vedúci ústredného úradu) vlastnili väčší než 10 % podiel v súkromných spoločnostiach.
2. V druhom členskom štáte nesmú hlava štátu, ministri a členovia parlamentu prijímať dary, vlastniť podiely v súkromných ani verejných spoločnostiach ani uzatvárať štátne zákazky.
3. V treťom členskom štáte nesmú osoby, ktoré zastávajú pozície vo verejnom sektore, vykonávať žiadne obchodné činnosti, ak vlastnia v spoločnosti viac než 10 % podiel.
4. Vo štvrtom členskom štáte nesmú byť ministri a členovia parlamentu členmi dozorných ani riadiacich orgánov súkromných spoločností a ak vlastnia v súkromnej spoločnosti 0,5 % alebo vyšší podiel, musia počas obdobia svojho mandátu preniesť svoje vyplývajúce riadiace práva na inú osobu.
5. V piatom členskom štáte musia úradníci, ktorí nesú finančnú zodpovednosť a v prípade ktorých si to vyžaduje ich hierarchická úroveň alebo povaha ich povinností, do dvoch mesiacov od svojho vymenovania prijať všetky kroky potrebné na to, aby zabezpečili, že počas obdobia svojho mandátu budú ich finančné aktíva spravované spôsobom, ktorý vylučuje akúkoľvek kontrolnú právomoc z ich strany.

3.2.1. Vymedzenie pojmu konflikt záujmov

Podľa článku 61 NoRP 2018 dochádza ku konfliktu záujmov vtedy, keď je ohrozený „nestranný a objektívny výkon funkcií účastníka finančnej operácie alebo inej osoby“ zapojenej do plnenia rozpočtu „z rodinných alebo citových dôvodov, z dôvodov politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného priameho alebo nepriameho osobného záujmu“.

Ku konfliktu záujmov môže dôjsť dokonca aj vtedy, keď daná osoba nemá zo situácie žiadny skutočný úžitok, keďže stačí ak je danými okolnosťami ohrozený objektívny a nestranný výkon jej funkcií. Tieto okolnosti však musia mať nejakú identifikovateľnú a osobnú súvislosť s konkrétnymi aspektmi konania, správania alebo vzťahov danej osoby (alebo musia mať na ne vplyv).

⁽¹¹⁾ Spolu so smernicami EÚ o verejnom obstarávaní, služobným poriadkom a mnohými pravidlami platnými v jednotlivých odvetviach.

Ak ide len o súvislosť s vierou, presvedčením, názormi alebo preferenciami danej osoby, zvyčajne alebo automaticky to nepredstavuje osobný záujem (jednotlivé prípady sa však od seba môžu líšiť). Osoby, ktoré sú zapojené do plnenia rozpočtu, by však pri uplatňovaní svojich práv na slobodu prejavu, názoru a účasti na politickom a občianskom živote mali zvážiť a regulovať riziká, ktoré môžu vzniknúť vo vzťahu k ich nestrannosti pri výkone funkcií a vo vzťahu k dobrému menu a povesti inštitúcií alebo orgánov, v ktorých pracujú ⁽¹²⁾.

Ku konfliktu záujmov by okrem toho zvyčajne nedošlo, ak by išlo len o osobu, ktorá je členom širokej verejnosti alebo širokej skupiny osôb, ak táto osoba (alebo jej spriaznená osoba, napr. rodinný príslušník) nie je v špecifickej a odlišnej situácii ako ostatní členovia širokej verejnosti alebo širokej skupiny osôb.

Koncepcia konfliktu záujmov by sa takisto zvyčajne nevzťahovala na situácie, v prípade ktorých úlohy danej osoby v rámci plnenia rozpočtu EÚ súvisia 1. s rozhodnutiami všeobecného charakteru, ktoré sú založené na objektívnych kritériách platných pre celé hospodárske odvetvie alebo veľmi širokú skupinu potenciálnych prijímateľov a 2. s rozhodnutiami, ktoré by tým pádom neboli ohrozené citovými dôvodmi, dôvodmi politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomickým záujmom, ani skutočnosťou, že dotknutá osoba alebo jej rodinný príslušník patria medzi prijímateľov.

Národná príslušnosť, politická príslušnosť, citové alebo iné dôvody uvedené v článku 61 ods. 3 NoRP 2018 sú faktory, ktoré by mohli ohroziť nestrannosť a objektívnosť osoby zapojenej do plnenia rozpočtu. V praxi to znamená, že aby sa predišlo takémuto ohrozeniu, osoby zapojené do plnenia rozpočtu by sa mali vyhýbať účasti, vplyvom alebo nátlaku, ktoré by mohli ovplyvniť ich nestrannosť a objektívnosť (alebo vnímanie ich nestrannosti alebo objektivity) pri výkone ich profesionálnych činností. Takéto situácie by mohli vyplývať z priateľských alebo nepriateľských vzťahov, rodinných vzťahov, príslušnosti k určitej strane, pridružení alebo náboženského presvedčenia. Osoby zapojené do plnenia rozpočtu by mali svoj výkon činností a profesionálny úsudok založiť výhradne na právnych a objektívnych kritériách a dostatočných a primeraných dôkazoch ⁽¹³⁾.

Zahrnutý odkaz na „akýkoľvek iný priamy alebo nepriamy osobný záujem“ má širší rozsah ako znenie z NoRP 2012, v ktorom sa odkazovalo na „akýkoľvek iný záujem spoločný s príjmom“. Nepriamy záujem presahuje rámec priameho prepojenia medzi dotknutou osobou a prijímateľom finančných prostriedkov EÚ.

Priame a nepriame záujmy môžu zahŕňať aj dary, pohostinnosť alebo nehospodárske záujmy, alebo môžu vyplývať zo spolupráce s mimovládnyimi alebo politickými organizáciami (ktorá nemusí byť platená), či konfliktu povinností lojality vo vzťahu k dvom subjektom, prípadne jednému subjektu a inej osobe, voči ktorým má daná osoba určité záväzky.

Príklad osobného záujmu:

Vedúci riadiaceho orgánu/platobnej agentúry:

1. môže mať priamy osobný (rodinný) záujem na pridelení finančných prostriedkov EÚ na projekt spoločnosti svojho (-ej) manžela(-ky)/partnera(-ky) (a preto by mal nahlásiť konflikt záujmov a zdržať sa účasti na rozhodovaní v súvislosti s daným projektom, aby bolo možné situáciu riešiť);
2. môže mať nepriamy osobný (rodinný) záujem na pridelení finančných prostriedkov EÚ spoločnosti, ktorá prisľúbila vybudovať novú továreň, ktorej najvýznamnejším subdodávateľom sa s najväčšou pravdepodobnosťou stane spoločnosť manžela(-ky)/partnera(-ky) tohto vedúceho (a preto by sa mal zdržať rozhodovania v súvislosti s postupom udeľovania) alebo vlastní pozemok, ktorý musí spoločnosť kúpiť, aby mohla továreň vybudovať.

⁽¹²⁾ Pozri napríklad aj články 12, 12b, 15 a 17a nariadenia č. 31 (EHS), 11 (ESAE), ktorými sa stanovuje Služobný poriadok úradníkov a Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

⁽¹³⁾ Pozri napríklad aj články 12, 12b, 15 a 17a nariadenia č. 31 (EHS), 11 (ESAE), ktorými sa stanovuje Služobný poriadok úradníkov a Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu a delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 240/2014 zo 7. januára 2014 o európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (Ú. v EÚ L 74, 14.3.2014, s. 1).

Vzťahy predstavujúce rodinnú príslušnosť sa môžu medzi jednotlivými krajinami líšiť a treba ich analyzovať v právnych a kultúrnych súvislostiach (napr. v závislosti od stupňa príbuzenstva). Ako sa však uvádza v kapitole 2, základom všeobecného usmernenia sú znenie a účel uvedené v článku 61 NoRP 2018, a to chrániť integritu a nestrannosť rozhodovacieho procesu v súvislosti s plnením rozpočtu EÚ, ako aj dôveru verejnosti v túto integritu a nestrannosť.

- V prvom rade je potrebné poznamenať, že v článku 61 ods. 3 NoRP 2018 sa na „rodinné“ a „citové dôvody“ odkazuje samostatne. K ohrozeniu nestrannosti osoby z rodinných dôvodov teda môže dôjsť aj keď medzi členmi rodiny nie je citová väzba.
- Po druhé, v článku 61 ods. 3 NoRP 2018 sa konflikt záujmov neuvádza ako automatický dôsledok rodinných vzťahov, ale musí byť prítom ohrozená nestrannosť dotknutej osoby (čo vo výnimočných prípadoch nemusí nastať).
- Po tretie, z účelu chrániť integritu plnenia rozpočtu a dôveru verejnosti, uvedeného v článku 61 NoRP 2018, možno vyvodiť, že pojem rodina by mal zahŕňať vzťahy medzi dotknutou osobou a zúčastnenou stranou, ktoré by bežne vyvolali odôvodnené podozrenie týkajúce sa potenciálneho neprípustného ovplyvňovania výkonu oficiálnych funkcií z dôvodu rodinných vzťahov.

V tejto súvislosti by článok 61 NoRP 2018 mal odkazovať minimálne na najbližšiu rodinu. Pojem najbližšia rodina výrazne presahuje význam pojmu užšia rodina, ale jeho presné vymedzenie nie je v právnych predpisoch EÚ všeobecne uznané ani definované, s výnimkou osobitných oblastí politiky, najmä migrácie. Útvary Komisie sa domnievajú, že v súvislosti s článkom 61 NoRP 2018 a na základe jeho účelu by pojem „najbližšia rodina“ mal zahŕňať minimálne nasledujúce vzťahy vrátane tých, ktoré vznikajú na základe osvojenia: manžel(-ka) [vrátane partnera(-ky), s ktorým (ktorou) daná osoba žije v (ne-)registrovanom nemanželskom partnerskom zväzku], deti a rodičia, (pra-)starí rodičia a (pra-)vnučatá, (nevlastní) súrodenci (vrátane súrodencov zo zmiešaných rodín), strýkovia a tety, netere a synovci, sesternice a bratrance prvého stupňa, svokrovci, nevesty a zaťovia, švagrovci, nevlastní rodičia a nevlastné deti.

Existencia niektorého z týchto rodinných vzťahov medzi dotknutou osobou a zúčastnenou stranou by sa mala minimálne považovať za situáciu, ktorá môže byť objektívne vnímaná ako konflikt záujmov (pozri kapitolu 3.2.3), s výnimkou mimoriadnych, objektívne hodnoverných okolností.

Okrem koncepcie „najbližšej rodiny“ môže ku konfliktu záujmov viesť aj širší koncept „vzdialenejšej rodiny“, najmä podľa pravidiel a predpisov alebo spoločenského vnímania v dotknutej krajine alebo s ohľadom na ďalšie okolnosti, napríklad citové alebo hospodárske väzby.

- A nakoniec dôvera verejnosti v správne plnenie rozpočtu EÚ, ktorá je chránená článkom 61 NoRP 2018, je v zásade nedeliteľná. Občania krajiny A musia mať dôveru v integritu plnenia rozpočtu v krajine B. Preto je priestor na odchýlky pri uplatňovaní noriem vyplývajúcich z článku 61 NoRP 2018 v jednotlivých krajinách veľmi obmedzený.

Podobne aj osobný priateľský vzťah (alebo vzťah krstného rodiča a krstňaťa), ktorý môže predstavovať užší vzťah ako s najbližšou rodinou, by mohol viesť k situácii, keď by dotknutá osoba osobitným vzťahom s týmto priateľom mohla ohroziť svoju nestrannosť a objektívnosť.

Každá osoba trvalo žijúca v domácnosti s dotknutou osobou je prinajmenšom v situácii, ktorú by bolo možné objektívne vnímať ako konflikt záujmov⁽¹⁴⁾, ak takýto záver nemožno vyvrátiť na základe objektívne hodnoverných protiargumentov.

Príklad pravidiel týkajúcich sa etiky a konfliktov záujmov na úrovni členských štátov:

V jednom členskom štáte členovia parlamentu, vlády alebo miestnej exekutívy nesmú ako asistenta poslanca alebo člena kabinetu zamestnať osobu zo svojho „najužšieho rodinného kruhu“ [manžela(-ku), deti a rodičov]. Pokiaľ ide o zamestnávanie osôb zo „širšieho rodinného kruhu“ [súrodenci, švagrovci, netere a synovci, ex-manžel(-ka) atď.], zo zákona sú povinní túto skutočnosť nahlásiť.

⁽¹⁴⁾ Pozri kapitolu 3.2.3.

3.2.2. Na koho sa to vzťahuje

Za plnenie rozpočtu EÚ je zodpovedná Komisia v spolupráci s členskými štátmi v súlade s finančnými pravidlami týkajúcimi sa jeho zostavovania a plnenia, a to za súčasného dodržiavania zásady správneho finančného riadenia (článok 317 ZFEÚ⁽¹⁵⁾ a článok 63 ods. 1 NoRP).

Článok 61 NoRP 2018 sa vzťahuje na účastníkov finančných operácií a iné osoby (na úrovni EÚ alebo vnútroštátnej úrovni) vrátane vnútroštátnych orgánov v prípade, ak sú na akejkoľvek úrovni zapojení do plnenia rozpočtu EÚ v rámci priameho, nepriameho alebo zdieľaného riadenia (vrátane prípravných aktov, auditov alebo kontrol). To znamená, že článok 61 NoRP 2018 sa vzťahuje na akúkoľvek osobu alebo subjekt v rámci jurisdikcie členských štátov⁽¹⁶⁾, ktorí sú zapojení do plnenia rozpočtu EÚ⁽¹⁷⁾.

Článok 61 NoRP 2018 sa vzťahuje na: i) účastníkov finančných operácií⁽¹⁸⁾ (v zmysle hlavy IV kapitoly 4 článkov 73, 76, 77 a 89 NoRP 2018), ktorými sú povoľujúci úradníci (každá inštitúcia EÚ vykonáva funkciu povoľujúceho úradníka a deleguje – prípadne ďalej subdeleguje – povinnosti vyplývajúce z tejto funkcie na zamestnancov príslušnej úrovne), účtovníci (vymenovaní každou inštitúciou EÚ spomedzi úradníkov, na ktorých sa vzťahuje služobný poriadok⁽¹⁹⁾) a správcovia záloh (vymenovaní rozhodnutím účtovníka inštitúcie EÚ na základe riadne odôvodneného návrhu zodpovedného povoľujúceho úradníka) a ii) zamestnancov (vrátane členov komisií pre otváranie ponúk a komisií pre vyhodnotenie a externých odborníkov vybraných na to, aby im pomáhali⁽²⁰⁾) zapojených do plnenia rozpočtu EÚ.

Do rozsahu pôsobnosti článku 61 NoRP 2018 patria aj externí partneri poverení (nepriamym) riadením finančných prostriedkov EÚ uvedení v článku 62 ods. 1 písm. c) NoRP 2018 vrátane akéhokoľvek subjektu, s ktorým má externý partner zmluvný vzťah týkajúci sa plnenia rozpočtu (napr. finanční sprostredkovatelia), ako aj ich zamestnanci a členovia, ak patria pod jurisdikciu členských štátov a sú zapojení do plnenia rozpočtu EÚ (ďalšie podrobnosti a odporúčania pozri v kapitole 4).

Pokiaľ ide o výkonné agentúry uvedené v článku 69 NoRP 2018, článok 61 NoRP 2018 sa na ne vzťahuje priamo.

Pokiaľ ide o decentralizované agentúry uvedené v článku 70 NoRP 2018, pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov sú stanovené v článku 42 rámcového nariadenia o rozpočtových pravidlách⁽²¹⁾. Pokiaľ ide o subjekty verejno-súkromného partnerstva uvedené v článku 71 NoRP 2018, pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov sú stanovené v článku 27 vzorového nariadenia o rozpočtových pravidlách⁽²²⁾. Oba tieto články sú odrazom ustanovení článku 61 NoRP 2018,

⁽¹⁵⁾ Zmluva o fungovaní Európskej únie.

⁽¹⁶⁾ Nariadenia sú právne akty, ktoré sa ihneď po nadobudnutí účinnosti automaticky a jednotne uplatňujú vo všetkých krajinách EÚ, a to bez toho, aby ich bolo potrebné transponovať do vnútroštátneho práva. Sú záväzné v celom rozsahu pre všetky krajiny EÚ.

⁽¹⁷⁾ Článok 61 NoRP 2018 by sa vo všeobecnosti nemal vzťahovať na záujemcov, uchádzačov, žiadateľov, prijímateľov (vrátane konečných príjemcov finančných prostriedkov v súvislosti s finančnými nástrojmi zdieľaného riadenia) a dodávateľov, a nemal by sa v súvislosti s nimi uplatňovať, ak sa nenachádzajú v osobitnej a rozdielnej situácii. V tejto súvislosti sa môžu vyskytnúť prípady, na ktoré sa článok 61 NoRP 2018 vzťahuje, a na vyvodenie záveru je potrebné vždy zohľadniť právny rámec, na základe ktorého uvedení záujemcovia, uchádzači, žiadatelia, prijímatelia a dodávatelia vykonávajú svoje úlohy a funkcie. Na účely nariadenia o spoločných ustanoveniach (NSU) môže byť prijímateľom orgán, ktorý poskytuje pomoc (v kontexte štátnej pomoci, ktorej výška pre jeden podnik nepresahuje 200 000 EUR). K podobnej situácii dochádza aj v súvislosti s operáciami s finančnými nástrojmi, keď je prijímateľom orgán implementujúci finančné nástroje alebo fond fondov, alebo keď je riadiaci orgán prijímateľom technickej pomoci v rámci nejakého programu. V uvedených prípadoch tieto orgány plnia rozpočet EÚ a vzťahujú sa na ne ustanovenia článku 61 NoRP 2018. K podobnej situácii dochádza aj vtedy, keď orgán zadá niektoré zo svojich úloh súvisiacich s plnením rozpočtu externej spoločnosti. V takom prípade je táto externá spoločnosť zapojená do plnenia rozpočtu, a preto sa na ňu vzťahujú ustanovenia článku 61 NoRP 2018. Ďalšie informácie nájdete v poslednom odseku kapitoly 3.2.4, v kapitole 4.1 v prípade priameho/nepriameho riadenia a v kapitole 5.2 v prípade zdieľaného riadenia a na konci kapitoly 6.4, kde sú uvedené doplnujúce opatrenia týkajúce sa prijímateľov a dodávateľov.

⁽¹⁸⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/en/man/finactor/Pages/finactor.aspx>.

⁽¹⁹⁾ Nariadenie č. 31 (EHS), 11 (ESAE), ktorým sa ustanovuje Služobný poriadok úradníkov a Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

⁽²⁰⁾ Článok 150 ods. 5 NoRP 2018.

⁽²¹⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/715 z 18. decembra 2018 o rámcovom nariadení o rozpočtových pravidlách pre subjekty zriadené podľa ZFEÚ a Zmluvy o Euratome a uvedené v článku 70 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 (Ú. v. EÚ L 122, 10.5.2019, s. 1).

⁽²²⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2019/887 z 13. marca 2019 o vzorovom nariadení o rozpočtových pravidlách pre subjekty verejno-súkromného partnerstva uvedené v článku 71 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 (Ú. v. EÚ L 142, 29.5.2019, s. 16).

explicitne sa v nich spomínajú členovia správnych rád a sú navyše začlenené do finančných pravidiel všetkých dotknutých decentralizovaných agentúr a subjektov verejno-súkromného partnerstva. Pokiaľ tieto subjekty plnia rozpočet EÚ v rámci nepriameho riadenia, vzťahuje sa na ne článok 61 NoRP 2018.

V prípade zdieľaného riadenia majú vnútroštátne orgány povinnosť vytvoriť systémy vnútornej kontroly s jasne pridelenými zodpovednosťami/úlohami. Je to dôležité pre stanovenie toho, či je osoba v jednotlivých konkrétnych prípadoch „zapojená do plnenia rozpočtu“.

Treba však poznamenať, že podľa článku 61 ods. 1 NoRP 2018 toto „zapojenie“ zahŕňa aj prípravné akty a akýkoľvek krok v procese plánovania používania finančných prostriedkov EÚ, rozhodovania o ich používaní, ako aj ich riadenia, auditu a kontroly. Preto sa koncepcia „zapojenia“ vzťahuje na kohokoľvek, kto by mohol ovplyvniť rozhodovací proces vrátane vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, zamestnancov alebo členov týchto orgánov a členov vlády, pokiaľ sa podieľajú na niektorom z uvedených krokov plnenia rozpočtu EÚ.

Článok 61 NoRP 2018 sa preto vzťahuje na ktorýkoľvek krok, ktorý prijme (má prijať) akákoľvek osoba, ktorá je zodpovedná za rozhodovací proces spojený s plnením rozpočtu EÚ, a/alebo ktorá môže tento proces riadiť a/alebo ho ovplyvňovať. Toto zapojenie však musí byť primerane významné: daná osoba musí mať právo do istej miery uplatňovať vlastné uváženie alebo vykonávať kontrolu nad plnením rozpočtu (t. j. právomoc konať alebo vydávať pokyny osobám, ktoré konajú, alebo poskytovať poradenstvo alebo stanoviská osobám, ktoré konajú).

Príklad osoby, ktorá pracuje pre riadiaci orgán/útvár Komisie, ale nie je zapojená do plnenia rozpočtu EÚ, a preto nespadá do rozsahu pôsobnosti článku 61 NoRP 2018:

Zamestnanec pracujúci pre oddelenie pre komunikáciu, ktorý je zodpovedný len za uverejňovanie výziev na predkladanie návrhov na webovom sídle, ale nezasahuje do ich prípravy a nie je zapojený do plnenia rozpočtu (hoci pracuje pre riadiaci orgán/útvár Komisie).

Okrem úrovne blízkosti k rozhodovaciemu procesu je potrebné zvážiť aj iné dôležité aspekty, napríklad povahu a dôležitosť vykonávaných povinností (vrátane toho, či majú politický, administratívny, legislatívny alebo výkonný charakter), existujúce funkčné alebo hierarchické väzby, povahu rozhodovacieho procesu a jeho transparentnosť a otvorenosť voči verejnej kontrole. Všetky tieto aspekty zároveň ovplyvňujú objektívne vnímanie konfliktu záujmov (pozri kapitolu 3.2.4).

Príklady osôb, ktoré sú na akejkoľvek úrovni zapojené do plnenia rozpočtu EÚ vrátane prípravných aktov, a preto patria do rozsahu pôsobnosti článku 61 NoRP 2018:

1. Člen vlády alebo komisár, ktorý má priamu alebo nepriamu právomoc dávať pokyny orgánu alebo útvaru riadiacemu finančné prostriedky EÚ alebo ho ovplyvňovať (vzťahuje sa to na prípady, keď hrozí riziko, že daná pozícia vedie ku konkrétnym situáciám, ktoré by mohli predstavovať konflikt záujmov alebo ktoré by mohli byť takto vnímané).
2. Vedúci vnútroštátneho/regionálneho orgánu/útvaru Komisie/subjektu, úradu alebo agentúry EÚ, ktoré riadia finančné prostriedky EÚ, ktorý má právomoc dávať pokyny osobe zodpovednej za posudzovanie žiadostí o finančné prostriedky EÚ (platí to isté, čo v prvom príklade).
3. Zamestnanec vnútroštátneho/regionálneho orgánu/útvaru Komisie/subjektu, úradu alebo agentúry EÚ, ktoré riadia finančné prostriedky EÚ, ktorý zodpovedá za riadenie verejných zákaziek alebo grantov (platí to isté, čo v prvom príklade).
4. Zamestnanec platobnej agentúry/certifikačného orgánu/orgánu auditu/útvaru Komisie (alebo externá osoba/subjekt, ktorým bola zverená určitá činnosť) zodpovedný za vykonávanie auditu implementácie finančných prostriedkov EÚ.

Zloženie poradných skupín vo vzťahu k plneniu rozpočtu

Plnenie verejného rozpočtu môže byť ovplyvnené súkromnými záujmami prostredníctvom poradných skupín zriadených subjektmi verejného sektora. Poradná skupina alebo skupina odborníkov je akýkoľvek výbor, rada, panel, pracovná alebo podobná skupina, prípadne akýkoľvek ich podvýbor alebo iná podskupina, ktoré poskytujú inštitúciám EÚ a vnútroštátnym orgánom poradenstvo, odborné znalosti alebo odporúčania týkajúce sa plnenia rozpočtu. Zvyčajne ich tvoria zástupcovia subjektov verejného sektora, súkromného sektora a/alebo organizácií občianskej spoločnosti a môžu byť zriadené inštitúciami EÚ alebo vnútroštátnymi orgánmi.

V prípade, že je práca poradnej skupiny výrazne usmerňovaná alebo ovplyvňovaná súkromnými záujmami, môže to ohrozovať integritu plnenia rozpočtu. Keď napríklad riadiaci pracovníci spoločností alebo zástupcovia záujmových skupín poskytujú poradenstvo vládam ako členovia poradnej skupiny, sú účastníkmi rozhodovacieho procesu s priamym vplyvom na rozhodovacie orgány, pričom stále majú vlastné osobné záujmy. Hoci odborné znalosti poradných skupín sú pre kvalitu rozhodovacieho procesu nepochybne dôležité, v tomto smere je rovnako dôležité, aby bolo zloženie takýchto skupín vyvážené a aby v nich boli zastúpené rôzne oblasti odborných znalostí a záujmov, ktoré sú potrebné pre konkrétne úlohy a/alebo rozhodnutie dotknutého orgánu.

Z hľadiska uplatňovania článku 61 NoRP 2018 na členov takýchto poradných skupín je dôležité rozlišovať medzi odvetvovými a spoločenskými záujmami, ktoré v poradnej skupine oficiálne zastupujú na jednej strane, a osobnými záujmami člena [napr. keď projekt predložený poradnej skupine riadi manžel(-ka)/partner(-ka) daného člena] na druhej strane. V tomto druhom prípade má člen povinnosť túto situáciu nahlásiť a musí byť vylúčený z rozhodovania o danom projekte.

3.2.3. „Situácie, ktoré môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov“

Činnosť alebo záujem, ktoré by mohli narušiť nestranný a objektívny výkon funkcií účastníka finančných operácií alebo inej osoby, a tým pádom ovplyvniť dôveru verejnosti v správne finančné riadenie rozpočtu EÚ, predstavuje situáciu, ktorá môže byť vnímaná ako konflikt záujmov.

Ako konflikt záujmov možno vnímať konkrétne situáciu, keď sa osoba, bez ohľadu na svoje úmysly, odôvodnene domnieva, že u nej dochádza k stretu osobného a verejného záujmu, alebo je takáto osoba odôvodnene považovaná za osobu, u ktorej dochádza k takémuto stretu záujmov, čo by mohlo narušiť jej schopnosť plniť si úlohy a povinnosti nestranným a objektívnym spôsobom (napr. riziko možného zvýhodňovania alebo znevýhodňovania z dôvodu rodinného záujmu, národnej alebo politickej príslušnosti sa môže objektívne vnímať ako konflikt záujmov). Ako konflikt záujmov možno vnímať aj objektívne okolnosti, ktoré ovplyvňujú dôveru v nezávislosť a nestrannosť osoby alebo subjektu, a to aj v prípade, že k tomuto konfliktu záujmov nakoniec nedôjde ⁽²³⁾ alebo danej osobe v skutočnosti neplynú z tejto situácie žiadne výhody. V tejto súvislosti je najvyššie dôležité zabezpečiť účinné dodržiavanie pravidiel predchádzania konfliktom záujmov a zabrániť akýmkoľvek pochybnostiam, ktoré by mohla mať racionálne uvažujúca, informovaná a objektívna osoba konajúca v dobrej viere o tom, či osoba zapojená do plnenia rozpočtu koná v súlade s pravidlami.

Tým, že bola do článku 61 NoRP 2018 zahrnutá formulácia „situácie, ktoré môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov“, dochádza k čiastočnému zosúladieniu s vymedzením konfliktu záujmov v smernici o verejnom obstarávaní. V porovnaní so smernicou o verejnom obstarávaní však článok 61 NoRP 2018 obsahuje výraz „objektívne“: ten bol do NoRP 2018 pridaný s cieľom zdôrazniť, že je dôležité, aby bolo riziko domnelých konfliktov záujmov založené na objektívnych a primeraných úvahách. Patria sem najmä overiteľné faktické dôkazy, že existujú väzby ⁽²⁴⁾ medzi funkciami a dotknutým záujmom, napríklad právomoc konať alebo vydávať pokyny, väzba prostredníctvom tretej osoby, pokračujúca väzba s predchádzajúcimi pozíciami, väzba s budúcimi pozíciami alebo hierarchická a/alebo funkčná väzba.

⁽²³⁾ Napr. zamestnanec účinne využíva svoje právomoci na to, aby zvýhodnil hospodársky subjekt, ktorý vlastní jeho člen najbližšej rodiny, prípadne zámerne rozhodol v jeho prospech.

⁽²⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. marca 2015, eVigilo Ltd., C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, bod 45: „Také skutočnosti, ako sú tvrdenia vo veci samej, týkajúce sa väzieb medzi odborníkmi vymenovanými verejným obstarávateľom a špecialistami podnikov, ktorým bola zadaná zákazka, najmä okolnosť, že tieto osoby pracovali spolu na tej istej univerzite, patria do tej istej výskumnej skupiny alebo sú vo vzťahu podriadenosti na tejto univerzite, predstavujú, pokiaľ sa preukáže, také objektívne skutočnosti, na základe ktorých musia verejný obstarávateľ alebo prípadne správne, alebo súdne kontrolné orgány začať dôkladné preskúmanie.“

Záujem musí byť dostatočne významný na to, aby ho bolo možné vnímať ako „ohrozenie“ „nestranného a objektívneho výkonu funkcií“. Spravidla možno tvrdiť, že čím väčšia zodpovednosť, záujem alebo užšie zapojenie do plnenia rozpočtu, tým vyššia je pravdepodobnosť vnímania konfliktu záujmov.

Z tohto hľadiska sa v článku 61 NoRP 2018 nestanovuje presná kvantitatívna hranica pre záujmy, ktoré by mohli viesť ku konfliktu záujmov, a ani sa nezdá, že by bolo možné takúto hranicu stanoviť. Desaťpercentný podiel v spoločnosti sa nemusí zdať veľký, ale takýto percentuálny podiel (alebo dokonca ešte nižší) môže stále predstavovať najväčší individuálny podiel v rámci príslušnej spoločnosti, a tým pádom naň môže byť naviazané právo vetovať dôležité rozhodnutia spoločnosti, alebo môže predstavovať dostatočne veľké aktívum vzhľadom na veľkosť spoločnosti. V takýchto situáciách bude potrebné každý prípad dôkladne preskúmať.

Príklady, keď by sa osoba, ktorá pracuje pre riadiaci orgán/platobnú agentúru (alebo vnútroštátneho verejného obstarávateľa) alebo pre útvar Komisie a má na starosti vyhodnocovanie žiadostí o finančné prostriedky EÚ, mohla dostať do situácie, ktorá môže byť objektívne vnímaná ako konflikt záujmov:

1. Osoba [alebo jej partner(-ka)] zároveň vykonáva poradenské služby týkajúce sa predkladania žiadostí o finančné prostriedky EÚ pre poradenskú firmu alebo tretiu stranu, ktorá tejto poradenskej firme poskytuje služby.
2. Osoba (alebo člen najbližšej rodiny tejto osoby) je priamym alebo nepriamym vlastníkom spoločnosti žiadajúcej o finančné prostriedky EÚ.
3. Osoba má blízky priateľský vzťah s manažérmi/vlastníkmi spoločnosti žiadajúcej o finančné prostriedky EÚ
4. Osoba je kandidátom (ako člen politickej strany) na verejnú funkciu a jej politická strana má obchodný vzťah s konkrétnym žiadateľom o finančné prostriedky EÚ.
5. Pred odchodom z pracovného miesta vo verejnej službe osoba rokuje o budúcom zamestnaní v spoločnosti, ktorá žiada o finančné prostriedky EÚ ⁽²⁵⁾ (alebo v pridruženej alebo partnerskej spoločnosti či inej spoločnosti, ktorej vlastníctvo sa prekrýva s vlastníctvom spoločnosti žiadajúcej o finančné prostriedky EÚ).
6. Osoba nedávno pracovala na vedúcej pozícii v spoločnosti žiadajúcej o finančné prostriedky EÚ a mala na starosti priamo oddelenie, ktoré o tieto finančné prostriedky žiada.
7. Ak osoba žije v obci, ktorá žiada o financovanie infraštruktúry, nemalo by to byť nutne a objektívne vnímané ako dôvod pre vznik konfliktu záujmov. Čím väčšia je skupina, do ktorej daná osoba patrí a ktorá by mala z opatrenia výhodu – v tomto prípade by to boli ľudia z príslušnej obce – tým viac je vo všeobecnosti riziko konfliktu záujmov menšie. Je však potrebné posudzovať každý prípad jednotlivo, pretože ak by daná osoba mala mať osobitnú výhodu z opatrenia v oblasti financovania, napr. ak by verejná infraštruktúra zvýšila hodnotu nehnuteľností v jej okolí, takáto situácia by mohla byť vnímaná ako konflikt záujmov.

3.2.4. Povinnosti v prípade konfliktu záujmov

Pravidlá vzťahujúce sa na konflikt záujmov by sa mali vykonávať komplexným preventívnym spôsobom, keďže ich cieľom je predovšetkým predísť tomu, aby sa osoba dostala do situácie, v ktorej by mohla využiť svoje právomoci pod vplyvom svojich záujmov. Ak by nestranný úsudok osoby zapojenej do plnenia rozpočtu EÚ mohol byť ovplyvnený osobnými záujmami, či už zvýhodňovaním určitej voľby alebo prílišnou kritikou či znevýhodňovaním s cieľom predísť zdaníu zvýhodňovania, je potrebné túto situáciu pohotovo riešiť, a to skôr než by mohla vyústiť do protiprávneho činu.

Vždy, keď dôjde k situácii, ktorá môže byť objektívne vnímaná ako konflikt záujmov, je potrebné ju preskúmať a vyriešiť takým spôsobom, aby ju už nebolo možné ďalej objektívne vnímať ako konflikt záujmov. V tejto súvislosti a bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek prísnejšie vnútroštátne pravidlá, účastníci finančných operácií a ďalšie osoby zapojené do plnenia rozpočtu EÚ musia:

— zdržať sa akéhokoľvek konania, ktoré môže priviesť ich vlastné osobné záujmy do konfliktu so záujmami EÚ;

⁽²⁵⁾ OECD: *Managing Conflict of Interest in the Public Sector: OECD Guidelines and Country Experiences* [Riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe: Usmernenia OECD a prax jednotlivých krajín (2003), s. 25], <http://www.oecd.org/corruption/ethics/48994419.pdf>.

Príklad:

Zdržať sa akéhokoľvek konania, ktoré sa týka osobných záujmov. Osoba nesmie rozhodovať o pridelovaní verejných finančných prostriedkov na projekt, do ktorého má byť alebo je ona sama (alebo jej osobní priatelia či najbližšia rodina) zapojená, ani takýto projekt vyhodnocovať, monitorovať, kontrolovať alebo vykonávať jeho audit.

- prijať vhodné opatrenia na predchádzanie konfliktom záujmov pri vykonávaní úloh, ktoré patria do ich zodpovednosti;

Príklad:

Dotknutá osoba sa musí zdržať rozhodovania, ktoré ovplyvňuje pridelovanie finančných prostriedkov jej vlastným subjektom (alebo subjektom členov jej najbližšej rodiny). Treba zaistiť, aby nedošlo k nijakému ovplyvňovaniu rozhodovania ⁽²⁶⁾ súvisiaceho s plnením rozpočtu. Napríklad poľnohospodársky pozemok (ak tento pozemok spĺňa podmienky) automaticky (neprebíha žiadne výberové konanie) oprávňuje prijímateľa na získanie priamych platieb v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu. V takom prípade by sa dotknutá osoba nemala podieľať na rozhodovacom procese, ktorým sa stanovuje, či daný pozemok spĺňa podmienky.

- prijať vhodné opatrenia na riešenie akýchkoľvek situácií, ktoré môžu byť objektívne vnímané ako konflikt záujmov.

Príklad:

Dotknutá osoba by mohla prijať opatrenia, ktorými sa zaistí, aby sa viac nepodieľala na žiadnom kroku plnenia rozpočtu alebo aby viac nemala žiadny ekonomický záujem ani iný osobný záujem v zmysle článku 61 NoRP 2018 vo vzťahu k subjektu žiadajúcemu o finančné prostriedky EÚ. Osoba by tak mohla prerušiť všetky vzťahy s daným subjektom, mohla by sa vzdať účasti na akomkoľvek rozhodovaní týkajúcom sa pridelovania finančných prostriedkov EÚ dotknutému subjektu (vrátane rezignácie v prípade, ak by túto situáciu nebolo možné dostatočne riešiť vzdaním sa účasti na rozhodovaní), alebo by subjekt mohol stiahnuť žiadosť o finančné prostriedky EÚ.

V prípade, že hrozí riziko konfliktu záujmov u osoby, ktorá je zapojená do plnenia rozpočtu EÚ, je potrebné prijať nasledujúce kroky.

- Daná osoba to musí nahlásiť svojmu nadriadenému (alebo príslušnému povoľujúcemu úradníkovi vymenovanému delegovaním) (alebo v prípade politicky exponovaných osôb sa správne postupuje tak, že osoba svoje príslušné osobné záujmy zverejní vo verejnom vyhlásení o záujmoch).
- Príslušný nadriadený (alebo príslušný povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním) musí písomne potvrdiť, či existuje konflikt záujmov (a dotknutá osoba je počas čakania na rozhodnutie nadriadeného povinná vyhnúť sa situáciám *fait accompli*). Nadriadený musí použiť svoj úsudok a dôkladne zvážiť, či je pravdepodobné, že by niekto, kto pozná relevantné fakty, mohol dôjsť k záveru, že ide o nevyriešený konflikt záujmov, ktorý ohrozuje integritu organizácie. Nadriadený by mal vyhodnotiť, či je potrebné osobu, ktorá nahlásila, že by sa mohla nachádzať v situácii konfliktu záujmov, nahradiť. Ešte predtým, a bez toho, aby bolo dotknuté uplatniteľné právo, by mal orgán alebo nadriadený prediskutovať túto situáciu s dotknutou osobou, aby mohol lepšie posúdiť riziko zaujatosti pri výkone jej funkcie.
- Keď sa stanoví, že ide o situáciu konfliktu záujmov, príslušný vnútroštátny orgán (alebo menovací orgán) musí zaistiť, aby dotknutý zamestnanec prestal vykonávať všetky príslušné činnosti týkajúce sa plnenia rozpočtu vrátane prípravných aktov.

⁽²⁶⁾ Vráťane overovania, povoľovania, vyplácania a účtovania nárokov alebo žiadostí o platbu.

V článku 61 NoRP 2018 sa zároveň vyžaduje, aby vnútroštátny orgán (alebo príslušný povolujujúci úradník vymenovaný delegovaním) zaistil prijatie ďalších primeraných krokov v súlade s uplatniteľným právom (pozri kapitoly 3.2 a 6.2). Je to dôležitá nielen z hľadiska riešenia problému, ale aj na účely zachovania kontinuity činností. V tejto súvislosti môže daný orgán (alebo príslušný povolujujúci úradník vymenovaný delegovaním) potrebovať poradenstvo alebo intervenciu zo strany ďalších príslušných orgánov, v súlade s uplatniteľným právom.

A napokon na jednej strane by v prípade nevyriešeného objektívne vnímaného konfliktu záujmov alebo v prípade, že dôjde ku konfliktu záujmov, napr. zamestnanec účinne využíva svoje právomoci na to, aby zvýhodnil hospodársky subjekt, ktorý vlastní člen jeho najbližšej rodiny, prípadne zámerne rozhodol v jeho prospech, mali takéto situácie viesť k tomu, aby sa preskúmali ich vplyv na plnenie rozpočtu EÚ ⁽²⁷⁾, a to aj s cieľom stanoviť náležité prostriedky nápravy (napr. zrušenie a opätovné prehodnotenie postupov udeľovania, zrušenie zmlúv/dohôd, pozastavenie platieb, vykonanie finančných opráv a vymáhanie finančných prostriedkov). Takéto situácie by navyše mohli byť všeobecne považované za protiprávny čin podľa správneho práva, zákona o verejnej službe alebo trestného práva a mali by sa ako také aj sankcionovať. Na druhej strane pokusy záujemcov, uchádzačov alebo žiadateľov nenáležite ovplyvniť postup udeľovania alebo získať dôverné informácie, by sa mali považovať prinajmenšom za závažné odborné pochybenie a mali by viesť k vylúčeniu z účasti na postupoch udeľovania (ako sa v prípade priameho/nepriameho riadenia uvádza v článku 136 ods. 1 písm. c) bodoch iv) a v) – pozri kapitolu 4).

4. ŠPECIFICKÉ PRVKY TÝKAJÚCE SA PRIAMEHO/NEPRIAMEHO RIADENIA

Ako sa uvádza v článku 36 ods. 3 písm. c) NoRP 2018 o vnútornej kontrole plnenia rozpočtu pre všetky spôsoby riadenia (vrátane priameho/nepriameho riadenia), systémy vnútornej kontroly musia byť schopné predchádzať konfliktom záujmov.

V rámci priameho riadenia Komisia (t. j. zamestnanci Komisie) plní v súlade s článkom 62 ods. 1 písm. a) NoRP 2018 rozpočet priamo prostredníctvom svojich útvarov.

V rámci nepriameho riadenia Komisia v súlade s článkom 62 ods. 1 písm. c) NoRP 2018 ⁽²⁸⁾ poveruje plnením rozpočtu externých partnerov. Príkladom takýchto externých partnerov sú medzinárodné organizácie pod záštitou Organizácie Spojených národov, Európska banka pre obnovu a rozvoj, Európska investičná banka, Európsky investičný fond, orgány EÚ ⁽²⁹⁾, súkromnoprávne subjekty poverené vykonávaním verejnej služby, verejnoprávne subjekty vrátane organizácií členských štátov a tretie krajiny ⁽³⁰⁾ alebo subjekty určené týmito krajinami.

Hoci sú však externí partneri zodpovední za zriadenie a udržiavanie účinného a efektívneho systému vnútornej kontroly, konečnú zodpovednosť za plnenie rozpočtu EÚ nesie Komisia. Z tohto dôvodu by Komisia mala do dohôd (či už nových alebo zmenených) podpísaných s externými partnermi zahŕňať povinnosti týkajúce sa predchádzania konfliktom záujmov, ktoré vyplývajú z článku 61 NoRP 2018. Zahŕnutie týchto povinností je ešte dôležitejšie v prípade externých partnerov, ktorí nepatria pod jurisdikciu členských štátov ⁽³¹⁾ (pozri kapitolu 3.2.2). Externí partneri by takisto mali tieto povinnosti zahrnúť do svojich vlastných dohôd s akýmkoľvek ďalším subjektom (napr. s vykonávacími subjektmi, ako sú finanční sprostredkovatelia), s ktorým majú zmluvný vzťah týkajúci sa plnenia rozpočtu. Externí partneri majú naďalej právomoc prijímať dopĺňujúce a prípadne ešte podrobnejšie a/alebo prisnejšie pravidlá, musia však dodržiavať aspoň záväzky vyplývajúce z článku 61 NoRP 2018.

⁽²⁷⁾ V prípade zamestnancov inštitúcií EÚ pozri aj článok 93 NoRP 2018.

⁽²⁸⁾ Pozri aj články 156, 157 a 158 NoRP 2018.

⁽²⁹⁾ Treba poznamenať, že výkonné agentúry (článok 69 NoRP 2018) uplatňujú ustanovenia NoRP priamo.

V prípade decentralizovaných agentúr (článok 70 NoRP 2018) sa pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov stanovujú v článku 42 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2019/715 z 18. decembra 2018 o rámcovom nariadení o rozpočtových pravidlách pre subjekty zriadené podľa ZFEÚ a Zmluvy o Euratome, na ktoré sa odkazuje v článku 70 NoRP 2018.

V prípade subjektov verejno-súkromného partnerstva (článok 71 NoRP 2018) sa pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov stanovujú v článku 27 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2019/887 z 13. marca 2019 o vzorovom nariadení o rozpočtových pravidlách pre subjekty verejno-súkromného partnerstva, na ktoré sa odkazuje v článku 71 NoRP 2018.

⁽³⁰⁾ Toto usmernenie sa vzťahuje napríklad aj na nepriame riadenie s prijímateľskou krajinou pre kandidátske krajiny, pričom finančné prostriedky EÚ sa implementujú v rámci nepriameho riadenia zo strany partnerských/prijímateľských krajín; na iné formy nepriameho riadenia zo strany partnerských/prijímateľských krajín na základe nástroja európskeho susedstva (ENI) (napr. programové odhady; Egypt alebo Tunisko) a národných povolujujúcich úradníkov a podobné funkcie v partnerských krajinách, ktoré zahŕňajú zodpovednosť za riadenie finančných prostriedkov EÚ.

⁽³¹⁾ Nariadenia sú právne akty, ktoré sa ihneď po nadobudnutí účinnosti automaticky a jednotne uplatňujú vo všetkých krajinách EÚ, a to bez toho, aby ich bolo potrebné transponovať do vnútroštátneho práva. Sú záväzné v celom rozsahu pre všetky krajiny EÚ.

Komisia má zároveň za úlohu vykonávať dohľad nad tým, aby si títo partneri plnili svoje povinnosti⁽³²⁾. Táto úloha je povinná a relevantná z toho dôvodu, že v rámci nepriameho riadenia musí Komisia zabezpečiť, že externí partneri zaistia taký stupeň ochrany finančných záujmov EÚ, ktorý je rovnocenný so stupňom ochrany poskytovaným v rámci priameho riadenia⁽³³⁾.

Zatiaľ čo v prípade priameho riadenia možno konfliktom záujmov neustále predchádzať, odhaľovať ich a riešiť, a to na všetkých úrovniach, od fázy návrhu cez fázu vykonávania až po auditu a hodnotenia, účasť Komisie na predchádzaní konfliktom záujmov, ich odhaľovaní a riešení v prípade nepriameho riadenia je takisto založená na *ex ante* posúdení postupov externého partnera.

Kroky, ktoré takéto posúdenie zahŕňa, sú uvedené v článku 154 ods. 4 NoRP 2018 a podrobnejšie sú rozpísané v rozhodnutí Komisie⁽³⁴⁾, ktorým sa stanovuje nový referenčný rámec pre metodiku posúdenia pilierov, ktorá sa má používať podľa NoRP 2018. Súčasťou tejto metodiky je najmä posudzovanie zavedených postupov na účely predchádzania konfliktom záujmov v pilieri systémov vnútornej kontroly a prípadne v pilieri grantov, verejného obstarávania a finančných nástrojov. Až po pozitívnom posúdení bude mať subjekt nárok, aby mu boli zverené úlohy súvisiace s plnením rozpočtu.

Preto by sa pri riešení konfliktov záujmov v rámci nepriameho riadenia mal klásť dôraz najmä na predchádzanie konfliktom záujmov v prípadoch, keď sú úlohy súvisiace s plnením rozpočtu zverené externému partnerovi, a na odhaľovanie a riešenie konfliktov záujmov osobami, ktoré sú zapojené do vykonávania kontrol alebo auditov u externého partnera (a akýchkoľvek subjektov, s ktorými má externý partner zmluvný vzťah týkajúci sa plnenia rozpočtu) počas fázy plnenia a po nej.

Základné právne akty (odvetvové právne predpisy) v rámci rôznych politík, fondov alebo programov môžu takisto obsahovať ďalšie pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov, najmä povinnosť predchádzať konfliktom záujmov. Pokiaľ ide o záväzok (a požiadavku) transparentnosti zo strany Komisie, je dôležité účastníkom⁽³⁵⁾, prijímateľom⁽³⁶⁾, externým partnerom atď. poskytnúť jasné informácie o ich povinnostiach týkajúcich sa konfliktov záujmov a zahrnúť ustanovenia alebo odkazy na právne ustanovenia o týchto povinnostiach (a na dôsledky ich porušenia) do i) súťažných podkladov, ii) pracovných programov, iii) výziev na predkladanie návrhov, iv) verejných zákaziek, v) dohôd o grante, vi) dohôd o príspevkoch a vii) dohôd o financovaní.

4.1. Konflikt záujmov pri postupoch udeľovania

Pravidlá verejného obstarávania, ktoré musia dodržiavať inštitúcie EÚ, sú stanovené v NoRP 2018⁽³⁷⁾. V článku 2 bode 3 NoRP 2018 je postup udeľovania vymedzený ako postup verejného obstarávania, postup udeľovania grantov, súťaž o ceny alebo postup výberu expertov alebo osôb alebo subjektov implementujúcich rozpočet v rámci nepriameho riadenia.

Vade-mecum on Public Procurement (Príručka o verejnom obstarávaní)⁽³⁸⁾ a *Vade-mecum on grants* (Príručka o grantoch)⁽³⁹⁾ Ústredného finančného útvaru Komisie (Generálneho riaditeľstva pre rozpočet) sú dokumenty na interné použitie, ktoré slúžia inštitúciám a agentúram EÚ ako praktická pomôcka pri príprave a vykonávaní týchto postupov a poskytujú usmernenia⁽⁴⁰⁾ pre riešenie konfliktov záujmov v rámci postupov udeľovania.

⁽³²⁾ Článok 154 ods. 5 NoRP 2018.

⁽³³⁾ Článok 154 ods. 3 NoRP 2018.

⁽³⁴⁾ Rozhodnutie Komisie zo 17. apríla 2019, ktorým sa stanovuje nový referenčný rámec pre metodiku posúdenia pilierov, ktorá sa má používať podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 (Ú. v. EÚ C 191, 6.6.2019, s. 2).

⁽³⁵⁾ Účastník je v článku 2 bode 47 NoRP 2018 vymedzený ako „záujemca alebo uchádzač v prípade postupu verejného obstarávania, žiadateľ v prípade postupu udeľovania grantov, expert v prípade postupu výberu expertov, žiadateľ v prípade súťaže o ceny alebo osoba či subjekt, ktorí sa zúčastňujú na postupe implementácie finančných prostriedkov Únie podľa článku 62 ods. 1 prvého pododseku písm. c)“, t. j. na nepriamom riadení.

⁽³⁶⁾ Prijímateľ je v článku 2 bode 5 NoRP 2018 vymedzený ako „fyzická osoba alebo subjekt s právnou subjektivitou alebo bez nej, s ktorým sa podpísala dohoda o grante“.

⁽³⁷⁾ Pravidlá verejného obstarávania pre členské štáty sú vymedzené v smerniciach o verejnom obstarávaní.

⁽³⁸⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/imp/procurement/Documents/vademecum-public-procurement-en.pdf>.

⁽³⁹⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/imp/grants/Documents/grants-vademecum-en-combined.pdf>.

⁽⁴⁰⁾ Na sídle BUDGWEB pozri aj vzory zmlúv a dohôd o grante a vyhlásenia o neexistencii konfliktov záujmu a o dôvernosti: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/Pages/index.aspx>.

Ďalšie informácie možno nájsť aj v dokumente *Procurement and Grants for European Union external actions – A Practical Guide (PRAG)* [Verejné obstarávanie a granty pre vonkajšie činnosti Európskej únie – Praktická príručka (PRAG)]⁽⁴¹⁾. Táto praktická príručka slúži pre verejných obstarávateľov, ako aj pre uchádzačov, záujemcov, žiadateľov a dodávateľov ako praktická pomôcka pri príprave a vykonávaní verejných zákaziek a dohôd o grantoch v oblasti vonkajších činností. Príručka sa nevzťahuje na postupy udeľovania, v rámci ktorých Komisia koná ako verejný obstarávateľ vo svojom vlastnom mene (týmto postupom sú venované uvedené príručky o verejnom obstarávaní a o grantoch). Situácie konfliktu záujmov uvedené v časti 2.5.4 tejto praktickej príručky sa v zásade podobajú nasledujúcim štyrom prípadom.

V konkrétnom kontexte postupov udeľovania treba rozlišovať štyri situácie: i) konflikty záujmov podľa článku 61 NoRP 2018; ii) pokusy o nenáležité ovplyvnenie postupu udeľovania alebo získanie dôverných informácií (ktoré by sa mali považovať za závažné odborné pochybenie); iii) účasť na príprave dokumentov použitých v rámci postupu udeľovania a iv) protichodné profesionálne záujmy⁽⁴²⁾. Prípady zahŕňajúce tieto štyri situácie sú vysvetlené podrobnejšie ďalej s cieľom jasne načrtnúť, v akých prípadoch dochádza ku konfliktu záujmov podľa ustanovení článku 61 NoRP 2018.

1. Konflikty záujmov podľa článku 61 NoRP 2018

V súvislosti s postupmi udeľovania koná EÚ (a jej zamestnanci) ako verejný obstarávateľ alebo ako poskytovateľ podpory EÚ vo forme grantov, cien, finančných nástrojov a rozpočtových záruk.

Koncepcia konfliktu záujmov súvisí so zásadami správneho finančného riadenia, transparentnosti a rovnakého zaobchádzania⁽⁴³⁾. V prípadoch, keď právne nástroje stanovujú povinnosť správneho finančného riadenia, transparentnosti a rovnakého zaobchádzania, zahŕňa táto povinnosť aj náležité riešenie konfliktov záujmov, najmä s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky.

V súlade so zásadami transparentnosti a rovnakého zaobchádzania musia byť napríklad členovia komisie pre vyhodnotenie⁽⁴⁴⁾ schopní nestranne a objektívne posúdiť návrhy. Preto je ich povinnosťou podniknúť akékoľvek kroky stanovené v článku 61 NoRP 2018.

Koncepcia konfliktu záujmov sa týka situácií, v ktorých sa osoby zapojené do plnenia rozpočtu ocitnú v niektorej zo situácií uvedených v článku 61 NoRP 2018, t. j. keď je schopnosť osoby nestranne a objektívne vykonávať svoju úlohu ohrozená „z rodinných alebo citových dôvodov, z dôvodov politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného priameho alebo nepriameho osobného záujmu“. V tomto ohľade platia povinnosti vysvetlené v kapitole 3⁽⁴⁵⁾.

V súvislosti s postupmi udeľovania sa článok 61 NoRP 2018 vzťahuje na povoľujúcich úradníkov⁽⁴⁶⁾ a osoby zapojené do postupu udeľovania alebo zodpovedné za tento postup, ako aj na osoby zapojené do prípravnej, otváracjej a hodnotiacej fázy. Pojem „konflikt záujmov“ vymedzený v článku 61 NoRP 2018 sa nevzťahuje na účastníkov (t. j. záujemcov/uchádzačov/žiadateľov) a nemal by sa v súvislosti s nimi používať.

Okrem toho sa v NoRP 2018 ešte viac posilňujú pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov prostredníctvom nasledujúcich ustanovení:

— členovia komisie pre otváranie ponúk a komisie pre vyhodnotenie (a vybratí externí odborníci, ktorí im majú pomáhať) musia spĺňať ustanovenia článku 61 NoRP 2018 (článok 150 ods. 5, článok 225 ods. 4, článok 237 ods. 2 a body 28.2 a 29.1 prílohy I k NoRP 2018),

⁽⁴¹⁾ <https://ec.europa.eu/europeaid/prag/> [Táto praktická príručka sa nevzťahuje na civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci, ktoré vykonáva Generálne riaditeľstvo pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ (GR ECHO)].

⁽⁴²⁾ Pozri odôvodnenie 104 NoRP 2018.

⁽⁴³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. marca 2015, eVigilo Ltd., C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, bod 35, o verejných zákazkách. Súdny dvor rozhodol, že rozhodnutie o zadaní zákazky prijaté v situácii konfliktu záujmov je porušením zásad rovnakého zaobchádzania a transparentnosti. Rozsudok súdu prvého stupňa zo 17. marca 2005, AFCon Management Consultants a ďalší/Komisia, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107, bod 74, týkajúci sa obstarávania zo strany Komisie, požiadavka predchádzať konfliktom záujmov bola dodatočne založená na zásade správneho finančného riadenia.

⁽⁴⁴⁾ Rozsudok súdu prvého stupňa zo 17. marca 2005, AFCon Management Consultants a ďalší/Komisia, T-160/03, ECLI:EU:T:2005:107: Komisia nepreskúmala očividný konflikt záujmov medzi uchádzačom a členom komisie pre vyhodnotenie ponúk.

⁽⁴⁵⁾ Pozri aj bod 5 usmernení týkajúcich sa účasti Komisie v súkromnoprávných subjektoch uvedených v prílohe k rozhodnutiu K(2004) 2958.

⁽⁴⁶⁾ Vrátane povoľujúcich úradníkov vymenovaných delegovaním a subdelegovaním.

- výber osôb alebo subjektov, ktoré majú byť poverené plnením rozpočtu EÚ v rámci nepriameho riadenia, by nemal viesť ku konfliktu záujmov (článok 154 ods. 1 NoRP 2018),
- v prípade finančných nástrojov, ktoré Komisia priamo implementuje, by výber správcov účelových investičných nástrojov, finančných sprostredkovateľov a príjemcov finančných prostriedkov nemal viesť ku konfliktu záujmov (článok 216 ods. 3 NoRP 2018).

2. Závažné odborné pochybenie

Niektoré konkrétne situácie týkajúce sa účastníkov sa nepovažujú za konflikty záujmov podľa článku 61 NoRP 2018, ale za „závažné odborné pochybenie“:

- keď účastník uzavrie zmluvu s inými osobami alebo subjektmi ⁽⁴⁷⁾ s cieľom narušiť hospodársku súťaž,
- keď sa účastník pokúsi neprimerane ovplyvniť rozhodovací proces verejného obstarávateľa počas postupu verejného obstarávania, napríklad poškodením dobrého mena iného účastníka alebo skreslením informácií o odborných znalostiach a zdrojoch, ktoré má účastník k dispozícii,
- keď sa účastník pokúsi získať dôverné informácie, ktoré mu môžu počas postupu poskytnúť nenáležité výhody.

Tieto prípady sú uvedené v článku 136 ods. 1 písm. c) NoRP 2018 a na ich základe možno účastníka vylúčiť z postupu udeľovania, ak „sa konečným rozsudkom alebo konečným správny rozhodnutím stanovilo, že sa daná osoba alebo daný subjekt dopustili závažného odborného pochybenia tým, že porušili platné zákony alebo právne predpisy alebo etické normy profesie, ku ktorej táto osoba alebo tento subjekt patria, alebo tým, že sa dopustili akéhokoľvek pochybenia, ktoré má dosah na ich profesionálnu dôveryhodnosť, ak takéto ich konanie svedčí o zlom úmysle alebo hrubej nedbanlivosti“. Ako sa uvádza v článku 136 ods. 2 NoRP 2018, k takémuto vylúčeniu môže dôjsť aj ak neexistuje konečný rozsudok či konečné správne rozhodnutie na základe predbežnej právnej kvalifikácie, a to so zreteľom na preukázané skutočnosti alebo iné zistenia obsiahnuté v odporúčaní výboru uvedeného v článku 143 NoRP 2018.

3. Účast na príprave dokumentov použitých v rámci postupu udeľovania

Môžu sa vyskytnúť prípady, keď verejný obstarávateľ/poskytovateľ podpory EÚ uzavrel zmluvu napríklad s externým odborníkom, aby mu pomohol pripraviť dokumenty, ktoré sa majú použiť v rámci postupu udeľovania (napr. vypracovanie špecifikácií obstarávania týkajúcich sa následného postupu verejného obstarávania), pričom sa tento poskytovateľ služby rozhodne zúčastniť na tomto postupe udeľovania.

V súlade s článkom 137 ods. 1 NoRP 2018 je účastník povinný priznať, že sa podieľal na príprave dokumentov používaných v rámci postupu udeľovania (alebo priznať akúkoľvek inú situáciu uvedenú v článku 136 ods. 1 a článku 141 ods. 1 NoRP 2018), a v prípade potreby priznať, či prijal akéhokoľvek nápravné opatrenia uvedené v článku 136 ods. 6 písm. a) a článku 136 ods. 7 NoRP 2018.

Verejný obstarávateľ/poskytovateľ podpory EÚ je povinný zabezpečiť, aby sa s účastníkmi, ktorí sa podieľali na príprave dokumentov, zaobchádzalo rovnako ako s inými účastníkmi. Ak účasť tohto účastníka, ktorý sa podieľal na príprave dokumentov, znamená porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, ako aj narušenie hospodárskej súťaže, a neexistuje žiadny iný spôsob nápravy, je nutné tohto účastníka vyradiť z ďalšieho postupu [článok 141 ods. 1 písm. c) NoRP 2018 ⁽⁴⁸⁾]. Verejný obstarávateľ by mohol v tejto súvislosti napríklad poskytnúť členom komisie pre vyhodnotenie

⁽⁴⁷⁾ Napr.: inou osobou alebo subjektom by mohol byť: 1. iný účastník alebo 2. poskytovateľ služieb (predtým zapojený do prípravy dokumentov, ktoré sa majú použiť v rámci postupu udeľovania), pričom účastník uzavrie s týmto poskytovateľom služieb zmluvu, aby účastníkovi pomohol pripraviť ponuku/žiadosť s cieľom narušiť hospodársku súťaž [je všeobecne náročné vypracovať špecifikácie pre grant/ponuku tak, aby boli dostatočne presné, a aby ich pochopili všetci žiadatelia rovnako. Konzultant, ktorý pomohol verejnemu obstarávateľovi pri ich navrhovaní, by nemal účastníkovi ponúkať konzultácie zamerané na vypracovanie príslušnej ponuky/žiadosti (alebo by s ním nemala byť uzatvorená zmluva)].

⁽⁴⁸⁾ Okrem vyradenia v dôsledku účasti na príprave dokumentov použitých v rámci postupu udeľovania sa takisto zdôrazňuje, že existujú aj ďalšie okolnosti, ktoré by mohli viesť k vyradeniu účastníka, napríklad okolnosť, ktorá sa stanovuje v článku 141 ods. 1 písm. b) NoRP 2018, keď účastník skreslil informácie, ktoré sa požadujú ako podmienka pre účasť na danom postupe alebo takéto informácie vôbec neposkytol. Ďalej sa uvádza príklad veci, keď povolujujúci úradník vyradil účastníka z postupu udeľovania z dôvodu neposkytnutia informácií (rozsudok Všeobecného súdu z 9. apríla 2019, *Sopra Steria/Európsky parlament*, T-182/15, ECLI:EU:T:2019:228): Všeobecný súd zamietol žiadosť spoločnosti Sopra Steria, keďže bolo irelevantné, že sa konflikt nenaplnil, pretože spoločnosť Sopra Steria porušila pravidlá verejného obstarávania, podľa ktorých mala povinnosť bezodkladne informovať Európsky parlament o akomkoľvek potenciálnom konflikte záujmov. Európsky parlament musí vyradiť uchádzača, ktorý neposkytne informácie, ktoré sa požadujú ako podmienka pre účasť na postupe. Išlo o to, že Európsky parlament rozdelil zákazku na niekoľko častí zameraných na rôzne infromatické služby. Jednou z týchto častí bolo aj hodnotenie iných častí, preto bolo zjavne nezlučiteľné, aby jedno a to isté konzorcium predložilo ponuku týkajúcu sa tejto časti a zároveň ponuky týkajúce sa ďalších častí. Počas postupu došlo k zlúčeniu dvoch spoločností do konzorcií, ktoré predložili ponuky týkajúce sa týchto nezlučiteľných častí, čo viedlo k zrušeniu z dôvodu nedodržania pravidla o nezlučiteľnosti. Súd potvrdil toto rozhodnutie Európskeho parlamentu.

informácie o poskytovateľoch služieb, ktorí sa podieľali na príprave dokumentov určených na použitie v rámci postupu udeľovania.

Dôkazné bremeno nesie verejný obstarávateľ/poskytovateľ podpory EÚ. Preto je na verejnom obstarávateľovi/poskytovateľovi podpory EÚ, aby dokázal, že došlo k narušeniu hospodárskej súťaže alebo že prijal všetky možné opatrenia, aby predišiel vyradeniu dotknutého účastníka z postupu udeľovania⁽⁴⁹⁾. Takéto vyradenie je predmetom sporového konania⁽⁵⁰⁾, pretože účastník musí dostať príležitosť dokázať, že jeho predchádzajúca účasť nepredstavovala narušenie hospodárskej súťaže.

V praxi sa odporúča vyhýbať sa vyradeniu tým, že sa zavedú opatrenia, ktoré slúžia na predchádzanie narušeniu hospodárskej súťaže. Konkrétne, informácie, ktoré mal k dispozícii poskytovateľ služby na účely prípravy dokumentov, ktoré sa majú použiť v rámci postupu udeľovania, by sa mali poskytnúť aj ostatným účastníkom druhého postupu. Okrem toho by mala byť lehota na prijatie ponúk/žiadostí v rámci druhého postupu dostatočne dlhá na to, aby sa zaistilo, že všetci účastníci sú dostatočne informovaní.

4. Protichodné profesionálne záujmy (len na účely verejného obstarávania)

Hospodárske subjekty⁽⁵¹⁾, ktoré sa zúčastňujú na postupoch verejného obstarávania, by sa nemali nachádzať v situácii konfliktu záujmov, ktorá by mohla mať nepriaznivý vplyv na plnenie zákazky [článok 167 ods. 1 písm. c) a bod 20.6 prílohy I k NoRP 2018].

Zvyčajne sa to nazýva protichodný profesionálny záujem, ktorý by sa mal riešiť vo fáze výberu, aby sa predišlo prípadom, v ktorých sa napríklad hospodárskemu subjektu zadá zákazka na vyhodnotenie projektu, na ktorom sa sám zúčastnil, alebo audit účtovných závierok, ktoré už predtým overil, keďže v takýchto prípadoch bol hospodársky subjekt už zapojený do presne určeného predmetu verejného obstarávania. K takýmto situáciám dochádza často v kontexte rámcových zmlúv týkajúcich sa hodnotenia alebo auditu, keď môže mať dodávateľ v prípade konkrétnej zmluvy protichodný profesionálny záujem.

Každú takúto situáciu je potrebné posudzovať jednotlivo, aby sa dokázalo, či daná situácia konfliktu záujmov môže mať nepriaznivý vplyv na plnenie príslušnej konkrétnej zákazky. Ak sa hospodársky subjekt v takejto situácii nachádza, príslušná ponuka sa zamietne. Súčasťou posúdenia by malo byť aj sporové konanie s dotknutým subjektom a posúdenie by malo byť založené na objektívnych kritériách a faktoch, ktorými sa s ohľadom na povahu úloh, ktoré sa majú vykonať, potvrdí protichodný profesionálny záujem, a zároveň sa predchádza neoprávnenému obmedzeniu počtu hospodárskych subjektov, ktoré sa môžu zúčastniť na postupoch verejného obstarávania, aby boli dodržané aj zásady nediskriminácie, rovnakého zaobchádzania a transparentnosti.

⁽⁴⁹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 12. februára 2019, *Vakakis/Komisia*, T-292/15, ECLI:EU:T:2019:84, týkajúci sa účasti na navrhovaní referenčného rámca (verejný obstarávateľ to neprešetril a v prípade neexistencie prešetrovania takáto neistota viedla k napadnutiu postupu udeľovania). Vec sa týkala sporu o náhradu škody. Spoločnosť, ktorá verejnú obstarávanie vyhrala, zamestnala osobu, ktorá sa podieľala na príprave špecifikácií obstarávania. Účastník, ktorý nevyhral, žiadal náhradu škody na základe toho, že ak by bol obstarávateľ vec dostatočne preskúmal, víťaz by bol býval z uvedeného dôvodu vylúčený. Súdny dvor rozhodol, že výsledok takéhoto preskúmania bol hypotetický, a nemusel viesť k vyradeniu, ak by sa boli prijali iné opatrenia. Bod 45: „[...] Podľa „Praktických pokynov k zmluvným postupom v oblasti vonkajších činností EÚ“ uchádzač nachádzajúci sa v situácii konfliktu záujmov musí byť vylúčený z postupu verejného obstarávania s výnimkou prípadu, keď preukáže, že táto skutočnosť nespôsobuje nespravodlivú hospodársku súťaž [...]“.

⁽⁵⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 3. marca 2005, *Fabricom SA/Belgicko*, C-21/03 a C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127, bod 36, v ktorom sa uvádza nesúlad ustanovenia vnútroštátneho práva s právom Spoločenstva, pričom sa „nedovoľuje, aby osoba, ktorá bola poverená výskumom, pokusmi, vypracovaním štúdie alebo vývojom prác, tovaru alebo služieb, podala žiadosť o účasť vo verejnom obstarávaní týchto prác, tovaru alebo služieb alebo predložila ponuku bez toho, aby mala možnosť dokázať, že za daných okolností nemohla ňou získaná skúsenosť skresliť hospodársku súťaž.“

⁽⁵¹⁾ Na účely postupov verejného obstarávania podľa NoRP 2018 je hospodársky subjekt v článku 2 bode 24 NoRP 2018 vymedzený ako „akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, vrátane verejného subjektu, alebo skupina takýchto osôb, ktoré ponúkajú dodanie tovaru, uskutočnenie stavebných prác alebo poskytnutie služieb alebo dodanie nehnuteľného majetku“.

V osobitnom prípade výberu nezávislých externých auditorských subjektov alebo odborníkov na výkon externého auditu ročnej účtovnej uzávierky európskych politických strán a európskych politických nadácií sa v článku 233 NoRP 2018 stanovuje, že obdobie platnosti ich zmluvy je obmedzené na päť rokov, pričom takáto zmluva sa môže opakovane uzavrieť najviac na dve obdobia. Po uplynutí dvoch takýchto po sebe nasledujúcich období sa predpokladá, že dochádza ku konfliktu záujmov, ktorý môže nepriaznivo ovplyvniť výkon auditu.

Protichodný profesionálny záujem je niečo iné ako účasť na príprave dokumentov použitých v rámci postupu udeľovania, ktorá je opísaná v bode 3 tejto kapitoly 4.1.

4.2. Ďalšie odkazy na konflikty záujmov v NoRP 2018

Na koncepciu konfliktov záujmov sa v NoRP 2018 ďalej odkazuje v súvislosti s týmito situáciami:

- keď je účtovník Komisie zároveň účtovníkom výkonnej agentúry (článok 69 ods. 3 NoRP 2018) alebo ak majú dve alebo viaceré inštitúcie či dva alebo viaceré subjekty EÚ toho istého účtovníka (článok 78 ods. 2 NoRP 2018), je potrebné prijať osobitné opatrenia, aby sa zabránilo konfliktu záujmov,
- implementujúce subjekty alebo protistrany zapojené do implementácie finančných nástrojov a rozpočtových záruk musia predchádzať konfliktom záujmov s ich inými činnosťami [článok 209 ods. 2 písm. e) NoRP 2018],
- ak sa v rámci vykonávania akcie alebo pracovného programu vyžaduje, aby prijímateľ zadal verejné zákazky, musí zabrániť akémukoľvek konfliktu záujmov (článok 205 ods. 1 NoRP 2018),
- inštitúcie a orgány EÚ môžu vo výnimočných prípadoch prijať podnikové sponzorstvo ako nepenažnú podporu podujatia alebo činnosti na propagačné účely alebo na účely sociálnej zodpovednosti podnikov, ak sa tým nevytvára žiadny konflikt záujmov [článok 26 ods. 2 písm. c) NoRP 2018].

Prvé dva príklady sú v zásade podobné koncepcii protichodných profesionálnych záujmov opísaných v bode 4 kapitoly 4.1.

4.3. Etické otázky v nefinančných súvislostiach

Tento dokument je zameraný najmä na záležitosti finančného riadenia súvisiace s konfliktmi záujmov, ktoré sa upravujú v NoRP 2018. V tejto súvislosti by zamestnanci, ktorí sú zapojení do plnenia rozpočtu EÚ a sú konfrontovaní so situáciou konfliktu záujmov, ako sa vymedzuje v NoRP 2018, mali postupovať podľa pokynov uvedených v kapitole 3.2.4. Považujeme však za prínosné uviesť v tejto kapitole krátky opis a súbor príslušných dokumentov, ktoré sa týkajú etických otázok v nefinančných súvislostiach na úrovni Komisie.

Pravidlá týkajúce sa konfliktov záujmov, ktoré sa vzťahujú na zamestnancov Komisie (a to aj v prípadoch, keď sa nezapájajú do plnenia rozpočtu) sú regulované prostredníctvom takzvaných „etických pravidiel“ (profesijná etika alebo deontológia). Rámec sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady o Služobnom poriadku úradníkov EÚ a Podmienkach zamestnávania ostatných zamestnancov ⁽⁵²⁾. V rámci Komisie ⁽⁵³⁾ je za etiku zamestnancov na centrálnej úrovni vrátane zamestnancov kabinetov zodpovedné Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre ľudské zdroje a bezpečnosť.

Okrem toho je povinnosťou každého útvaru Komisie poskytovať zamestnancom poradenstvo v oblasti etiky a zaviesť interné opatrenia s cieľom predchádzať konfliktom záujmov a riadiť ich.

Preventívne a zmierňujúce opatrenia sú v rámci Komisie dôležitým aspektom na reguláciu konfliktov záujmov. Zamestnanci majú okrem iného povinnosť nahlásiť:

- akúkoľvek situáciu, v ktorej sa má zamestnanec zaoberať záležitosťou, na ktorej má priamy alebo nepriamy osobný záujem, ktorý by mohol ohroziť jeho nezávislosť, predovšetkým však rodinné a finančné záujmy,

⁽⁵²⁾ Nariadenie č. 31 (EHS), 11 (ESAE), ktorým sa ustanovuje Služobný poriadok úradníkov a Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu.

⁽⁵³⁾ Rovnaké postupy sa uplatňujú vo všetkých ostatných inštitúciách, agentúrach a orgánoch EÚ.

Príklad:

Dotknutá osoba by mala nahlásiť akúkoľvek situáciu, v ktorej sa má zaoberať záležitosťou, na ktorej má rodinné a/alebo finančné záujmy (napríklad spoločnosti vlastnené jej najbližšou rodinou).

- akúkoľvek situáciu konfliktu záujmov pri nástupe do zamestnania či pri návrate z pracovného voľna z osobných dôvodov,
- profesijné činnosti manžela(-ky) [vrátane partnera(-ky), s ktorým(-ou) žije v registrovanom nemanželskom partnerskom zväzku], prípadne ďalších členov najbližšej rodiny,
- ponúknuté dary a pohostinnosť,
- rady alebo vyznamenania,
- platené alebo neplatené mimopracovné činnosti a úlohy, pre ktoré je spravidla potrebné vopred požiadať o povolenie a získať ho.

Zamestnanec môže byť takisto okrem iného požiadaný, aby: i) za určitých okolností prestal konať; ii) nevykonával počas aktívnej služby či pracovného voľna z osobných dôvodov mimopracovné činnosti a iii) aby sa po odchode zo služby na obmedzený čas vzdal pracovných kontaktov s bývalými kolegami alebo zastupovania protistrán. Okrem toho je zamestnanec povinný zdržať sa nepovoleného zverejňovania dôverných informácií.

Účelom uvedených pravidiel a obmedzení je predchádzať konfliktom záujmov, napr. v dôsledku mimopracovných činností zamestnanca alebo profesijných činností jeho manžela(-ky) [vrátane partnera(-ky), s ktorým(-ou) žije v registrovanom nemanželskom partnerskom zväzku]. Podrobnejšie informácie o pravidlách týkajúcich sa konfliktov záujmov platných pre zamestnancov ⁽⁵⁴⁾, a to aj v prípade, že sa nezapájajú do plnenia rozpočtu EÚ, sú uvedené v týchto referenčných dokumentoch a zdrojoch informácií:

- nariadenie č. 31 (EHS), 11 (ESAE), ktorým sa ustanovuje Služobný poriadok úradníkov a Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu ⁽⁵⁵⁾, najmä články 11 a 16,
- rozhodnutie Komisie z 29. júna 2018 o mimopracovných činnostiach a úlohách a o pracovných činnostiach po skončení služobného pomeru ⁽⁵⁶⁾,
- oznámenie podpredsedu Šefčoviča Komisii o usmerneniach o daroch a pohostinnosti pre zamestnancov SEC(2012) 167 final ⁽⁵⁷⁾,
- Etická príručka Európskej komisie [Ref. Ares(2019)4833796 - 24/07/2019] ⁽⁵⁸⁾,
- Praktická príručka o etike a správaní zamestnancov ⁽⁵⁹⁾,
- rozhodnutie Komisie zo 17. októbra 2000, ktorým sa mení a dopĺňa jej rokovací poriadok: Kódex dobrého úradného postupu zamestnancov Európskej komisie vo vzťahu k verejnosti ⁽⁶⁰⁾,
- webové sídlo o etike a správaní zamestnancov ⁽⁶¹⁾,

⁽⁵⁴⁾ V súvislosti s členmi Komisie pozri: Rozhodnutie Komisie z 31. januára 2018 o kódexe správania členov Európskej komisie (Ú. v EÚ C 65, 21.2.2018, s. 7). V zmluvách Európskej únie sa stanovuje, že členovia Európskej komisie musia poskytovať záruky úplnej nezávislosti a že komisári musia konať čestne a zdržanlivo, a to počas celého svojho funkčného obdobia, ako aj po jeho skončení. V Zmluve o fungovaní Európskej únie sú tieto zásady ďalej rozvinuté. Členské štáty sa nesmú pokúšať ovplyvňovať európskych komisárov. Komisári nesmú počas svojho funkčného obdobia vykonávať žiadne iné povolania a musia konať čestne a zdržanlivo aj po skončení svojho mandátu. Služobné tajomstvo, ktoré sa vzťahuje na všetkých zamestnancov európskych inštitúcií, platí aj pre komisárov.

⁽⁵⁵⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:01962R0031-20200101>.

⁽⁵⁶⁾ https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/Documents/talent-management/staff/C_2018_4048_F1_COMMISSION_DECISION_EN_V9_P1_954331.pdf.

⁽⁵⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-to-the-commission-guidelines-on-gifts-and-hospitality_2012_en.pdf.

⁽⁵⁸⁾ <https://webgate.ec.testa.eu/Ares/document/show.do?documentId=080166e5c60c438b>.

⁽⁵⁹⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/Documents/staff-conduct/practical-guide-to-staff-ethics-and-conduct.pdf>.

⁽⁶⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/files/code-good-administrative-behaviour-0_sk.

⁽⁶¹⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/EN/staff-conduct/Pages/index.aspx>.

- usmernenia o prevencii a riešení konfliktov záujmov v decentralizovaných agentúrach EÚ z 10. decembra 2013, ktoré sa vzťahujú najmä na členov správnych rád a odborníkov ⁽⁶²⁾,
- usmernenia o oznamovaní protispoločenskej činnosti ⁽⁶³⁾ ⁽⁶⁴⁾.

Riešenie prípadov, v ktorých konflikt záujmov nemožno dostatočne zmierniť, závisí od platného právneho rámca a konania. Inštitúcie EÚ majú k dispozícii rôzne prostriedky nápravy. Uvádzajú sa v NoRP 2018, v služobnom poriadku, v odvetvových právnych predpisoch alebo v záväzných dohodách, ktoré uzavreli Komisia, iné osoby/subjekty zapojené do plnenia rozpočtu EÚ, dodávatelia a prijímatelia.

Ak sa objaví niektorá z nasledujúcich okolností, možno sa obrátiť na Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) alebo Vyšetrovací a disciplinárny úrad Komisie (IDOC), aby situáciu prešetril: i) podozrenie z podvodu, korupcie či inej nezákonnej činnosti; ii) porušenie finančných pravidiel (napríklad v súvislosti s verejným obstarávaním); iii) zvýhodňovanie ovplyvňujúce finančné záujmy EÚ alebo iv) závažne odborné pochybenie.

Príklad ⁽⁶⁵⁾:

„Menovací orgán sa rozhodol odvolať úradníka, ktorý súkromne rokoval o dôležitých zmluvných podmienkach s externou spoločnosťou, a to bez akéhokoľvek povolenia zo strany nadriadeného. Disciplinárna komisia aj menovací orgán sa domnievali, že týmto správaním vážne narušil dobré meno inštitúcie a poškodil dôstojnosť svojej funkcie. Úradník navyše otvorene odporučil Komisii spoločnosť svojej partnerky ako subdodávateľa, v dôsledku čoho daná spoločnosť naozaj vystupovala ako subdodávateľ, bez vedomia jeho nadriadeného. Okrem toho sa úradník podieľal na sprostredkovaní zákazky, na základe ktorej spoločnosť jeho partnerky pracovala pre dodávateľa Komisie. Všetky tieto činy predstavovali vážny konflikt záujmov. Menovací orgán dospel k záveru, že sa tento úradník dopustil vážneho porušenia článku 11 ods. 1 a článkov 12 a 21 služobného poriadku, ako aj článkov 57 a 79 nariadenia o rozpočtových pravidlách ⁽⁶⁶⁾.“

5. ŠPECIFICKÉ PRVKY TÝKAJÚCE SA ZDIELANÉHO RIADENIA

Okrem pravidiel stanovených v NoRP 2018 sa pravidlá týkajúce sa riadenia a kontroly fondov zdieľaného riadenia dopĺňajú v odvetvových právnych predpisoch.

Podrobnejšie informácie o pravidlách týkajúcich sa finančných opráv a zriadenia systémov riadenia a kontroly v súvislosti s fondmi zdieľaného riadenia nájdete v príslušných ustanoveniach i) NoRP 2018, ii) ustanoveniach iných odvetvových právnych predpisov týkajúcich sa fondov zdieľaného riadenia, a to najmä pokiaľ ide o európske štrukturálne a investičné fondy a nariadenie o spoločných ustanoveniach ⁽⁶⁷⁾, a iii) „usmerneniach pre Komisiu a členské štáty o spoločnej metodike posudzovania systémov riadenia a kontroly v členských štátoch – EGESIF 14-0010-final z 18. 12. 2014 ⁽⁶⁸⁾“. Podrobnejšie

⁽⁶²⁾ https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/2013-12-10_guidelines_on_conflict_of_interests_en.pdf.

⁽⁶³⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/en/staff-conduct/individual-obligations/Pages/whistleblowing.aspx>.

⁽⁶⁴⁾ <https://myintracomm.ec.europa.eu/staff/Documents/staff-conduct/whistleblowing-guidelines-en.pdf>.

⁽⁶⁵⁾ Zdroj: Správa o činnosti Vyšetrovacieho a disciplinárneho úradu Komisie (IDOC) za rok 2019.

⁽⁶⁶⁾ Odkazy na články 72 a 79 NoRP 2012 zodpovedajú článkom 61 a 100 NoRP 2018.

⁽⁶⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁸⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/guidelines/2014/guidance-for-the-commission-and-member-states-on-a-common-methodology-for-the-assessment-of-management-and-control-systems-in-the-member-states.

pravidlá týkajúce sa systémov riadenia a kontroly Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu (EPZF) a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) nájdete okrem toho aj v horizontálnom nariadení ⁽⁶⁹⁾, a najmä v akreditačných kritériách pre platobné agentúry ⁽⁷⁰⁾.

5.1. Vymedzenie úloh v kontexte zdieľaného riadenia

Celkovú zodpovednosť za plnenie rozpočtu EÚ nesie Komisia. Približne 75 % rozpočtu EÚ však plnia členské štáty v rámci zdieľaného riadenia v súlade s pravidlami NoRP 2018, uplatniteľnými odvetvovými právnymi predpismi EÚ a vnútroštátnymi pravidlami. Je preto potrebná úzka spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi a Komisiou s cieľom zabezpečiť, aby sa rozpočet EÚ plnil v súlade so zásadami správneho finančného riadenia a aby boli finančné záujmy EÚ dobre chránené vhodným modelom zodpovednosti.

Zdieľané riadenie znamená, že za vykonávanie programov, schém pomoci a činností financovaných v rámci zdieľaného riadenia sú s ohľadom na ich inštitucionálny a právny rámec zodpovedné členské štáty (a v závislosti od ich organizácie aj ich regióny). Táto úloha takisto zahŕňa vymedzenie rozsahu podpory z fondov, navrhovanie osobitných nástrojov na podporu a pridelovanie finančných prostriedkov prijímateľom (napr. spoločnostiam, poľnohospodárom, obciam atď.), ako aj audity a kontroly v súvislosti s vykonávaním programov.

V rámci zdieľaného riadenia je Komisia zodpovedná za navrhovanie právnych ustanovení na úrovni EÚ, prijímanie programov, vykonávanie určitých poradných funkcií a dohľad nad vykonávaním programov vrátane monitorovania a auditov, a to bez priameho zasahovania na operačnej úrovni, t. j. Komisia podľa pravidiel zdieľaného riadenia v zásade nie je zmluvnou stranou zmluvného vzťahu medzi vnútroštátnym alebo regionálnym orgánom a prijímateľmi/príjemcami finančných prostriedkov. Okrem toho Komisia takisto uľahčuje šírenie a výmenu vedomostí, osvedčených postupov a informácií v rámci celej EÚ, ktoré sa týkajú podpory poskytovanej z finančných prostriedkov EÚ v rámci zdieľaného riadenia.

Komisia a členské štáty musia v súlade s článkom 36 ods. 1 a článkom 63 ods. 1 NoRP 2018 dodržiavať zásadu správneho finančného riadenia, ako sa vymedzuje v článku 33 NoRP 2018.

V tomto kontexte sa členské štáty a ich orgány majú riadiť týmito krokmi:

- zriadiť a zabezpečiť účinné fungovanie systémov vnútornej kontroly. Systémy kontroly musia spĺňať požiadavky NoRP (najmä články 36 a 63 NoRP 2018), odvetvových právnych predpisov a vnútroštátnych pravidiel vrátane tých, ktoré sa týkajú: i) vhodných postupov organizovania takýchto systémov vnútornej kontroly, ii) výberu operácií, iii) zavedenia vhodných opatrení na zabránenie konfliktom záujmov, na ich zisťovanie a náležité zmierňovanie a riešenie a iv) vykonávania potrebných administratívnych overovaní a overovaní na mieste zo strany riadiaceho orgánu alebo vykonávania kontrol a auditov. Členské štáty by mali skontrolovať svoje existujúce systémy s cieľom zabezpečiť, že aspekty týkajúce sa konfliktov záujmov uvedené v NoRP 2018 sú riadne zohľadnené,
- zaviesť opatrenia na predchádzanie konfliktom záujmov. Účinné predchádzanie konfliktom záujmov je dôležité na účely ochrany finančných záujmov EÚ v rámci plnenia rozpočtu EÚ v súlade s uplatniteľnými pravidlami EÚ. Zamestnanci by mali s cieľom zabezpečiť integritu rozhodovacieho procesu vykonávať svoje činnosti bez ohľadu na svoje osobné záujmy,
- určiť, či dochádza v danom prípade ku konfliktu záujmov, a ak áno, uplatniť zmierňujúce opatrenia. Na tento účel musí členský štát posúdiť, či dochádza ku konfliktu záujmov alebo nie, napríklad, keď jeho orgány hodnotia žiadosť o financovanie alebo kontrolujú oprávnenosť výdavkov,

⁽⁶⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013 o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1290/2005 a (ES) č. 485/2008 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 549).

⁽⁷⁰⁾ Príloha 1 k delegovanému nariadeniu Komisie (EÚ) č. 907/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013, pokiaľ ide o platobné agentúry a ostatné orgány, finančné hospodárenie, schvaľovanie účtovných závierok, zábezpeky a používanie eura [Ú. v. EÚ L 255, 28.8.2014, s. 18, najmä bod 1 písm. B) bod v)].

- hlásiť prípady konfliktu záujmov prostredníctvom vhodných nástrojov na ich ohlasovanie, a najmä prostredníctvom systému riadenia nezrovnalostí (IMS) na ohlasovanie odhalených nezrovnalostí Komisii,
- napraviť nezrovnalosti v prípade nesúladu (jednotlivé alebo systémové ⁽⁷¹⁾) s pravidlami predchádzania konfliktom záujmov stanovenými v článku 59 ods. 2 písm. b) NoRP 2012 a v článku 63 ods. 2 písm. c) NoRP 2018. Nedodržanie pravidiel týkajúcich sa konfliktu záujmov môže viesť k uloženiu finančných opráv a vymáhaniu finančných prostriedkov ⁽⁷²⁾ zo strany členských štátov, ako sa stanovuje v pravidlách platných v jednotlivých odvetviach a/alebo k uplatneniu iných foriem nápravných prostriedkov.

Príklad:

V jednom pozoruhodnom prípade musel byť subjekt vykonávajúci programy spolupráce úplne zlikvidovaný, keďže niektorí členovia rady tohto subjektu riadili aj kancelárie technickej pomoci, v prípade ktorých bolo pravdepodobné, že získajú od tohto subjektu zákazku na poradenské služby, a aj ju získali. Túto skutočnosť kritizoval Európsky dvor audítorov vo svojej osobitnej správe č. 1/96. Jedna z dotknutých kancelárií začala proti Európskemu dvoru audítorov konanie za ohováranie, ktoré prehrala. Súdny dvor vo svojom rozsudku v súvislosti s danou vecou konštatoval, že konflikt záujmov sám osebe a objektívne predstavuje vážnu nezrovnalosť, a na jeho kvalifikáciu nie je potrebné prihliadať na úmysly dotknutých strán a to, či konali v dobrej viere alebo nie (nami podčiarknuté) ⁽⁷³⁾ ⁽⁷⁴⁾.

Ako je vysvetlené v kapitole 3.2.3, existencia objektívne vnímaného konfliktu záujmov sa má posudzovať bez ohľadu na úmysel dotknutej osoby. Komisia sa domnieva, že neriešený objektívne vnímaný konflikt záujmov predstavuje nezrovnalosť. Takýmto nezrovnalostiam sa musí predchádzať, a ak to nie je možné, musia ich príslušné vnútroštátne orgány odhaliť a zaistiť ich nápravu ⁽⁷⁵⁾. Orgány členských štátov by mohli zaviesť cielenejšie nápravné opatrenia a sankcie/tresty pre prijímateľov/konečných prijímateľov, a to na základe vnútroštátnych právnych predpisov a dohôd a zmlúv, ktoré s nimi boli uzatvorené.

Podobne ako v situácii opísanej v kapitole 5.2, pokiaľ ide o finančné opravy v prípade nesúladu s uplatniteľnými pravidlami verejného obstarávania ⁽⁷⁶⁾, nie je potrebné preukazovať žiadny skutočný vplyv objektívne vnímaného konfliktu záujmov alebo to, že objektívne vnímaný konflikt záujmov bol zámerne použitý v prospech určitej osoby/subjektu (to by bolo relevantné len pri určovaní podvodnej nezrovnalosti).

Ak sa zistí konflikt záujmov, orgány členských štátov by mali zvážiť jeho možný vplyv na iné operácie alebo zmluvy súvisiace s dotknutou operáciou/zainteresovanými stranami a mali by konať tak, aby situáciám konfliktu záujmov v budúcnosti predišli,

⁽⁷¹⁾ Pre informáciu pozri aj: 1) rozsudok Súdneho dvora z 27. októbra 2005, Grécko/Komisia, C-387/03, ECLI:EU:C:2005:646 a 2) rozsudok Všeobecného súdu z 25. februára 2015, Poľsko/Komisia, T-257/13, ECLI:EU:T:2015:111, v oblasti SPP.

⁽⁷²⁾ Pokiaľ ide o SPP, pozri najmä články 54 až 56 nariadenia (EÚ) č. 1306/2013 zo 17. decembra 2013.

⁽⁷³⁾ Rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. júna 1999, Iseri Europa Srl/Dvor audítorov, ECLI:EU:T:1999:124, T-277/97 a odvolanie, bod 123. V rovnakej veci (bod 146) sa uvádza, že konflikt záujmov vo vzťahu k zadávaniu verejných zákaziek už ohrozuje riadne hospodárenie s finančnými prostriedkami EÚ, ako aj rovnaký prístup pre všetkých k takýmto zákazkám. Preto nie je nutné, aby spôsoboval aj merateľnú značnú ujmu.

⁽⁷⁴⁾ Rozsudok Všeobecného súdu z 20. marca 2013, Nexans France/Spoločný podnik Fusion for Energy, T-415/10, ECLI:EU:T:2013:141, bod 114. Skutočnosť, že uchádzač môže, aj keď neúmyselne, ovplyvniť podmienky verejného obstarávania vo svoj prospech, predstavuje situáciu konfliktu záujmov.

⁽⁷⁵⁾ Článok 63 ods. 2 NoRP 2018: „2. Členské štáty pri vykonávaní úloh súvisiacich s plnením rozpočtu prijímajú všetky potrebné opatrenia vrátane legislatívnych, regulačných a administratívnych opatrení na ochranu finančných záujmov Únie, konkrétne [...] c) predchádzajú nezrovnalostiam a podvodom, odhaľujú ich a zaisťujú ich nápravu; [...] Vymáhajú tiež neoprávnené vyplatené finančné prostriedky a v prípade potreby v tejto súvislosti iniciujú súdne konania. Členské štáty ukladajú príjmom finančných prostriedkov účinné, odrádzajúce a primerané sankcie, ak sú stanovené v pravidlách platných v jednotlivých odvetviach alebo v osobitných ustanoveniach vnútroštátneho práva.“

⁽⁷⁶⁾ Pozri typ nezrovnalosti č. 21 v prílohe k rozhodnutiu Komisie C(2019) 3452 final zo 14. mája 2019, ktorým sa stanovujú usmernenia o určovaní finančných opráv, ktoré je potrebné uplatňovať na výdavky financované Úniou pri nedodržaní platných pravidiel verejného obstarávania.

- zabezpečiť, aby vnútroštátne nezávislé audítorské orgány vykonávali v súlade s medzinárodne uznávanými audítorskými štandardami audit používania finančných prostriedkov. Audit sa má vykonávať popri kontrolách, ktoré vykonávajú vnútroštátne orgány zodpovedné za riadenie finančných prostriedkov EÚ (alebo za vykonávanie ktorých nesú zodpovednosť). Audítorské stanoviská týchto orgánov sú základom celkového uistenia, pokiaľ ide o využívanie finančných prostriedkov EÚ. Spoliehanie sa na vnútroštátne audítorské stanoviská však Komisii nebráni v tom, aby vykonávala ďalšie audity týkajúce sa používania finančných prostriedkov EÚ a nemá vplyv na povinnosť Komisie monitorovať v rámci posúdenia rizika systémy kontroly zriadené v členských štátoch.

Komisia je zodpovedná za:

- poskytovanie poradenstva a usmernení s cieľom zaistiť súlad národných systémov vnútornej kontroly s požiadavkami EÚ a jeho monitorovanie,
- vykonávanie auditov systémov vnútornej kontroly členských štátov, ktorých cieľom je posúdiť, či sú tieto systémy vhodné a účinné pri predchádzaní okrem iného situáciám konfliktu záujmov alebo ich riadení (na základe rizika, vzhľadom na výsledky overovaní, auditov a kontrol, ktoré vykonali vnútroštátne orgány alebo iné audítorské orgány EÚ a ktoré boli oznámené Komisii, ako aj vzhľadom na akékoľvek iné dostupné informácie) a poskytovať odporúčania na zlepšenie daných systémov,
- vykonávanie auditov výdavkov vykázaných Komisii členskými štátmi s cieľom overiť súlad s príslušnými pravidlami oprávnenosti,
- uplatňovanie primeraných opatrení na ochranu rozpočtu EÚ, ako je prerušenie platobných lehôt, pozastavenie platieb a finančné opravy v prípade nesúladu (jednotlivého alebo systémového) s pravidlami predchádzania konfliktom záujmov, ako sa stanovuje v článku 59 ods. 6 písm. b) a c) NoRP 2012 alebo v článku 63 ods. 8 písm. b) a c) NoRP 2018, ako aj poskytovanie odporúčaní členským štátom o prijatí vhodných nápravných opatrení a posilnení ich systémov vnútornej kontroly ⁽⁷⁷⁾.

V článku 63 ods. 8 písm. b) NoRP 2018 ⁽⁷⁸⁾ sa Komisii stanovuje povinnosť vylúčiť z financovania zo strany EÚ výdavky vzniknuté v rozpore s uplatniteľným právom. Môže to vyplývať z kontrol a auditov na ktorejkoľvek úrovni systémov kontroly v členskom štáte, kontrol a auditov vykonaných Komisiou, auditov zo strany Európskeho dvora audítorov alebo vyšetrovaní vedených Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorých cieľom je obnoviť situáciu, v rámci ktorej sú spolufinancované výdavky v súlade s uplatniteľným právom. Ako už bolo vysvetlené, za nápravu nezrovnalostí sú primárne zodpovedné členské štáty. Komisia môže vylúčiť výdavky z financovania zo strany EÚ v prípadoch, ak členský štát neprijal požadované opatrenia, ak existujú závažné nedostatky v účinnom fungovaní systému riadenia a kontroly alebo ak celé financovanie operácie zo strany EÚ alebo jeho časť vykazujú nezrovnalosti. Ak nie je možné presne určiť sumu neoprávnených výdavkov, Komisia má právomoc uplatniť extrapolované alebo paušálne opravy ⁽⁷⁹⁾.

Na záver možno zhrnúť, že pokiaľ ide o fondy zdieľaného riadenia, za predchádzanie situáciám konfliktu záujmov, ich odhaľovanie, hlásenie a nápravu zodpovedajú v prvom rade vnútroštátne orgány/subjekty, ktoré riadia a kontrolujú finančné prostriedky EÚ. Opatrenia prijaté týmito orgánmi/subjektmi v tomto ohľade naďalej podliehajú auditom, ktoré vykonávajú vnútroštátne nezávislé audítorské orgány, monitorovaniu a auditom zo strany Komisie, ako aj auditom vykonávaným Európskym dvorom audítorov a vyšetrovaniam vedeným úradom OLAF v rámci výkonu jeho právomocí.

5.2. Pravidlá týkajúce sa konfliktu záujmov podľa smerníc o verejnom obstarávaní

Článok 61 NoRP 2018 sa vzťahuje na všetky spôsoby riadenia a všetky typy výdavkov v rámci rozpočtu EÚ.

⁽⁷⁷⁾ COM(2014) 38 final, Správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Správa EÚ o boji proti korupcii, s. 26. <https://eur-lex.europa.eu/procedure/SK/1041639>.

⁽⁷⁸⁾ Článok 63 ods. 8 písm. b) NoRP 2018: „8. S cieľom zabezpečiť, aby sa finančné prostriedky Únie použili v súlade s platnými predpismi, Komisia: [...] b) vylúči z financovania zo strany Únie výdavky, v prípade ktorých sa úhrady vykonali v rozpore s uplatniteľným právom Únie“.

⁽⁷⁹⁾ V rámci auditov, ktoré vykonala Komisia, a vyšetrovaní vedených úradom OLAF, sa v minulosti identifikovalo niekoľko zistení súvisiacich s konfliktom záujmov, tak na úrovni systému, ako aj na úrovni jednotlivých operácií. V prípade zistení súvisiacich so systémom zriadeným v členskom štáte, ktorého cieľom je predchádzať konfliktom záujmov, odhaľovať ich a zmierňovať, boli pre zistené nedostatky vydané systémové odporúčania a uplatnené paušálne opravy, ktoré sa vzťahujú aj na problémy súvisiace s konfliktom záujmov. Pokiaľ ide o jednotlivé projekty ovplyvnené konfliktmi záujmov s finančným rizikom, zistenia viedli k 100 % finančným opravám výdavkov ovplyvnených konfliktom záujmov.

Pravidlá verejného obstarávania stanovené v smerniciach o verejnom obstarávaní⁽⁸⁰⁾ sú relevantné v rámci zdieľaného riadenia, a to najmä pre prijímateľa v členskom štáte, ktorý je verejným obstarávateľom⁽⁸¹⁾ a zadáva zákazky na realizáciu projektu financovaného z rozpočtu EÚ.

Pravidlá verejného obstarávania majú formu vnútroštátneho práva, najmä transpozície smerníc o verejnom obstarávaní členskými štátmi, alebo ich možno odvodiť priamo zo všeobecných zásad zakotvených v práve EÚ.

Je potrebné poznamenať, že rozsah pôsobnosti smerníc o verejnom obstarávaní je obmedzený, a to najmä minimálnymi finančnými limitmi, pokiaľ ide o hodnotu obstarávania bez DPH. Okrem toho vzhľadom na termín na transpozíciu stanovený do 18. apríla 2016 sú smernice o verejnom obstarávaní z roku 2014 uplatniteľné najneskôr od tohto dátumu alebo skôr, ak boli do vnútroštátnych právnych predpisov transponované pred týmto dátumom.

Podľa článku 2 prechádzajúcej smernice o verejnom obstarávaní⁽⁸²⁾ vyplývala požiadavka predchádzať konfliktom záujmov zo zásad rovnakého zaobchádzania a transparentnosti, ktoré boli v danom ustanovení zakotvené⁽⁸³⁾. Súdny dvor idúc nad rámec smerníc skonštatoval, že napriek tomu, že smernice neobsahujú žiadne ustanovenia osobitne upravujúce akúkoľvek spornú otázku⁽⁸⁴⁾ alebo predmetný prípad nespadá do rozsahu pôsobnosti smerníc⁽⁸⁵⁾⁽⁸⁶⁾, verejní obstarávatelia v členských štátoch sú vo všeobecnosti povinní dodržiavať základné pravidlá zmluvy a najmä zásadu rovnakého zaobchádzania. Zásada transparentnosti sa preto uplatňuje aj v tomto kontexte s cieľom zabezpečiť, aby bolo možné preskúmať súlad so zásadou rovnakého zaobchádzania⁽⁸⁷⁾.

Ak sa teda v oblasti verejného obstarávania vo všeobecnosti uplatňujú zásady rovnakého zaobchádzania a transparentnosti, na ktorých bola založená požiadavka predchádzať konfliktom záujmov, musí sa v tejto oblasti považovať za rovnako uplatniteľné aj predchádzanie konfliktom záujmov.

V novej smernici o verejnom obstarávaní⁽⁸⁸⁾ sa v článku 24 členským štátom stanovuje povinnosť zabezpečiť, aby verejní obstarávatelia prijali vhodné opatrenia na účinné predchádzanie konfliktom záujmov, ktoré vznikajú pri vykonávaní postupov obstarávania, ako aj na ich identifikáciu a nápravu, a stanovuje sa v ňom vymedzenie pojmu konflikt záujmov, a to takto:

Článok 24 smernice 2014/24/EÚ:

„Členské štáty zabezpečia, aby verejní obstarávatelia prijali vhodné opatrenia na účinné predchádzanie konfliktom záujmov, ktoré vznikajú pri vykonávaní postupov obstarávania, ako aj ich identifikáciu a nápravu, aby sa zabránilo akémukoľvek narušeniu hospodárskej súťaže a aby sa zabezpečilo rovnaké zaobchádzanie so všetkými hospodárskymi subjektmi.

Pojem konfliktu záujmov zahŕňa prinajmenšom každú situáciu, keď zamestnanci verejného obstarávateľa alebo poskytovateľa obstarávacích služieb konajúceho v mene verejného obstarávateľa, ktorí sú zapojení do vykonávania postupu obstarávania alebo môžu ovplyvniť výsledok tohto postupu, majú priamo alebo nepriamo finančný, ekonomický alebo iný osobný záujem, ktorý možno vnímať ako ohrozenie ich nestrannosti a nezávislosti v súvislosti s daným postupom obstarávania.“

⁽⁸⁰⁾ Smernice 2014/23/EÚ, 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ. Pokiaľ sa tieto smernice neuplatňujú, pravidlá verejného obstarávania patria do rozsahu pôsobnosti zmluvy, ako aj do vnútroštátnych predpisov v oblasti verejného obstarávania.

⁽⁸¹⁾ Pravidlá verejného obstarávania pre inštitúcie EÚ sú vymedzené v NoRP 2018.

⁽⁸²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, 30.4.2004, s. 114).

⁽⁸³⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. marca 2015, eVigilo Ltd., C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, bod 35.

⁽⁸⁴⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 18. júna 2002, Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs- GmbH (HI)/Stadt Wien, C-92/00, ECLI:EU:C:2002:379, bod 47.

⁽⁸⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 7. decembra 2000, Telaustria Verlags GmbH a Telefonadress GmbH/Telekom Austria AG, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, bod 60.

⁽⁸⁶⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 23. januára 2003, Makedoniko Metro a Mikhaniki AE/Elliniko Dimosio, C-57/01, ECLI:EU:C:2003:47, bod 69. Pozri aj rozsudky citované v poznámkach pod čiarou č. 16 a 17 a oddiel 1.1 výkladového oznámenia Komisie 2006/C 179/02 o právnych predpisoch Spoločenstva uplatniteľných na zadávanie zákaziek, na ktoré sa úplne alebo čiastočne nevzťahujú smernice o verejnom obstarávaní (Ú. v. EÚ C 179, 1.8.2006, s. 2).

⁽⁸⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora zo 7. decembra 2000, Telaustria Verlags GmbH a Telefonadress GmbH/Telekom Austria AG, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, body 61 až 63.

⁽⁸⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES, (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65).

Na základe tohto ustanovenia sú verejní obstarávatelia povinní prijať vhodné opatrenia a zaviesť systémy, ktoré budú schopné odhaliť konflikty záujmov v oblasti verejného obstarávania, predchádzať im a napraviť ich ⁽⁸⁹⁾. Platí to pre všetky fázy postupu verejného obstarávania (príprava verejného obstarávania, výber záujemcov/uchádzačov a zadanie zákazky, ako aj pre fázu po zadaní zákazky).

Text smernice o verejnom obstarávaní nie je normatívny, pokiaľ ide o opatrenia a mechanizmy na dosiahnutie týchto cieľov. Je úlohou členských štátov nájsť najvhodnejšie riešenia v rámci toho, čo im umožňujú vnútroštátne právomoci. V každom prípade musia členské štáty sprístupniť verejným obstarávateľom a hospodárskym subjektom informácie a usmernenia, ako sa stanovuje v článku 83 ods. 4 smernice o verejnom obstarávaní.

V súlade s účelom článku 24 smernice o verejnom obstarávaní – konkrétne chrániť spravodlivú hospodársku súťaž a rovnaké zaobchádzanie medzi uchádzačmi – sa v článku 57 ods. 4 písm. e) smernice o verejnom obstarávaní členským štátom umožňuje (t. j. nestanovuje sa im povinnosť) stanoviť dôvod na vylúčenie uchádzača, ak konflikt záujmov v zmysle článku 24 nemožno účinne napraviť inými, menej rušivými opatreniami.

Typickým prípadom konfliktu záujmov je účasť uchádzača na príprave výzvy na predkladanie ponúk. Tieto prípady sa teraz upravujú samostatne v článku 41 smernice o verejnom obstarávaní, na základe ktorého sa od verejného obstarávateľa vyžaduje, aby prijal vhodné opatrenia na zabránenie akémukoľvek narušeniu hospodárskej súťaže. Podľa článku 57 ods. 4 písm. f) smernice o verejnom obstarávaní môžu členské štáty vylúčiť účastníka, ak situáciu nemožno účinne napraviť inými, menej rušivými opatreniami (ako napríklad poskytnutím relevantných informácií všetkým uchádzačom a stanovením primeraných lehôt na prijímanie ponúk). Uchádzačom sa pred akýmkoľvek takýmto vylúčením musí poskytnúť možnosť preukázať, že ich účasť na príprave postupu obstarávania nemôže narušiť hospodársku súťaž ⁽⁹⁰⁾ ⁽⁹¹⁾.

V článku 58 ods. 1 písm. c) smernice o verejnom obstarávaní sa vymedzuje rámec pre podmienky účasti vrátane technickej a odbornej spôsobilosti účastníka. V článku 58 ods. 4 smernice o verejnom obstarávaní sa podrobne uvádza tento druh podmienok: verejný obstarávateľ môže vyvodiť záver, že hospodársky subjekt nemá požadovanú odbornú spôsobilosť, ak verejný obstarávateľ zistil, že hospodársky subjekt má protichodné záujmy, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť plnenie zákazky. Logika tohto ustanovenia sa uplatňuje rovnako, pokiaľ ide o prípady, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti smernice o verejnom obstarávaní v tom zmysle, že verejný obstarávateľ má (v medziach vnútroštátneho práva) možnosť (nie však povinnosť podľa smernice o verejnom obstarávaní) vylúčiť uchádzača zo zadávania zákazky, ak sa takýto uchádzač nachádza v situácii konfliktu záujmov.

Vnútroštátne orgány mali povinnosť prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby do termínu transpozície (18. apríla 2016) boli zavedené všetky opatrenia na zabezpečenie súladu so smernicou o verejnom obstarávaní. Od členských štátov sa vyžaduje, aby do apríla 2017 a potom každé tri roky predložili Komisii správu o najčastejších zdrojoch nesprávneho uplatňovania alebo právnej neistoty, ako aj o prevencii, odhaľovaní a primeranom nahlasovaní prípadov

⁽⁸⁹⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 2001, *Ismeri Europa/Dvor audítorov*, C-315/99 P, ECLI:EU:C:2001:391, bod 47: [...] koncepciu „stretu záujmov“, vymedzuje Súd prvého stupňa ako skutočnosť, že osobe, ktorá pomáha hodnotiť a vyberať ponuky pre verejnú zákazku, sa táto zákazka zadá, je dôležitá, relevantná a svedčí o závažnom zlyhaní príslušnej inštitúcie alebo orgánu.

⁽⁹⁰⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 3. marca 2005, *Fabricom SA/Belgicko*, C-21/03 a C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127, bod 36, v ktorom sa uvádza nesúlad ustanovenia vnútroštátneho práva s právom Spoločenstva, pričom sa „nedovoľuje, aby osoba, ktorá bola poverená výskumom, pokusmi, vypracovaním štúdie alebo vývojom prác, tovaru alebo služieb, podala žiadosť o účasť vo verejnom obstarávaní týchto prác, tovaru alebo služieb alebo predložila ponuku bez toho, aby mala možnosť dokázať, že za daných okolností nemohla ňou získaná skúsenosť skresliť hospodársku súťaž.“

⁽⁹¹⁾ Rozsudok Všeobecného súdu (druhá komora) z 13. októbra 2015, *Intrasoft International SA/Európska komisia*, T-403/12, ECLI:EU:T:2015:774, bod 76: „Neexistuje absolútna povinnosť obstarávateľov systematicky vylúčiť uchádzačov, ktorí sa nachádzajú v situácii konfliktu záujmov, pričom také vylúčenie nie je odôvodnené v prípadoch, v ktorých možno preukázať, že táto situácia nemala vplyv na ich správanie v rámci postupu verejného obstarávania a že nespôsobuje skutočné riziko vzniku praktík, ktoré by mohli skresliť hospodársku súťaž medzi uchádzačmi. Vylúčenie uchádzača, ktorý sa nachádza v situácii konfliktu záujmov, je naopak nevyhnutné, ak neexistuje vhodnejší prostriedok na zabránenie akémukoľvek porušeniu zásad rovnosti zaobchádzania s uchádzačmi a transparentnosti (rozsudok *Nexans France/Entreprise commune Fusion for Energy*, už citovaný v bode 75 vyššie, ECLI:EU:T:2013:141, body 116 a 117).“

podvodov, korupcie, konfliktov záujmov a iných závažných nezrovnalostí pri obstarávaní, ako sa stanovuje v článku 83 ods. 3 smernice o verejnom obstarávaní. Podobné ustanovenia boli zavedené do osobitných smerníc o verejnom obstarávaní, ktoré sa týkajú koncesíí⁽⁹²⁾ a služieb⁽⁹³⁾.

Príklady situácií, kedy došlo ku konfliktom záujmov v rámci postupov verejného obstarávania:

1. V rámci postupu verejného obstarávania, ktorý sa vykonával v súvislosti s projektom týkajúcim sa činnosti na podporu rastu podnikov, sa zistil konflikt záujmov, keď verejný obstarávateľ zamestnal výkonného riaditeľa jedinej spoločnosti predkladajúcej ponuku a zadal mu úlohu pripraviť technické špecifikácie verejného obstarávania v čase, keď sa postup obstarávania už realizoval. V dôsledku toho sa pri všetkých výdavkoch súvisiacich s verejným obstarávaním zistili nezrovnalosti (neboli oprávnené na spolufinancovanie).
2. V rámci postupu verejného obstarávania, ktorý sa vykonával v súvislosti s projektom na obnovu technológií spôsobom, ktorý je šetrný k životnému prostrediu, bol akcionár spoločnosti, ktorá obstarávanie vyhrala, zároveň manažérom spoločnosti, ktorá poskytovala verejnému obstarávateľovi poradenstvo v súvislosti s technickou dokumentáciou. Verejný obstarávateľ vybral na prípravu postupu verejného obstarávania inú poradenskú spoločnosť, ktorá nebola prepojená s víťaznou spoločnosťou. Poradenská spoločnosť vybraná na prípravu postupu verejného obstarávania sa zamerala len na právny aspekt výzvy na predkladanie ponúk a na účely technických špecifikácií použila technickú dokumentáciu, ktorú pripravila prvá poradenská spoločnosť. Verejný obstarávateľ neprijal vhodné opatrenia na to, aby zabránil narušeniu hospodárskej súťaže. V dôsledku toho sa pri výdavkoch súvisiacich s verejným obstarávaním zistili nezrovnalosti (neboli oprávnené na spolufinancovanie).
3. Podľa vnútroštátnych pravidiel bolo v rámci postupu verejného obstarávania potrebné predložiť tri nezávislé ponuky, napriek tomu prijímateľ (verejný obstarávateľ) vybral ponuku uchádzača, ktorého vlastník bol zároveň výlučným vlastníkom prijímateľa (v tomto prípade však neboli splnené podmienky na interné zadanie zákazky). V tomto prípade riadiaci orgán dostatočne neoveril situáciu týkajúcu sa neexistencie nezávislosti medzi prijímateľom a jeho dodávateľmi. Hoci táto ponuka bola spomedzi predložených ponúk najnižšia, všetky výdavky súvisiace s touto verejnou zákazkou boli považované za výdavky vykazujúce nezrovnalosti a následne neboli oprávnené na spolufinancovanie.

Porušovanie pravidiel verejného obstarávania môže viesť k finančným opravám alebo iným formám nápravných prostriedkov. Komisia prijala v roku 2013⁽⁹⁴⁾ a 2019⁽⁹⁵⁾ usmernenia o určení finančných opráv, ktoré sa majú uplatňovať na výdavky financované EÚ pri nedodržaní príslušných pravidiel verejného obstarávania.

Podobne ako v usmerneniach z roku 2013 sa aj v usmerneniach z roku 2019 stanovujú paušálne finančné opravy pre prípady súvisiace s konfliktom záujmov, a to „kedykoľvek by sa podľa článku 24 smernice 2014/24/EÚ (alebo článku 35 smernice 2014/23/EÚ alebo článku 42 smernice 2014/25/EÚ) identifikoval neoznámený alebo nevhodne zmiernený konflikt záujmov a dotknutý uchádzač úspešne získal príslušnú(-é) zákazku(-y).“⁽⁹⁶⁾ Ku konfliktu záujmov môže dôjsť už vo fáze prípravy projektu, v prípade že príprava projektu mala vplyv na súťažné podklady/postup verejného obstarávania. Nie je potrebné, aby sťažovateľ preukázal, že ku konfliktu záujmov došlo.⁽⁹⁷⁾

⁽⁹²⁾ Článok 35, článok 38 ods. 7 písm. d) a článok 45 ods. 3 a 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesíí (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 1).

⁽⁹³⁾ Články 42, 59, 80 ods. 1 a článok 99 ods. 3 a 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 243).

⁽⁹⁴⁾ Rozhodnutie Komisie C(2013) 9527 final z 19. decembra 2013 o stanovení a schválení usmernení o určení finančných opráv, ktoré má Komisia uplatňovať na výdavky financované Úniou v rámci zdieľaného hospodárenia pri nedodržaní pravidiel verejného obstarávania.

⁽⁹⁵⁾ Rozhodnutie Komisie C(2019) 3452 final zo 14. mája 2019, ktorým sa stanovujú usmernenia o určovaní finančných opráv, ktoré je potrebné uplatňovať na výdavky financované Úniou pri nedodržaní platných pravidiel verejného obstarávania.

⁽⁹⁶⁾ Konflikt záujmov, ktorý zahŕňa iného ako úspešného uchádzača, sa takisto považuje za porušenie ustanovení smerníc o verejnom obstarávaní, avšak v usmerneniach Komisie sa pre takéto porušenie nestanovuje finančná oprava, keďže iba úspešný uchádzač by bol oprávnený na spolufinancovanie z rozpočtu EÚ.

⁽⁹⁷⁾ Rozsudok Súdneho dvora z 12. marca 2015, eVigilo Ltd., C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, body 31 – 47.

Pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa neoznámeneho a nevhodne zmierneného konfliktu záujmov, ide o i) povinnosť dotknutej osoby včas zverejniť akýkoľvek vnímaný konflikt záujmov a ii) vykonávanie zmiernujúcich opatrení s cieľom riešiť takéto situácie zo strany verejného obstarávateľa. Verejný obstarávateľ by mal tieto opatrenia v prvom rade zamerať na dotknutú osobu (t. j. táto osoba ukončí všetky činnosti súvisiace s príslušným verejným obstarávaním, napríklad člen komisie pre vyhodnotenie sa z komisie odvolá). Ak takéto opatrenia nie sú postačujúce na zmiernenie konfliktu záujmov (napríklad, ak dotknutá osoba bola zapojená do fáz postupu verejného obstarávania, ktoré sa už uskutočnili a nemožno ich zmeniť/opakovať), mal by verejný obstarávateľ prijať vo vzťahu k dotknutému uchádzačovi ďalšie opatrenia [napríklad vylúčiť uchádzača z verejného obstarávania, možnosť uvedená aj v článku 57 ods. 4 písm. e) smernice o verejnom obstarávaní].

Nie je potrebné preukazovať skutočný vplyv konfliktu záujmov (aj z dôvodu koncepcie vnímania v rámci vymedzenia pojmu konfliktu záujmov) na konkrétny rozhodovací proces. Najmä nie je potrebné dokazovať, že konflikt záujmov bol zámerne použitý v prospech úspešného uchádzača (to by bolo relevantné len na stanovenie podvodnej nezrovnalosti).

Príklad:

Osoba X je jedným z piatich členov komisie pre vyhodnotenie ponúk. Počas fázy vyhodnocovania ponúk a rozhodovania o zadaní zákazky osobu X zamestnal úspešný uchádzač, spoločnosť Y, na pozícii, v rámci ktorej bola táto osoba zodpovedná za úlohy súvisiace s predmetom ponuky. Osoba X však toto zamestnanie nezverejní, čo je v rozpore s jej procesnou povinnosťou.

Bez ohľadu na konkrétny a zásadný vplyv osoby X na rozhodnutie o zadaní zákazky a jej konkrétne okolnosti (spôsob rozhodovania komisie pre vyhodnotenie v súlade s objektívnymi kritériami na vyhodnotenie ponúk, šesť uchádzačov, ktorí sa zúčastnili na verejnom obstarávaní atď.), situácia predstavuje konflikt záujmov. Finančná oprava sa uplatňuje v súlade s usmerneniami Komisie o finančných opravách v oblasti verejného obstarávania, ak sú splnené obe podmienky uvedené v týchto usmerneniach, t. j. 1. konflikt záujmov nebol zverejnený a/alebo primerane zmiernený (či už na strane osoby X alebo na strane spoločnosti Y) a 2. tento konflikt záujmov sa týkal víťaznej spoločnosti.

Podrobnejšie informácie o predchádzaní konfliktu záujmov v kontexte verejného obstarávania možno nájsť v týchto dokumentoch: i) smernice o verejnom obstarávaní, ii) *Identifying conflicts of interest in public procurement procedures for structural actions. A practical guide for managers* (Odhaľovanie konfliktov záujmov v postupoch verejného obstarávania pre š46truktúrne opatrenia. Praktické usmernenie pre manažérov), 2013 ⁽⁹⁸⁾, iii) usmernenie k verejnemu obstarávaniu pre odborníkov z praxe o predchádzaní najbežnejším chybám v rámci projektov financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov, február 2018 ⁽⁹⁹⁾, a iv) GR REGIO – *Preventing fraud and corruption in the European Structural and Investment Funds – taking stock of practices in the EU Member States Study on the implementation of Article 125(4)(c) CPR in the Member States* [Predchádzanie podvodom a korupcií v európskych štrukturálnych a investičných fondoch – zhodnotenie postupov v členských štátoch EÚ: Štúdiá o vykonávaní článku 125 ods. 4 písm. c) NSU v členských štátoch] ⁽¹⁰⁰⁾.

5.3. Špecifické prvky týkajúce sa finančných nástrojov zdieľaného riadenia

Ak sú finančné prostriedky EÚ implementované prostredníctvom finančných nástrojov, je potrebné v každej fáze vykonávania operácie s finančným nástrojom prijať preventívne a zmiernujúce opatrenia, a to od výberu orgánov na implementáciu finančných nástrojov ⁽¹⁰¹⁾ až po výber konečných príjemcov. V článku 38 ods. 5 NSU sa stanovuje, že výber týchto orgánov sa musí zakladať na otvorených, transparentných, primeraných a nediskriminačných postupoch, ktoré bránia vzniku konfliktu záujmov.

⁽⁹⁸⁾ Tento usmerňovací dokument vypracovaný skupinou expertov členských štátov, ktorú koordinoval úrad OLAF pod záštitou Poradného výboru na koordináciu prevencie sprenevery (COCOLAF): https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/2013_11_12-Final-guide-on-conflict-of-interests-EN.pdf.

⁽⁹⁹⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/public_procurement/2018/guidance_public_procurement_2018_sk.pdf.

⁽¹⁰⁰⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/implement_article125_fraud_en.pdf.

⁽¹⁰¹⁾ Podrobnejšie informácie o výbere orgánov, ktoré vykonávajú finančné nástroje, nájdete v oznámení Komisie – Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa výberu orgánov, ktoré vykonávajú finančné nástroje, (Ú. v. EÚ C 276, 29.7.2016, s. 1).

V článku 7 ods. 2 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 480/2014⁽¹⁰²⁾ sa stanovuje, že výber orgánov musí byť transparentný a odôvodnený na základe objektívnych dôvodov a nesmie viesť ku konfliktu záujmov. Takisto sa v ňom stanovuje, že v prípadoch, keď orgán, ktorý vykonáva finančný nástroj, prideliť vlastné finančné zdroje do finančného nástroja alebo sa podieľa na riziku, je potrebné prijať opatrenia na zmiernenie možných konfliktov záujmov.

Okrem toho sa v článku 6 ods. 1 písm. a) delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 480/2014 stanovuje, že výber konečných príjemcov musí byť transparentný a odôvodnený na základe objektívnych dôvodov a nesmie viesť ku konfliktu záujmov.

6. MOŽNÉ OPATRENIA NA ZABRÁNENIE KONFLIKTOM ZÁUJMOV A ICH RIEŠENIE

Pokiaľ ide o konflikty záujmov, dôraz by sa mal klásť na ich predchádzanie, keďže je omnoho náročnejšie takéto situácie odhaliť a napraviť. Treba brať do úvahy, že ku konfliktom záujmov môže dôjsť v akejkoľvek fáze plnenia rozpočtu EÚ. Z tohto dôvodu by sa mali v rámci akéhokoľvek opatrenia na predchádzanie konfliktom záujmov a ich riešenie zohľadniť skoršie štádiá plnenia, aby sa tak čo najviac podporilo predchádzanie konfliktom záujmov oproti náprave. Okrem toho opatrenia na predchádzanie konfliktom záujmov a ich riešenie by mali byť účinné, primerané, transparentné a pravidelne by sa mali aktualizovať (vzhľadom na akýkoľvek právny, politický alebo inštitucionálny vývoj).

V tejto kapitole sa uvádza neúplný zoznam návrhov a odporúčaní na opatrenia, ktoré by sa mohli zaviesť na predchádzanie situáciám konfliktu záujmov a ich riešenie. Cieľom týchto návrhov a odporúčaní je poskytnúť inštitúciám EÚ a orgánom členských štátov usmernenia a nástroje, ktoré im pomôžu pri prechádzaní konfliktom záujmov.

Ďalšie vysvetlenia a príklady nájdete v rozsiahlych prácach o konfliktoch záujmov⁽¹⁰³⁾, ktoré vypracovala OECD (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj) a SIGMA (podpora zlepšenia správy a riadenia vecí verejných⁽¹⁰⁴⁾), ako aj v regulačnom rámci pre inštitúcie EÚ uvedenom v kapitole 4.

⁽¹⁰²⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 480/2014 z 3. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom národnom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde (Ú. v. EÚ L 138, 13.5.2014, s. 5).

⁽¹⁰³⁾ OECD 1. *Managing Conflict of Interest in the Public Sector* (Riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe), 2005, <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>.

⁽¹⁰⁴⁾ SIGMA je spoločná iniciatíva OECD a EÚ, financovaná najmä zo strany EÚ.

2. OECD *Managing Conflict of Interest in the Public Sector: OECD Guidelines and Country Experiences* (Riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe: Usmernenia OECD a prax jednotlivých krajín), 2003, s. 24, <http://www.oecd.org/corruption/ethics/48994419.pdf>.

3. OECD *Guidelines for managing conflict of interest in the public service – report on Implementation* (Usmernenia pre riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe – správa o vykonávaní), 2007.

4. *Recommendation of the Council on OECD Guidelines for Managing Conflict of Interest in the Public Service* (Odporúčanie Rady týkajúce sa usmernení OECD pre riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe), OECD/LEGAL/0316, <https://legalinstruments.oecd.org/public/doc/130/130.en.pdf>.

5. SIGMA (podpora zlepšenia správy a riadenia vecí verejných) – spoločná iniciatíva OECD a EÚ, financovaná najmä zo strany EÚ, dokument 36, GOV/SIGMA(2006)1/REV1, [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1).

6. OECD (2017), *Recommendation on Public Integrity* (Odporúčanie o bezúhonnosti vo verejnom sektore), <http://www.oecd.org/gov/ethics/OECD-Recommendation-Public-Integrity.pdf>.

7. OECD (2014), *Survey on managing conflict of interest in the executive branch and whistle-blower protection* (Prieskum riadenia konfliktu záujmov vo výkonnej moci a ochrana oznamovateľov), <https://www.oecd.org/governance/ethics/2014-survey-managing-conflict-of-interest.pdf>.

8. OECD (2010), *Post Public Employment – Good Practices for Preventing Conflict of Interest* (Zamestnanie po skončení služby – Overené postupy na predchádzanie konfliktu záujmov), <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264056701-en.pdf?expires=1578648145&id=id&accname=oid031827&checksum=A96A1D7335AAB93369841CEF00EA4789>.

9. OECD (2009), *Revolving doors, accountability and transparency: Emerging regulatory concerns and policy solutions in the financial crisis* (Jav otáčavých dverí, zodpovednosť a transparentnosť: Vznikajúce regulačné obavy a politické riešenia vo finančnej kríze), [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH\(2009\)2&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=GOV/PGC/ETH(2009)2&docLanguage=En).

10. OECD (2005), *Guidelines for managing conflict of interest in the public service, Policy brief* (Usmernenia pre riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe, prehľad politiky), https://www.coe.int/t/dg1/legalcooperation/economiccrime/cybercrime/cy%20activity%20Interface2006/143_2006_if_oecd%20Policy%20Brief.pdf.

11. OECD (2019), *Fraud and corruption in European Structural and Investment Funds. A spotlight on common schemes and preventive actions*. (Podvod a korupcia v európskych štrukturálnych a investičných fondoch. Poukázanie na spoločné systémy a preventívne opatrenia.), <https://www.oecd.org/gov/ethics/prevention-fraud-corruption-european-funds.pdf>.

6.1. Zvyšovanie informovanosti

Model zodpovednosti pre manažérov je prístup k riadeniu vo verejnom sektore, v rámci ktorého sú manažéri zodpovední za výsledky na základe toho, že sa im prideli zodpovednosť, spolu s oprávnením na rozhodovanie, autonómiou a zdrojmi potrebnými na dosiahnutie očakávaných výsledkov. V praxi by mali mať vrcholoví manažéri oprávnenie a autonómiu, aby mohli niesť zodpovednosť za výsledky organizácie alebo subjektu, na ktoré dohliadajú.

V uvedenom kontexte predchádzanie konfliktom záujmov úzko súvisí s informovanosťou zapojených strán, t. j. ak sa očakáva, že by ku konfliktu záujmov mohlo dôjsť, možno mu predísť. Veľmi sa preto odporúča zvyšovať informovanosť o konfliktach záujmov. Okrem toho je veľmi dôležitá existencia silnej kultúry riadenia („tón udávaný zhora“), ktorá podporuje integritu, keďže vyšší štátni úradníci/zamestnanci môžu vytvoriť kultúru integrity, v rámci ktorej každý nesie zodpovednosť za svoje činy a konflikty záujmov nie sú tolerované. Podobne je dôležité podporovať aj kultúru, v rámci ktorej môžu zamestnanci bez strachu z postihu, požiadať o radu a pomoc.

Inštitúcie EÚ a vnútroštátne orgány by mali poskytovať neustálu, komplexnú a povinnú odbornú prípravu v oblasti etiky a integrity a v oblasti identifikácie, riadenia a monitorovania konfliktov záujmov. To by malo zahŕňať príklady konfliktov záujmov a poskytovanie poradenstva v prípade, že úradník má pochybnosti o zavedených politikách alebo postupoch. Súčasťou zavedených opatrení by takisto mohlo byť vymenovanie poradcu pre otázky etiky v rámci subjektu zapojeného do plnenia rozpočtu EÚ. Takýto poradca by bol zodpovedný za poskytovanie poradenstva, ktoré je dôležité na zabezpečenie súladu s etickými zásadami, každej osobe, ktorá o to požiada. Napriek tomu, že poradca pre otázky etiky je viazaný služobným tajomstvom, mohol by zohrávať zásadnú úlohu pri šírení kultúry integrity na základe dialógu a dôvery.

6.2. Politiky, pravidlá a postupy

Bežiac do úvahy množstvo, rozsah a zložitosť programov a dostupných zamestnancov je dôležité zabezpečiť, aby sa (medzi jednotlivými orgánmi zapojenými do riadenia a/alebo kontroly finančných prostriedkov EÚ a v rámci nich) v praxi primerane dodržiavala zásada oddelenia funkcií (alebo oddelenia úloh/povinností), keďže ide o dôležitú požiadavku na zriadenie systémov riadenia a kontroly, ako sa stanovuje v článku 36 ods. 3 písm. a) NoRP 2018.

Každý orgán by mal mať: i) písomné dohody, pokiaľ ide o vykonávanie rôznych funkcií a rozhodovacieho procesu, ii) jasné rozdelenie funkcií a jasný opis práce zamestnancov, iii) primeraný počet dostatočne kvalifikovaných ľudských zdrojov na rôznych úrovniach a pre rôzne funkcie.

Zásada oddelenia funkcií je relevantná z toho dôvodu, že pokiaľ sú funkcie vhodne oddelené, riziko, že by mohlo dôjsť ku konfliktu záujmov, je menšie, t. j. vhodné oddelenie funkcií minimalizuje riziko konfliktov záujmov. Neexistencia postupov, ktoré zabezpečujú, aby funkcie boli primerane oddelené, sa považuje za nedostatok v rámci systémov riadenia a kontroly.

Príklady súvisiace so zásadou oddelenia funkcií:

1. Zamestnanec, ktorý bol zodpovedný za posudzovanie žiadosti o finančné prostriedky EÚ, neskôr dostane za úlohu vykonať audit ich implementácie. Pri vykonávaní auditu sa môže zamestnanec nazdávať, že by podporu výberu projektu mal potvrdiť pozitívnou správou o jeho vykonávaní. Aj keď existuje mnoho dôvodov, prečo by zvolený projekt mohol byť neúspešný, neexistencia jasného oddelenia funkcií môže viesť k situácii konfliktu záujmov.
2. Orgán auditu vykoná isté operácie technickej pomoci. Ak sú takéto operácie zahrnuté vo vzorke, na ktorej má orgán auditu audit vykonať, audit takýchto operácií by mal vykonať iný nezávislý auditor s cieľom zabezpečiť, aby boli funkcie dostatočne oddelené. K podobným situáciám môže dôjsť napríklad na úrovni riadiaceho orgánu určitého programu, v rámci ktorého je ten istý riadiaci orgán zároveň aj prijímateľom finančných prostriedkov. V takýchto prípadoch by mali byť úlohy riadiaceho orgánu presmerované na iný útvar (hoci aj v rámci rovnakej organizácie) a v rámci postupov vyhodnotenia žiadosti o grant, schválenia rozhodnutia o grante a overenia zo strany riadiaceho orgánu sa musí zabezpečiť oddelenie funkcií.

3. Ekonomické oddelenie regionálnej rady vyšle do výberovej komisie člena s hlasovacím právom:

Scenár 1: Oddelenie pre životné prostredie regionálnej rady sa uchádza o projekt, o ktorého udelení rozhodne ekonomické oddelenie tej istej rady. Posúdenie: i) nedochádza ku konfliktu záujmov – ak neexistujú hierarchické vzťahy medzi ekonomickým oddelením a oddelením pre životné prostredie, ak ekonomické oddelenie nebolo zapojené do prípravy projektu uskutočňovaného oddelením pre životné prostredie a ak sú funkcie jasne oddelené.

Scenár 2: O projekt sa uchádza ekonomické oddelenie. Posúdenie: dochádza ku konfliktu záujmov.

Kľúčový význam má takisto dodržiavanie etického kódexu a/alebo kódexu správania ⁽¹⁰⁵⁾ alebo akýchkoľvek iných politík a pracovných postupov vrátane pravidiel upravujúcich riadenie konfliktov záujmov v danej organizácii ⁽¹⁰⁶⁾. To všetko sú užitočné nástroje na zvyšovanie informovanosti a zavádzanie pravidiel a povinností na predchádzanie konfliktom záujmov a ich riadenie. Politiky a postupy by mali byť jednoznačné a mali by zahŕňať tieto oblasti:

- konflikty záujmov – vysvetlenia, požiadavky a postupy na ich nahlasovanie, sporové konania, ktoré vedú k možným sankciám,
- politika týkajúca sa darov a pohostinnosti ⁽¹⁰⁷⁾ – vysvetlenie a povinnosti zamestnancov v súvislosti s dodržiavaním pravidiel,
- dôverné informácie – vysvetlenie a povinnosti zamestnancov,
- požiadavky na hlásenie podozrení na podvod vrátane ochrany oznamovateľov [ako sa uvádza v článku 142 ods. 2 písm. a) NoRP 2018]. Politiky a pravidlá týkajúce sa oznamovania protispoločenskej činnosti by mali zahŕňať prvky týkajúce sa toho, čo oznamovať, ako oznamovať a komu oznamovať, kde možno nájsť podporu, ako aj informácie o ochrane osobných údajov, ochranných opatreniach pre oznamovateľov, ako sa bude ich oznamovanie vyšetrovať a oznamovať a aké sú následky pre ľudí, ktorí prijímajú odvetné opatrenia proti oznamovateľom ⁽¹⁰⁸⁾.

Nástrojmi, ktoré treba zaviesť, sú právne predpisy, politiky a formálne postupy na reguláciu konfliktov záujmov s cieľom zmierniť riziko konfliktov záujmov a riešiť prípady, ktoré vzniknú (pozri aj kapitolu 3.2). V neustále sa meniacom prostredí musia zostať politiky a postupy týkajúce sa riešenia konfliktov záujmov účinné a relevantné, a to prostredníctvom ich aktualizácie podľa potreby. Zamestnanci musia súhlasiť, že budú dodržiavať stanovené pravidlá, politiky a postupy.

⁽¹⁰⁵⁾ Zo štúdie Výboru Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu, *Codes of Conduct and Conflicts of Interest at any governance level of the management of EU Funds* (Kódexy správania a konflikty záujmov na akejkoľvek úrovni riadenia finančných prostriedkov EÚ): Podľa OECD existuje rozlíšenie medzi pojmi kódex správania a etický kódex. Kódex správania slúži ako nástroj prístupu, ktorý je založený na pravidlách. Čo možno najšpecifickejšie a najjednoduchšie sa v ňom opisuje, aké správanie sa očakáva a stanovujú sa v ňom prísne postupy monitorovania a sankčné postupy na presadzovanie tohto kódexu. Etický kódex vychádza z prístupu riadenia založenom na hodnotách. Zameriava sa skôr na všeobecné hodnoty ako na osobitné usmernenia, a viac dôvery vkladá do schopností zamestnanca morálne uvažovať. Cieľom etického kódexu je podpora a usmerňovanie v súvislosti s uplatňovaním týchto hodnôt v každodenných situáciách v skutočnom živote [Bertók, J. a Maesschalck, J. (2009). *Public Sector Ethics: an infrastructure*. (Etika verejného sektora: infraštruktúra). V: OECD (Eds.): *No longer business as usual – Fighting Bribery and Corruption*. (Podnikanie ako nikdy predtým – boj proti úplatkárstvu a korupcii). Paríž, s. 34]. Výber príslušnej verzie však závisí od niekoľkých faktorov vrátane právneho rámca existujúcej jurisdikcie a etickej kultúry v rámci riadenia a vedenia organizácie. Vo väčšine prípadov sa preto vyžaduje hybridná forma, ktorá poskytuje všeobecný rozsah v oblasti etiky a jasné pokyny, pokiaľ ide o správanie (tamže s. 35).
https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sk/document.html?reference=IPOL_STU%282017%29572715.

⁽¹⁰⁶⁾ Napríklad „Európsky kódex dobrej správnej praxe“, ktorý prijala Komisia 13. septembra 2000 a v ktorom sa stanovujú zásady, na ktorých je založený kódex úradného postupu útvarov Komisie, vrátane integrity a zabránenia konfliktom záujmov,
https://ec.europa.eu/info/files/code-good-administrative-behaviour-0_sk.

⁽¹⁰⁷⁾ V dokumente OECD *Managing Conflict of Interest in the Public Sector* (Riadenie konfliktu záujmov vo verejnej službe) sa uvádzajú príklady kontrolných opatrení týkajúcich sa darov a iných výhod (<https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>). Pozri aj regulačný rámec pre inštitúcie EÚ v kapitole 4.3 tohto dokumentu, služobný poriadok EÚ a etické normy EÚ.

⁽¹⁰⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1937 z 23. októbra 2019 o ochrane osôb, ktoré nahlasujú porušenia práva Únie. OECD (2014), *Survey on managing conflict of interest in the executive branch and whistle-blower protection* (Prieskum riadenia konfliktu záujmov vo výkonnej moci a ochrana oznamovateľov), <https://www.oecd.org/governance/ethics/2014-survey-managing-conflict-of-interest.pdf>.

Súčasné právne nástroje na reguláciu konfliktov záujmov sa môžu medzi jednotlivými krajinami líšiť. Napríklad môžu existovať i) osobitné právne predpisy, ktoré upravujú problém konfliktov záujmov v rámci riadenia finančných prostriedkov EÚ, ii) „horizontálne“ právne predpisy, ktoré vo všeobecnosti upravujú problém konfliktov záujmov v celom verejnom sektore a iii) právne nástroje alebo akékoľvek iné nástroje vhodné na zavedenie takýchto pravidiel a zabezpečenie ich uplatňovania.

6.3. Vyhlásenia o záujmoch, majetkové priznanie a výlučné funkcie

Vyhlásenia o záujmoch

Kľúčom k predchádzaniu konfliktom záujmov v akejkoľvek fáze plnenia rozpočtu EÚ je transparentnosť. Inštitúcie EÚ a vnútroštátne orgány na každej úrovni by mali v rámci svojich systémov vnútornej kontroly vypracovať opatrenia, ktorými sa zabezpečí transparentnosť a zodpovednosť.

Užitočnými nástrojmi pri odhaľovaní a riadení situácií konfliktu záujmov sú vyhlásenie o neexistencii konfliktu záujmov a prípadne aj vyhlásenie o súčasných a minulých záujmoch.

Minulé záujmy sú relevantné, ak má osoba naďalej povinnosti/závazky vyplývajúce z predchádzajúcich pozícií/predchádzajúceho zamestnania (počas špecifického obdobia, počas ktorého sa osoba musí vyhýbať akýmkoľvek konfliktom záujmov a zdržať sa výkonu povinností, ktoré môžu zasahovať do povinností predchádzajúceho zamestnania). Vyhlásenia o minulých záujmoch by mohli byť obmedzené napríklad na päť rokov alebo na obdobie, počas ktorého má osoba naďalej záväzky/povinnosti súvisiace s predchádzajúcimi pozíciami/predchádzajúcim zamestnaním.

Vyhlásenie by sa od danej osoby malo vyžadovať čo najskôr (a malo by byť aktualizované hneď, ako sa zmení situácia v súvislosti so záujmami). Mohlo by zahŕňať napríklad záujmy relevantné pre riadenie zákaziek, prijímanie rozhodnutí a pomoc pri príprave alebo poskytovaní politického poradenstva. Takéto vyhlásenia by mali zahŕňať:

- jasný odkaz na príslušné úlohy a predmet,
- celé meno podpisujúcej osoby, dátum narodenia, pracovnú pozíciu v organizácii a podrobné funkcie,
- dátum podpisu.

Vyhlásenie by malo podpisujúcej osobe umožniť oficiálne vyhlásiť:

- či má záujmy, ktoré vníma alebo ktoré by mohli byť vnímané tak, že sú v rozpore s plnením rozpočtu EÚ a/alebo či je v situácii konfliktu záujmov, ktorá súvisí s plnením rozpočtu EÚ,
- či existujú okolnosti (vrátane záujmov), ktoré by ju v blízkej budúcnosti mohli priviesť do konfliktu záujmov a
- že okamžite nahlási akýkoľvek možný konflikt záujmov v prípade, že nastane okolnosť, ktorá by mohla viesť k takémuto záveru.

K vyhláseniu by mohla byť pripojená vysvetľujúca poznámka, ktorý by podpisujúcim osobám poskytla jasné usmernenia týkajúce sa týchto aspektov:

- politika organizácie vrátane účelu vyhlásenia a skutočnosť, že vyhlásenie môže podliehať overeniu, aby sa zabezpečilo, že je správne,
- právne požiadavky vrátane objasnenia niektorých otázok vyplývajúcich z vymedzenia pojmu. Malo by sa v nej napríklad vyjasniť, ktoré vzťahy predstavujú rodinnú príslušnosť (pozri kapitolu 3.2.1),
- kódex správania, politiky a postupy upravujúce riadenie konfliktov záujmov v organizácii,
- postup zdržania sa a vylúčenia v prípadoch, v ktorých je identifikovaný možný konflikt záujmov. Ak zamestnanec zverejní možný konflikt záujmov alebo ak tretia strana nahlási možný konflikt záujmov, dotknutý zamestnanec by mal mať povinnosť nenakladať s príslušným spisom, až kým jeho nadriadený alebo príslušný orgán nerozhodne, či ku konfliktu záujmov dochádza (to môže zahŕňať aj prípady z minulosti),
- postup v prípade zmeny situácie, najmä, kedy, ako a komu nahlásiť vznik konfliktu záujmov,
- následky nezverejnenia konfliktu záujmov, často známe ako „prípady straty dôvery“. Osoba alebo orgán, ktoré sú oprávnené ich vykonávať, musia mať dostatočné oprávnenie a zodpovednosť.

Ak k situácii konfliktu záujmov dôjde po predložení prvotného vyhlásenia, nemusí to znamenať, že prvotné vyhlásenie nebolo pravdivé. Je možné, že v čase predloženia vyhlásenia neexistovali alebo neboli známe žiadne okolnosti, ktoré konflikt vyvolali. Následne by mala existovať povinnosť:

- nahlásiť existujúcu situáciu hneď, ako dotknutá osoba zistí okolnosti, ktoré môžu ovplyvniť nestranné a objektívne vykonávanie jej povinností,
- zdržať sa činnosti a postúpiť prípad svojmu nadriadenému (alebo príslušnému povoľujúcemu úradníkovi vymenovanému delegovaním).

Je dôležité, aby organizácie stanovili jasné a objektívne kritériá na posúdenie vyhlásení o záujmoch a dôsledne ich uplatňovali. V rámci účinných overovaní zameraných na identifikáciu možných nepravdivých vyhlásení, by mali byť všetky vyhlásenia riadne zaznamenané, uložené príslušným orgánom a mala by sa vykonať ich kontrola (podľa vhodnej metodiky) v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi a mali by sa porovnať s inými zdrojmi informácií s cieľom identifikovať napríklad väzby medzi osobami zapojenými do výberu projektov a potenciálnymi prijímateľmi.

Pokiaľ ide o sankcie a právne prostriedky náprav v súvislosti s porušením predpisov zo strany úradníkov, prijímateľov a dodávateľov, uplatňujú sa právne predpisy EÚ a vnútroštátne právne predpisy. Pri odhaľovaní nepravdivého vyhlásenia by mal orgán konať v súlade s platným právnym rámcom, využitím vhodných vyšetrovacích opatrení (vrátane preskúmania vplyvu tohto nepravdivého vyhlásenia na plnenie rozpočtu EÚ) a nápravných opatrení. Nápravné opatrenia by mohli zahŕňať uloženie disciplinárnych a trestných sankcií úradníkovi, ktorý predložil nepravdivé vyhlásenie, zrušenie a opätovné prehodnotenie postupov udeľovania, zrušenie zmlúv/dohôd, pozastavenie platieb, vykonanie finančných opráv a vymáhanie finančných prostriedkov. Nenahlásené konflikty záujmov nemusia nevyhnutne predstavovať trestné činy. Konflikty záujmov, ktoré nie sú identifikované a náležite riešené, však k tomu môžu v konečnom dôsledku viesť, v závislosti od uplatniteľného právneho rámca.

Majetkové priznanie a výlučné funkcie

Prostriedkom na predchádzanie konfliktom záujmov a ich odhaľovanie môže byť aj majetkové priznanie a zásady týkajúce sa výlučných funkcií a/alebo kumulovaných pracovných miest v prípade osôb zastávajúcich verejnú funkciu alebo úradníkov na citlivých pracovných pozíciách/pozíciách s vyšším rizikom. Zahrnuté by mohli byť tieto opatrenia:

- vyhlásenie o príjme fyzických osôb,
- vyhlásenie o rodinných príjmoch a majetku ⁽¹⁰⁹⁾,
- vyhlásenie o osobnom majetku,
- zverejňovanie informácií o podrobnostiach týkajúcich sa predchádzajúceho zamestnania osoby, o jej povinnostiach, úlohách a počte rokov, ktoré odpracovala vo verejných a súkromných subjektoch,
- zverejňovanie vyhlásení o príjme a majetku (alebo jeho zaznamenanie v registri, ktorý je dostupný len pre osoby, ktoré vedia preukázať oprávnený záujem na získaní týchto osobných údajov) ⁽¹¹⁰⁾,
- obmedzenia vlastníctva alebo výkonu práv vyplývajúcich z vlastníckych práv súkromných spoločností,
- odčlenenie, a to prostredníctvom predaja obchodných podielov alebo investícií alebo zavedením (v kombinácii s inými opatreniami) slepej dôvery s cieľom zabezpečiť, aby prijímateľ nemal vedomosti o svojom majetku a nemal právo zasahovať do jeho správy,
- vyhlásenie o daroch vrátane obmedzení a kontroly darov a iných foriem výhod, ako je napríklad pohostinnosť, podľa vopred stanovených zásad a postupov,
- odvolanie a bežné odstúpenie zamestnancov z verejnej funkcie, ak sa zúčastňujú na zasadaní alebo prijímajú rozhodnutie, ktoré by ich mohlo dostať do situácie konfliktu záujmov,
- bezpečnosť a kontrola prístupu k interným informáciám,
- pravidelná a účinná rotácia zamestnancov na citlivých pozíciách (v súvislosti s prípravou výziev, hodnotením a overovaním podaní, autorizáciou, platbami a účtovníctvom vrátane oblastí verejného obstarávania) a používanie depersonalizovaných funkčných e-mailových schránok pre „asistenčné pracoviská“,

⁽¹⁰⁹⁾ Na zabezpečenie proporcionality by sa vyhlásenie o rodinných príjmoch a majetku mohlo vzťahovať na tie prípady, keď dotknutá osoba previedla svoj majetok na rodinných príslušníkov minimálne tri roky pred nastúpením do úradu.

⁽¹¹⁰⁾ Vo vlastníctve priamo alebo nepriamo (skutočné vlastníctvo).

- obmedzenia (a/alebo požiadavky týkajúce sa transparentnosti/registrácie/dohľadu), pokiaľ ide o vedľajšie zamestnanie, súbežné funkcie (napr. v mimovládnej organizácii, politickej organizácii alebo štátnej spoločnosti), podnikanie po skončení zamestnania, zamestnanie manžela(-ky) [alebo partnera(-ky), s ktorým(-ou) jednotlivec žije v (ne) registrovanom nemanželskom partnerskom zväzku] a dokonca aj zamestnanie iných členov najbližšej rodiny,
- primerané právne ustanovenia na riešenie protichodných záujmov v súvislosti s novými profesionálnymi činnosťami po odchode z verejnej služby, t. j. skutočnosť, že štátny zamestnanec, ktorý nedávno odišiel zo služby, by vstúpil do nového zamestnaneckého alebo súkromného obchodného vzťahu v oblasti spojenej s jeho predchádzajúcimi funkciami alebo naopak skutočnosť, že osoba nedávno podnikajúca v určitej oblasti by bola prijatá do súvisiacej verejnej funkcie. Uvedené prípady by mohli zahŕňať aj časovo ohraničené obmedzenia profesionálnych kontaktov s bývalými kolegami alebo zastupovania protistrán po odchode zo služby. Takéto situácie môžu predstavovať významné riziko straty dôvery vo verejnú správu. Následne by sa s cieľom riešiť takéto situácie mali zaviesť osobitné pravidlá a postupy, ktoré by mohli zahŕňať vyhlásenia o etickom správaní alebo o súhlase s dohľadom na určitý počet rokov.

6.4. Ostatné opatrenia

Je mimoriadne dôležité odhaliť situácie konfliktu záujmov čo najskôr. Ak je napríklad konflikt záujmov identifikovaný pred tým, než sú pridelené finančné prostriedky EÚ, výberové konanie by malo byť pozastavené až do ďalšieho vyšetrovania.

Cennými nástrojmi na prechádzanie situáciám konfliktu záujmov by mohli byť kontroly informácií obsiahnutých v databázach obchodného registra, databázach orgánov EÚ a vnútroštátnych orgánov na kontrolu pracovných zmlúv medzi fyzickými a právnickými osobami, kontroly verejných registrov⁽¹¹⁾, spisov zamestnancov a akýchkoľvek iných relevantných informácií dostupných pre inštitúcie EÚ a vnútroštátne orgány. Takéto kontroly by si mohli vyžadovať poradenstvo alebo zásah iných príslušných orgánov, v súlade s uplatniteľným právom. Bolo by možné použiť aj nástroje bodovania rizika (napríklad nástroj ARACHNE uvedený ďalej). S údajmi sa musí zaobchádzať v súlade s pravidlami o ochrane údajov.

Stanovenie osobitných ukazovateľov rizika môže pomôcť pri upozorňovaní na riziká konfliktov záujmov. Ukazovatele rizika sú prvky s nezvyčajnou povahou alebo odlišné od bežnej činnosti, ktoré môžu upozorniť na potrebu ďalšieho preskúmania. Konflikty záujmov môžu mať rôzne formy a môžu vzniknúť a ovplyvniť rozhodnutia kedykoľvek – od stanovenia strategických cieľov až po posúdenie projektu alebo správu o absolutóriu. Žiadny zoznam ukazovateľov preto nemôže byť úplný.

Ukazovatele rizika by mali zvýšiť ostražitosť zamestnancov a manažérov a mali by ich podnietiť k tomu, aby prijali potrebné opatrenia. Prítomnosť ukazovateľov rizika však neznamená, že došlo alebo môže dôjsť k situácii konfliktu záujmov, ale že situáciu treba preveriť a monitorovať s náležitou starostlivosťou.

Zvážiť by sa mohli tieto ukazovatele rizika:

- absencia vyhlásenia o konflikte záujmov, ak je povinné alebo sa vyžaduje,
- zamestnanec verejného obstarávateľa krátko pred zamestnaním sa u verejného obstarávateľa pracoval pre spoločnosť, ktorá môže predložiť ponuku v rámci verejného obstarávania, ktoré má zamestnanec pripravovať,
- členovia najbližšej rodiny zamestnanca verejného obstarávateľa pracujú pre spoločnosť, ktorá môže predložiť ponuku v rámci verejného obstarávania,
- zmena podmienok zmluvy uzatvorenej medzi prijímateľom a dodávateľom,
- vzťahy/známosti medzi prijímateľom a zamestnancom orgánu zapojeného do plnenia rozpočtu alebo medzi konečným prijímateľom a dodávateľmi,
- prijímateľ a subdodávateľ sa v rámci postupu obstarávania delia o kancelárske priestory/areál/adresu alebo podobnosť názvov spoločností naznačuje vzájomnú ekonomickú závislosť,
- členovia komisie pre vyhodnotenie ponúk nemajú potrebné technické znalosti na vyhodnotenie predložených ponúk a riadi ich jedna osoba,

⁽¹¹⁾ Vrátane skutočného vlastníctva.

- člen odbornej komisie, ktorý posudzuje projekty, má vysoké postavenie v jednom zo subjektov predkladajúcich projekt na financovanie,
- v systéme kritérií alebo v hodnotení ponuky je príliš mnoho subjektívnych prvkov,
- špecifikácie sú veľmi podobné výrobkom alebo službám víťazného uchádzača, najmä ak špecifikácie obsahujú súbor veľmi špecifických požiadaviek, ktoré by dokázalo splniť len veľmi málo uchádzačov,
- odhadovaná/maximálna hodnota zákazky nie je zverejnená vo verejne dostupných súťažných podkladoch (je zaznamenaná len interne), ale hodnota ponuky sa veľmi blíži tejto interne stanovenej hodnote (napríklad 1 – 2 % rozdiel),
- prijímateľ vznikol bezprostredne pred podaním žiadosti o grant,
- malý počet žiadateľov alebo menší počet žiadateľov ako sa v rámci výzvy na predloženie návrhov/ponúk očakávalo,
- rovnaký podnik opakovane vyhráva po sebe nasledujúce zákazky,
- nedostatočné plnenie zmluvy nevedie k uloženiu sankcií ani k vylúčeniu dodávateľa/poskytovateľa služieb zo získavania ďalších zákaziek.

Tento zoznam však nie je úplný. Mali by ho doplniť príslušné útvary a orgány.

V rámci boja proti podvodom ⁽¹¹²⁾ (a nezrovnalostiam) vyvinula Komisia pre stranu výdavkov rozpočtu niekoľko nástrojov na hĺbkovú analýzu údajov a bodovanie rizika známych ako „DAISY“ a „ARACHNE“.

DAISY je analytický nástroj pre útvary Komisie zodpovedné za výskum, ktorý spracováva rizikové profily a varovné signály a umožňuje tak oddeleniam auditu a iným zdrojom kontroly zamerať sa na najrizikovejšie projekty.

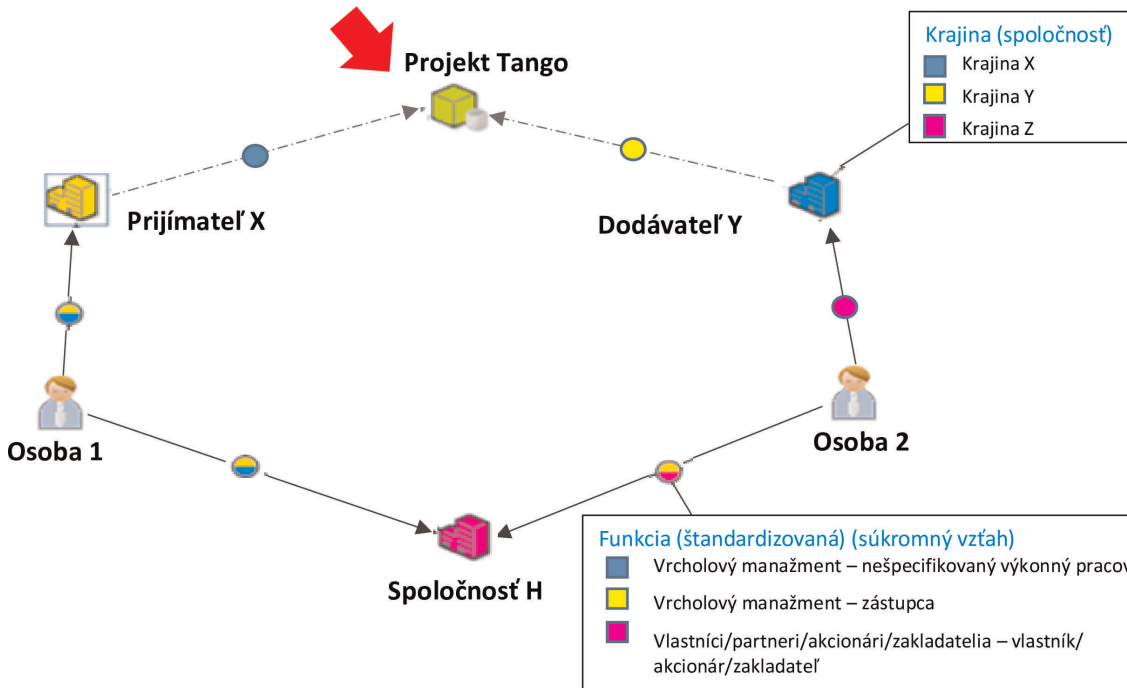
Nástroj ARACHNE ⁽¹¹³⁾, ktorý je dostupný pre orgány členských štátov, je špecifický nástroj na hĺbkovú analýzu údajov a hodnotenie rizika, ktorý na základe údajov poskytnutých zo strany riadiacich orgánov vytvára komplexnú databázu projektov. Obohacuje tieto údaje o verejne dostupné informácie, aby na základe súboru ukazovateľov rizika identifikoval projekty, prijímateľov, zákazky a dodávateľov, v prípade ktorých hrozí riziko podvodov, konfliktov záujmov a nezrovnalostí. Nástroj ARACHNE rozoznáva viac ako sto ukazovateľov rizika, ktoré sú rozdelené do siedmich kategórií rizika, ako je verejné obstarávanie, riadenie zákaziek, oprávnenosť, plnenie, koncentrácia a upozornenia v súvislosti s ohrozením dobrej povesti a podvodmi.

Po zavedení nástroja ARACHNE a po jeho začlenení do systémov riadenia a kontroly môže zvyšovať interoperabilitu dostupných údajov a s ňou aj efektívnosť výberu projektov, overovania zo strany riadiaceho orgánu, kontrol a auditov. Nástroj ARACHNE môže pomôcť pri identifikácii situácií konfliktu záujmov a pri predchádzaní takýmto situáciám. Zobrazuje právne prepojenia medzi spoločnosťami a osobami a dokáže identifikovať riziká konfliktov záujmov.

⁽¹¹²⁾ Pre viac informácií pozri *Guidance for Member States on Fraud Risk Assessment and Effective and Proportionate Anti-Fraud Measures* (Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa posúdenia rizika podvodu a účinných a primeraných opatrení na boj proti podvodom), EGESIF_14-0021-00: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_fraud_risk_assessment.pdf.

⁽¹¹³⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageId=3587&langId=sk> a <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7883&type=2&furtherPubs=yes>.

Príklad použitia nástroja ARACHNE v praxi:

V príklade projektu Tango bol zistený priamy právny vzťah medzi osobou 1 (prijímateľ projektu nachádzajúci sa v krajine Y) a osobou 2 (dodávateľ projektu nachádzajúci sa v krajine X) prostredníctvom spoločnosti H, ktorá sa nachádza v inej krajine, ako sú krajiny prijímateľa a dodávateľa. V tomto príklade je potrebné overiť, či nedochádza ku konfliktu záujmov. Tieto informácie možno použiť na efektívnejšie a účinnejšie zacielenie overovaní, kontrol a auditov. Treba poznamenať, že hoci uvedený príklad súvisí s prípadom verejného obstarávania, nástroj ARACHNE je takisto efektívnym nástrojom na určenie existencie vnímaných konfliktov záujmov medzi zamestnancami inštitúcií EÚ alebo vnútroštátneho orgánu, ktorí sú zodpovední za výber a posudzovanie žiadostí o granty a iné formy verejnej finančnej podpory.

Neexistuje univerzálna politika, ktorá by riešila problematiku konfliktov záujmov a uplatňovala sa s rovnakou účinnosťou vo všetkých krajinách a inštitúciách EÚ. Aby boli takéto politiky účinné, mal by sa v rámci nich vždy brať do úvahy politický, administratívny a právny kontext v každej krajine, ako aj osobitné charakteristiky, súčasné trendy a riziká spojené s rôznymi kultúrnymi a regionálnymi prostrediami.

Okrem uvedených opatrení existujú aj ďalšie rizikové faktory, situácie a aspekty, ktoré je potrebné zohľadniť pri navrhovaní politik a postupov, aby sa posilnila a/alebo obnovila dôvera vo verejný sektor:

- s cieľom zabezpečiť úspešné riešenie rizík súvisiacich s konfliktmi záujmov by malo byť každé opatrenie súčasťou širšej kultúry správy s dôrazom na vyššiu transparentnosť, integritu, nestrannosť a zodpovednosť,
- primerané opatrenia a postupy na riadenie situácie konfliktu záujmov by mali byť úzko prepojené s povinnosťami krajín a inštitúcií EÚ v oblasti boja proti podvodom, a preto sa musia stať prioritou na úrovni riadenia aj na politickej úrovni,
- akékoľvek komisie zodpovedné za riadenie konfliktov záujmov by mali dodržiavať podrobné pravidlá a podliehať kontrolám s cieľom zaisťiť transparentnosť, zodpovednosť a dôveryhodnosť.

Ďalší aspekt predchádzania konfliktom záujmov sa týka prijímateľov a dodávateľov. Vysokú úroveň ochrany možno v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi a v ich medziach zaistiť prostredníctvom ustanovení v špecifikáciách príslušnej výzvy a v podmienkach zmluvy alebo dohody o financovaní. Ustanovenia o predchádzaní konfliktom záujmov sa môžu týkať najmä:

- výberu prijímateľa alebo dodávateľa (čo môže zahŕňať obmedzenie trvania ich zmluvy ⁽¹¹⁴⁾),
- úlohy prijímateľa/dodávateľa, alebo úlohy osôb alebo subjektov, ktoré sú prepojené s prijímateľom alebo dodávateľom (vrátane konečných užívateľov výhod), v rámci prípravy výzvy,
- vykonávania projektu zo strany prijímateľa alebo dodávateľa ⁽¹¹⁵⁾,
- výberu subdodávateľov alebo partnerských subjektov (najmä v prípade grantov s partnermi/členmi konzorcia z rôznych členských štátov alebo tretích krajín).

Prijímateľom a dodávateľom by napríklad mali byť uložené tieto povinnosti: i) nevykonávať žiadnu činnosť, ktorá vedie ku konfliktom záujmov a ii) prenechať tieto alebo iné povinnosti akejkoľvek fyzickej osobe, ktorá má právomoc ich zastupovať alebo prijímať rozhodnutia v ich mene, ich zamestnancom a tretím stranám zapojeným do plnenia/vykonávania dohody/zmluvy vrátane subdodávateľov.

Prijímatelia a dodávatelia musia takisto zabezpečiť, aby sa uvedené osoby neocitli v situácii, ktorá by mohla viesť ku konfliktom záujmov, a musia bezodkladne ohlásiť akúkoľvek situáciu, ktorá by počas vykonávania zmluvy/dohody mohla predstavovať konflikt záujmov alebo protichodný profesionálny záujem. Prijímatelia a dodávatelia musia okamžite prijať opatrenia na nápravu situácie a verejný obstarávateľ by mal: i) overiť, či je opatrenie vhodné, ii) požadovať od prijímateľa/dodávateľa, aby v stanovenej lehote podnikol ďalšie kroky, a/alebo iii) rozhodnúť, že dodávateľovi nezadá konkrétnu zákazku (v prípade rámcových zmlúv). Povoľujúci úradník alebo príslušný orgán by mali dobre posúdiť a starostlivo zvážiť charakter a intenzitu nápravných opatrení v konkrétnom prípade, ktorý riešia.

—

⁽¹¹⁴⁾ Ako je to napríklad pri výbere nezávislých externých audítorských subjektov alebo odborníkov, ktorí vykonávajú externé audítorské správy o ročnej účtovnej závierke európskych politických strán a európskych politických nadácií, pre ktoré sa obdobie platnosti ich zmluvy obmedzuje na päť rokov na maximálne dve po sebe nasledujúce obdobia, v súlade s článkom 233 NoRP 2018.

⁽¹¹⁵⁾ Ako je to napríklad v prípade priameho riadenia v súlade s bodom 20.6 prílohy I k NoRP 2018, v ktorom sa uvádza, že „verejný obstarávateľ môže dospieť k záveru, že hospodársky subjekt nemá požadovanú odbornú spôsobilosť pre plnenie zákazky na primeranej kvalitatívnej úrovni, ak verejný obstarávateľ zistil, že sa hospodársky subjekt nachádza v situácii konfliktu záujmov, ktorá by mohla mať nepriaznivý vplyv na plnenie zákazky z jeho strany.“

PRÍLOHA I

Iné názorné príklady konfliktov záujmov*Príklad 1*

Osoba D je riaditeľom riadiaceho orgánu (alebo platobnej agentúry alebo útvaru Komisie) a je zodpovedná za konečné schválenie udeľovania projektov po vykonaní prísneho a transparentného hodnotenia zo strany komisie zloženej z externých odborníkov, ktorú osoba D vymenovala. V súlade s odporúčaním komisie udelí osoba D projekt prijímateľovi – spoločnosti, v rámci ktorej má manžel(-ka) alebo partner(-ka) osoby D funkciu vrcholového manažéra. Aj keď neexistuje náznak toho, že by osoba D ovplyvnila hodnotenie komisie, osoba D nesie zodpovednosť za kontrolu procesu udeľovania, a preto sa od nej vyžaduje, aby zverejnila konflikt záujmov a aby nechala svojho nadriadeného rozhodnúť, či má byť vylúčená z daného postupu.

Príklad 2

Zamestnanec pracoval na oddelení zodpovednom za poradenstvo v rámci útvaru Komisie/platobnej agentúry/riadiaceho orgánu a poskytoval poradenstvo predkladateľom projektu A. Neskôr bol zamestnanec presunutý na oddelenie výberu a za úlohu dostal hodnotiť žiadosti predložené v súvislosti s projektom A. Pri vykonávaní hodnotenia môže byť zamestnanec ovplyvnený skutočnosťou, že hodnotí vlastné poradenstvo a tým, že by rád dokázal jeho správnosť, a to najmä svojim nadriadeným. V tomto kontexte je potrebné zohľadniť, že výber projektu je v rámci plnenia rozpočtu osobitne citlivou úlohou. Pokiaľ poradenstvo poskytnuté predkladateľovi projektu nebolo len formálne (napr. informácie o formulároch, ktoré bolo potrebné vyplniť, a lehotách, ktoré bolo potrebné dodržať), predchádzajúca pracovná činnosť zamestnanca ohrozuje jeho neustrannosť a možno ju vnímať ako konflikt záujmov⁽¹⁾.

Príklad 3

Osoba C je predsedom komisie pre vyhodnotenie v súvislosti s výzvami na predkladanie návrhov na udeľovanie grantov. Jedným z uchádzačov je spoločnosť X, v ktorej má manžel(-ka) alebo partner(-ka) osoby C pozíciu vyššieho riadiaceho pracovníka. Skutočnosť, že manžel(-ka) alebo partner(-ka) osoby C zastáva u jedného z uchádzačov vysokú funkciu, možno vnímať ako konflikt záujmov, keďže predseda komisie by mohol mať osobný záujem na ekonomickom blahobyte spoločnosti svojho(-ej) manžela(-ky) alebo partnera(-ky) alebo prinajmenšom záujem podporiť profesijnú činnosť svojho(-ej) manžela(-ky) alebo partnera(-ky). V každom prípade je na základe tejto situácie veľmi nepravdepodobné, že by predseda komisie posúdil návrhy neustranne, a preto sa musí zdržať konania.

Príklad 4

Člen dozornej rady platobnej agentúry bol zároveň členom rady prijímateľa finančných prostriedkov. To sa považovalo za situáciu konfliktu záujmov, keďže tento člen mohol mať osobný záujem uprednostniť tohto konkrétneho prijímateľa. Platobná agentúra riešila situáciu tak, že požiadala člena o odstúpenie z dozornej rady a posúdila existenciu a rozsah finančných rizík pre finančné prostriedky v prípade predmetnej operácie. Platobná agentúra mohla takisto riešiť situáciu uzavretím dohody s členom dozornej rady, ktorá by zaručila, že sa zdrží akejkoľvek účasti na prípadoch, ktoré sa týkajú tohto prijímateľa.

⁽¹⁾ Európsky dvor audítorov vo svojej výročnej správe o aktivitách financovaných šiestym, siedmym, ôsmym a deviatym Európskym rozvojovým fondom za rozpočtový rok 2005, (Ú. v. EÚ C 263, 31.10.2006, s. 205) poznamenáva, že „s cieľom zabrániť konfliktu záujmov, ten istý subjekt nemôže byť zodpovedný za prípravu návrhov projektov s príjmcami aj za výber projektov a zmlúv“ (pozri pripomienku 47 na strane 228).

PRÍLOHA II

Právne ustanovenia EÚ týkajúce sa konfliktov záujmov v oblasti zdieľaného riadenia ⁽¹⁾

1. Nariadenie (EÚ) č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia pre európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „NSU“). V štyroch článkoch, konkrétne v článku 5 ods. 3 písm. d), článku 34 ods. 3 písm. b), článku 38 ods. 5 a článku 39a ods. 8 sa uvádza povinnosť vyhýbať sa konfliktom záujmov nasledovne:

Článok 5 ods. 3 ZÁSADY PODPORY ÚNIE PRE EŠIF, Partnerstvo a viacúrovňové riadenie

„Komisia je splnomocnená v súlade s článkom 149 prijímať delegované akty s cieľom ustanoviť európsky kódex správania pre partnerstvo [...] Kódex správania v plnej miere dodržiava zásady subsidiarity a proporcionality a stanovuje tieto prvky:

d) hlavné ciele a osvedčené postupy v prípadoch, keď riadiaci orgán zapojí príslušných partnerov do prípravy výziev na predkladanie návrhov, a najmä osvedčené postupy na predchádzanie možným konfliktom záujmu v prípadoch, keď existuje možnosť, že príslušní partneri sú aj možnými prijímateľmi, a na zapojenie príslušných partnerov do prípravy správ o pokroku a vo vzťahu s monitorovacími a hodnotiacimi programami v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto nariadenia a pravidlami pre jednotlivé fondy;“

KAPITOLA II – Miestny rozvoj vedený komunitou, Miestne akčné skupiny

Článok 34 ods. 3 písm. b)

„3. Medzi úlohy miestnej akčnej skupiny patrí: [...] b) vypracovanie nediskriminačného a transparentného výberového konania, ktorým sa zabráni vzniku konfliktu záujmov a zabezpečí, aby aspoň 50 % hlasov rozhodnutí o výbere patrilo partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy, a umožní výber písomným konaním;“

Vykonávanie finančných nástrojov

Článok 38 ods. 5

„5. Orgány uvedené v odseku 4 prvom pododseku písm. a), b) a c) tohto článku môžu pri vykonávaní fondov fondov ďalej poveriť časťou vykonávania finančných sprostredkovateľov, a to za predpokladu, že takéto orgány na svoju vlastnú zodpovednosť zaručia, že finanční sprostredkovatelia spĺňajú kritériá stanovené v článku 33 ods. 1 a článku 209 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách. Finanční sprostredkovatelia sa vyberú na základe otvorených, transparentných, primeraných a nediskriminačných postupov, ktoré bránia vzniku konfliktu záujmov.“

Článok 39a

„8. Orgány uvedené v odseku 5 tohto článku môžu pri vykonávaní fondu fondov ďalej poveriť časťou vykonávania finančných sprostredkovateľov, a to za predpokladu, že takéto orgány na svoju vlastnú zodpovednosť zaručia, že finanční sprostredkovatelia spĺňajú kritériá stanovené v článku 33 ods. 1 a článku 209 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách. Finanční sprostredkovatelia sa vyberú na základe otvorených, transparentných, primeraných a nediskriminačných postupov, ktoré bránia vzniku konfliktu záujmov.“

⁽¹⁾ Hoci právne základy uvedené v tejto prílohe sú uplatniteľné v období od roku 2014 do roku 2020, výdavky v tomto období sú oprávnené na príspevok z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ak boli vynaložené prijímateľom a zaplatené medzi 1. januárom 2014 a 31. decembrom 2023. Okrem toho sú výdavky oprávnené na príspevok z EPFRV, keď platobná agentúra príslušnú pomoc skutočne vyplátila v období od 1. januára 2014 do 31. decembra 2023. Inými slovami, projekty/operácie na obdobie od roku 2014 do roku 2020 možno vykonávať do konca roka 2023.

2. Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 240/2014 ^(?) sa zakladá na článku 5 ods. 3 NSU a vymedzuje sa v ňom kódex správania pre vykonávanie partnerstiev v rámci EŠIF. Na konflikty záujmov odkazuje v týchto ustanoveniach:

Článok 11 – Rokovací poriadok monitorovacieho výboru

„Pri formulovaní rokovacieho poriadku zohľadní monitorovací výbor tieto prvky:

(f) ustanovenia týkajúce sa konfliktu záujmov partnerov zapojených do monitorovania, hodnotenia a výziev na predkladanie návrhov;“

Článok 12 – Závazky týkajúce sa ochrany údajov, dôvernosti a konfliktu záujmov

„Členské štáty zabezpečia, aby partneri zapojení do prípravy výziev na predkladanie návrhov, správ o dosiahnutom pokroku a do monitorovania a hodnotenia programov si boli vedomí svojich záväzkov, pokiaľ ide o ochranu údajov, dôvernú a konflikt záujmov.“

Článok 13 – Zapojenie príslušných partnerov do prípravy výziev na predkladanie návrhov

„Riadiace orgány prijímajú vhodné opatrenia, aby sa zabránilo možným konfliktom záujmu pri zapojení príslušných partnerov do prípravy výziev na predkladanie návrhov alebo do ich posudzovania.“

3. Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 480/2014 dopĺňa nariadenie o spoločných ustanoveniach a odkazuje na predchádzajúci konflikt záujmov v rámci pravidiel týkajúcich sa orgánov vykonávajúcich finančné nástroje a nezávislých odborníkov, ktorí majú za úlohu preskúmať kvalitu veľkých projektov: ^(?)

Článok 6 – Osobitné pravidlá týkajúce sa úlohy, záväzkov a zodpovednosti orgánov vykonávajúcich finančné nástroje [článok 38 ods. 4 tretí pododsek nariadenia (EÚ) č. 1303/2013]

„1. Orgány, ktoré vykonávajú finančné nástroje, vykonávajú svoje povinnosti v súlade s príslušnými právnymi predpismi a zákonmi s mierou profesionálnej starostlivosti, efektívnosti, transparentnosti a pozornosti, ktorá sa očakáva od odborného orgánu so skúsenosťami pri vykonávaní finančných nástrojov. Tieto orgány musia zabezpečiť, aby:

a) boli koneční príjemcovia, ktorí dostávajú podporu z finančných nástrojov, vyberaní s náležitým prihliadnutím na povahu finančného nástroja a potenciálnu hospodársku životaschopnosť investičných projektov, ktoré majú byť financované. Výber má byť transparentný a odôvodnený objektívnymi dôvodmi a nemá viesť ku konfliktu záujmov; [...]“

Článok 7, Kritériá výberu orgánov, ktoré vykonávajú finančné nástroje [článok 38 ods. 4 tretí pododsek nariadenia (EÚ) č. 1303/2013]

2. Pri výbere orgánu uvedeného v odseku 1 riadiaci orgán primerane zohľadní charakter finančného nástroja, ktorý sa má vykonávať, skúsenosti tohto orgánu s vykonávaním podobných finančných nástrojov, odborné znalosti a skúsenosti navrhovaných členov tímu a prevádzkové a finančné schopnosti tohto orgánu. Výber musí byť transparentný a odôvodnený na základe objektívnych dôvodov a nesmie viesť ku konfliktu záujmov.

f) v prípadoch, keď orgán, ktorý vykonáva finančný nástroj, prideliť vlastné finančné zdroje do finančného nástroja alebo sa podieľa na riziku, navrhované opatrenia na zosúladienie záujmov a na zmiernenie možných konfliktov záujmov.

^(?) Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 240/2014 zo 7. januára 2014 o európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (Ú. v. EÚ L 74, 14.3.2014, s. 1).

^(?) Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 480/2014 z 3. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom národnom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde (Ú. v. EÚ L 138, 13.5.2014, s. 5).

Článok 22 – Požiadavky na nezávislých expertov, ktorí vykonávajú posúdenie kvality

[Článok 101 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013]

„1. Posúdenie kvality veľkých projektov uvedené v článku 101 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 sa vykoná nezávislými expertmi, ktorí majú: a) [...] e) [...];

f) žiaden konflikt záujmov na žiadnej úrovni v súvislosti s veľkým projektom; [...]“

4. Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 639/2014⁽⁴⁾, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky

Článok 38 – Požiadavky na vnútroštátne alebo regionálne certifikačné systémy

„Verejné alebo súkromné certifikačné orgány spĺňajú tieto podmienky:

[...] z hľadiska výkonu certifikačných úloh sú nestranné a bez konfliktu záujmov.“

5. Nariadenie (EÚ) č. 1305/2013⁽⁵⁾ o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) takisto obsahuje ustanovenia o predchádzaní konfliktom záujmov v tomto znení:

Článok 15, Poradenské služby, služby pomoci pri riadení poľnohospodárskych podnikov a výpomoci pre poľnohospodárske podniky

„3. Orgány alebo subjekty vybrané na poskytovanie poradenstva majú primerané zdroje v podobe kvalifikovaných zamestnancov, ktorí sa pravidelne vzdelávajú, a poradenskej praxe a spoľahlivosti v oblastiach, v ktorých poskytujú poradenstvo. Poskytovatelia sa v rámci tohto opatrenia vyberajú prostredníctvom výberového procesu, ktorý je otvorený pre verejné aj súkromné subjekty. Uvedený výberový proces musí byť objektívny, pričom sa v ňom vyradia kandidáti s konfliktom záujmov.“

HLAVA IV – Európske partnerstvo v oblasti inovácií (ďalej len „EIP“) PRE PRODUKTIVITU A UDRŽATELNOSŤ POĽNOHOSPODÁRSTVA

Článok 56 – Operačné skupiny

1. Operačné skupiny EIP sú súčasťou EIP zameraného na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť. Vytvárajú ich zainteresované subjekty, ako napr. poľnohospodári, výskumníci, poradcovia a podniky zapojené do odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva, ktoré sú dôležité pre dosiahnutie cieľov EIP.

2. Operačné skupiny EIP si stanovujú vnútorné postupy, ktorými zabezpečia aby ich operácie a rozhodovania boli transparentné a aby predchádzali situáciám konfliktu záujmov.

6. V delegovanom nariadení Komisie (EÚ) č. 907/2014⁽⁶⁾ sa osobitne uvádza konflikt záujmov pri akreditačných kritériách pre platobné agentúry SPP takto:

⁽⁴⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 639/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1307/2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá priamych platieb pre poľnohospodárov na základe režimov podpory v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, a ktorým sa mení príloha X k uvedenému nariadeniu (Ú. v. EÚ L 181, 20.6.2014, s. 1).

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 487).

⁽⁶⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 907/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1306/2013, pokiaľ ide o platobné agentúry a ostatné orgány, finančné hospodárenie, schvaľovanie účtovných závierok, zábezpeky a používanie eura (Ú. v. EÚ L 255, 28.8.2014, s. 18).

„PRÍLOHA 1, bod 1 písm. B) bod v)

v) prijatie vhodných opatrení na predchádzanie konfliktu záujmov, ak osoba vo funkcii s veľkou zodpovednosťou alebo funkcii citlivej z hľadiska overovania, povoľovania, vyplácania a účtovania nárokov alebo žiadostí o platbu zároveň plní iné funkcie mimo platobnej agentúry.“

7. Nariadenie o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD) ⁽⁷⁾ obsahuje tieto ustanovenia:

Článok 2 – Vymedzenie pojmov

„Uplatňujú sa tieto vymedzenia pojmov:

2. „najodkázanejšie osoby“ sú fyzické osoby, či už jednotlivci, rodiny, domácnosti alebo skupiny zložené z takýchto osôb, v prípade ktorých sa zistila potreba pomoci na základe objektívnych kritérií stanovených príslušnými vnútroštátnymi orgánmi v rámci konzultácií s príslušnými zainteresovanými stranami, pričom sa predchádza konfliktu záujmov, alebo vymedzených partnerskými organizáciami a schválených týmito príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, a ktoré môžu zahŕňať prvky umožňujúce ciele zameranie sa na najodkázanejšie osoby v určitých zemepisných oblastiach;

Článok 13 – Správy o realizácii a ukazovatele realizácie

„1. Od roku 2015 do roku 2023 predkladajú členské štáty Komisii do 30. júna každého roka ročnú správu o vykonávaní operačného programu vykonávaného počas predchádzajúceho rozpočtového roka.

2. [...] Členské štáty konzultujú s príslušnými zainteresovanými stranami v súvislosti so správami o realizácii OP I, pričom sa predchádza konfliktu záujmov. Zhrnutie pripomienok týchto príslušných zainteresovaných strán sa uvedie v prílohe k správe.“

Článok 14 – Stretnutia venované zhodnoteniu ⁽⁸⁾

„1. V období rokov 2014 až 2023 sa Komisia každoročne stretáva s členskými štátmi, pokiaľ sa nedohodnú inak, aby zhodnotila pokrok dosiahnutý pri vykonávaní operačného programu, [...]“

2. Stretnutiu venovanému zhodnoteniu predsedá Komisia. Príslušné zainteresované strany sú pozvané, aby sa zúčastnili na stretnutiach venovaných zhodnoteniu v súvislosti s OP I s výnimkou tých častí stretnutí, keď by ich účasť viedla ku konfliktom záujmov alebo k porušeniu dôvery v súvislosti s otázkami auditu.“

Článok 32 – Funkcie riadiaceho orgánu

„1. Riadiaci orgán zodpovedá za riadenie operačného programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia.

2. Pokiaľ ide o riadenie operačného programu, riadiaci orgán:

b) pre OP I na základe konzultácií s príslušnými zainteresovanými stranami a pri vylúčení konfliktov záujmov alebo pre OP II v nadväznosti na schválenie monitorovacím výborom uvedeným v článku 11 zostavuje výročné a záverečné správy o realizácii uvedené v článku 13, a predkladá ich Komisii;“

8. Nariadenie o všeobecných ustanoveniach o Fonde pre azyl a migráciu (AMIF) a Fonde pre vnútornú bezpečnosť (ISF) ⁽⁹⁾ odkazuje na konflikty záujmov v odôvodnení č. 12:

„(12) Členské štáty by mali spôsobom, ktorý je v súlade so zásadou proporcionality a potrebou znížiť administratívne zaťaženie na minimum, nadviazať partnerstvo s dotknutými orgánmi a subjektmi na účely tvorby a vykonávania ich národných programov počas celého viacročného obdobia. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby u partnerov v jednotlivých fázach programového cyklu nevznikol žiadny konflikt záujmov.“

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 z 11. marca 2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (Ú. v. EÚ L 72, 12.3.2014, s. 1).

⁽⁸⁾ Pozri DG AGRI Guidance Note of 26.2.2014 on Anti-fraud Measures as foreseen in the context of Accreditation Criteria (usmernenie GR AGRI z 26. februára 2014 o opatreniach na boj proti podvodom, ktoré sa prijímajú v súvislosti s akreditačnými kritériami).

⁽⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 514/2014 zo 16. apríla 2014, ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Fonde pre azyl, migráciu a integráciu a o nástroji pre finančnú podporu v oblasti policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti, boja proti trestnej činnosti a krízového riadenia (Ú. v. EÚ L 150, 20.5.2014, s. 112).

Nevznesenie námietky voči oznámenej koncentrácii
(Vec M.9945 — Siemens Healthineers/Varian Medical Systems)

(Text s významom pre EHP)

(2021/C 121/02)

Dňa 19. februára 2021 sa Komisia rozhodla nevzniesť námietku voči uvedenej oznámenej koncentrácii a vyhlásiť ju za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Toto rozhodnutie je založené na článku 6 ods. 1 písm. b) v spojení s článkom 6 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 ⁽¹⁾. Úplné znenie rozhodnutia je dostupné iba v anglickom jazyku a bude zverejnené po odstránení akýchkoľvek obchodných tajomstiev. Bude dostupné:

- v časti webovej stránky Komisie o hospodárskej súťaži venovanej fúziám (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Táto webová stránka poskytuje rôzne možnosti na vyhľadávanie individuálnych rozhodnutí o fúziách podľa názvu spoločnosti, čísla prípadu, dátumu a sektorových indexov,
- v elektronickej podobe na webovej stránke EUR-Lexu (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sk>) pod číslom dokumentu 32021M9945. EUR-Lex predstavuje online prístup k európskemu právu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004, s. 1.

Nevznesenie námietky voči oznámenej koncentrácii
(Vec M.9970 — Cordes & Graefe/FACQ)

(Text s významom pre EHP)

(2021/C 121/03)

Dňa 15. marca 2021 sa Komisia rozhodla nevzniesť námietku voči uvedenej oznámenej koncentrácii a vyhlásiť ju za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Toto rozhodnutie je založené na článku 6 ods. 1 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 139/2004⁽¹⁾. Úplné znenie rozhodnutia je dostupné iba v anglickom jazyku a bude zverejnené po odstránení akýchkoľvek obchodných tajomstiev. Bude dostupné:

- v časti webovej stránky Komisie o hospodárskej súťaži venovanej fúziám (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Táto webová stránka poskytuje rôzne možnosti na vyhľadávanie individuálnych rozhodnutí o fúziách podľa názvu spoločnosti, čísla prípadu, dátumu a sektorových indexov,
- v elektronickej podobe na webovej stránke EUR-Lexu (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sk>) pod číslom dokumentu 32021M9970. EUR-Lex predstavuje online prístup k európskemu právu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004, s. 1.

Nevznesenie námietky voči oznámenej koncentrácii
(Vec M.10194 — CDP Venture Capital/Generali Welion/JV)

(Text s významom pre EHP)

(2021/C 121/04)

Dňa 16. marca 2021 sa Komisia rozhodla nevzniesť námietku voči uvedenej oznámenej koncentrácii a vyhlásiť ju za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Toto rozhodnutie je založené na článku 6 ods. 1 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 139/2004⁽¹⁾. Úplné znenie rozhodnutia je dostupné iba v anglickom jazyku a bude zverejnené po odstránení akýchkoľvek obchodných tajomstiev. Bude dostupné:

- v časti webovej stránky Komisie o hospodárskej súťaži venovanej fúziám (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Táto webová stránka poskytuje rôzne možnosti na vyhľadávanie individuálnych rozhodnutí o fúziách podľa názvu spoločnosti, čísla prípadu, dátumu a sektorových indexov,
- v elektronickej podobe na webovej stránke EUR-Lexu (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sk>) pod číslom dokumentu 32021M10194. EUR-Lex predstavuje online prístup k európskemu právu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004, s. 1.

Stiahnutie oznámenia o koncentracii**(Vec M.9489 — Air Canada/Transat)****(Text s významom pre EHP)**

(2021/C 121/05)

Európskej komisii bolo 15. apríla 2020 podľa článku 4 nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 ⁽¹⁾ doručené oznámenie ⁽²⁾ o zamýšľanej koncentrácii („nariadenie o fúziách“).

Komisia 25. mája 2020 rozhodla o začatí konania ⁽³⁾ podľa článku 6 ods. 1 písm. c) nariadenia o fúziách. Oznamujúca strana 2. apríla 2021 informovala Komisiu, že stiahla svoje oznámenie, a preukázala, že upustila od koncentrácie.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 24, 29.1.2004, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 131, 22.04.2020, s. 23.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 180, 29.05.2020, s. 1.

IV

(Informácie)

INFORMÁCIE INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

Výmenný kurz eura ⁽¹⁾

8. apríla 2021

(2021/C 121/06)

1 euro =

Mena		Výmenný kurz	Mena		Výmenný kurz
USD	Americký dolár	1,1873	CAD	Kanadský dolár	1,4947
JPY	Japonský jen	129,71	HKD	Hongkongský dolár	9,2356
DKK	Dánska koruna	7,4377	NZD	Novozélandský dolár	1,6855
GBP	Britská libra	0,86290	SGD	Singapurský dolár	1,5916
SEK	Švédská koruna	10,2073	KRW	Juhokórejský won	1 324,91
CHF	Švajčiarsky frank	1,1021	ZAR	Juhoafrický rand	17,2677
ISK	Islandská koruna	151,00	CNY	Čínsky juan	7,7749
NOK	Nórska koruna	10,0780	HRK	Chorvátska kuna	7,5835
BGN	Bulharský lev	1,9558	IDR	Indonézska rupia	17 257,41
CZK	Česká koruna	25,875	MYR	Malajzijský ringgit	4,9125
HUF	Maďarský forint	358,65	PHP	Filipínske peso	57,713
PLN	Poľský zlotý	4,5513	RUB	Ruský rubel'	91,4618
RON	Rumunský lei	4,9198	THB	Thajský baht	37,347
TRY	Turecká líra	9,6799	BRL	Brazílsky real	6,6545
AUD	Austrálsky dolár	1,5539	MXN	Mexické peso	23,9497
			INR	Indická rupia	88,5885

⁽¹⁾ Zdroj: referenčný výmenný kurz publikovaný ECB.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK